

1. Křesťanská naděje - „Těšte, těšte můj národ...“

(Iz 40, 1-2a. 3-5 – viz níže)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Začínáme dnes novou sérii katechezí o **křesťanské naději**. Je velice důležitá, protože naděje neklame. Optimismus klame, naděje nikoli! Velice ji potřebujeme v nynějších časech, které vypadají temně a nezdárka v nich bloudíme tváří v tvář špatnosti a násilí, jež nás obklopují, tváří v tvář utrpení tolika našich bratří. Naději potřebujeme. Cítíme se ztraceni a také trochu sklíčení, protože pocítujeme bezmoc a máme dojem jako by tato temnota nikdy neměla skončit.

Nedopusťme, aby nás naděje opustila, vždyť s námi jde milující Bůh. „Doufám, protože se mnou je Bůh“ – toto si můžeme všichni říkat. Každý z nás může říci: „Doufám, mám naději, protože Bůh je se mnou.“ Jde a vede mne za ruku. Bůh nás nenechává samotné. Pán Ježíš přemohl zlo a otevřel nám cestu života.

Zejména v této adventní době, která je dobou čekání, během níž se opět připravujeme na přijetí útěšného tajemství Vtělení a světla Narození Páně, je tedy důležité uvažovat o naději. Učme se od Pána, co znamená mít naději, doufat. Slyšme proto slova Písma svatého, počínaje prorokem Izaiášem, velkým prorokem adventu a velkým poslem naděje.

Ve druhé části své knihy se Izaiáš obrací k lidu útěšnou zvěstí:

„Těšte, těšte můj národ – praví váš Bůh.

Mluvte k srdci Jeruzaléma,

volejte k němu, neboť je skončena jeho špatnost [...]

Hlas volá: »Na poušti připravte Hospodinovi cestu,

v pustině urovnejte stezky našemu Bohu!

Každé údolí ať se zvýší a každá hora a pahorek ať se sníží!

Co je křivé, ať se napřímí, co je drsné, ať se narovná:

Hospodinova velebnost se zjeví a každé tělo společně uzří,

že mluvila Hospodinova ústa.« (Iz 40, 1-2.3-5).

Bůh Otec těší tím, že vzbuzuje těšitele, od kterých žádá, aby povzbuzovali Jeho lid, Jeho děti zvěstí, že soužení se skončilo, bolest přestala a hřích byl odpuštěn. A tím se soužené a zděšené srdce hojí. Prorok tedy žádá připravení stezky Pánu otevřením se Jeho darům a spáse.

Útěcha lidu začíná možností jít Boží cestou, novou urovanou a schůdnou cestou, kterou třeba přichystat na poušti, aby bylo možno ji přejít a vrátit se do vlasti. Prorok se totiž obrací k lidu, který prožívá tragédii babylonského vyhnanství a nyní slyší, že se bude moci vrátit do svojí země pohodlnou a širokou cestou bez údolí a hor, které by ji činily obtížnou, cestou urovanou na poušti. Připravit onu cestu tedy znamená připravit cestu spásy a osvobození od každé překážky a nesnáze.

Vyhnanství bylo v dějinách Izraele dramatickým momentem, kdy lid přišel o všechno. Ztratil vlast, svobodu, důstojnost a také důvěru v Boha. Cítil se opuštěn a bez naděje. Prorok však přichází s výzvou, která znovu otevírá srdce víře. Poušť je místem, ve kterém je těžké žít, ale právě tudy je nyní možné se vrátit nejenom do vlasti, nýbrž k Bohu, vrátit se k naději a úsměvu. Když se ocitneme v temnotě a nesnázích, nedostává se nám úsměv. Právě naděje nás však učí úsměvu, abychom našli cestu, která vede k Bohu. Jednou z prvních věcí, která postihne lidi, kteří se vzdálí od Boha, je ztráta úsměvu. Možná jsou schopní vybuchovat smíchem, jedna salva střídá druhou, ale chybí jim úsměv! Tento úsměv dává pouze naděje. Je to úsměv doufající v setkání s Bohem.

Život je často pouští, je obtížné kráčet životem, ale svěříme-li se Bohu, může se stát krásným a širokým jako dálnice. Postačí neztrácet nikdy naději, postačí věřit dále, vždy a všemu navzdory.

Když se ocitneme před dítětem a můžeme mít i spoustu problémů a těžkostí, vynoří se z našeho nitra úsměv, protože stojíme před nadějí: dítě je naděje! Takto se musíme v životě umět dívat na cestu naděje, která nás vede k setkání s Bohem, s Bohem, který se pro nás stal Dítětem. A dává nám úsměv, dává nám všechno!

Právě tato Izaiášova slova později použije Jan Křtitel ve svém kázání, kterým vybízí k obrácení. Říkal: „Hlas volajícího na poušti: *Připravte cestu Pánu*“ (Mt 3,3). Je to hlas, který volá tam, kde se zdá, že není nikdo, kdo by mohl naslouchat – kdo může naslouchat v poušti? – volá uprostřed zmatení způsobeného krizí víry. Nemůžeme popřít, že svět je v krizi víry. Říká se „Já věřím v Boha, jsem křesťan“ – „Patřím k tamtomu náboženství.“ – Tvůj život je však velice vzdálen tomu křesťanskému, je velice vzdálen Bohu! Religiozita, víra se zúžila na jedinou větu: „Věřím?“ – „Ano“. Tady jde však o návrat k Bohu, o obrácení srdce k Bohu a vykročení touto cestou k setkání s Ním. Bůh nás očekává. O tom káže Jan Křtitel, o přípravě. Připravte setkání s tímto Dítětem, které nám vrátí úsměv.

Když Křtitel oznamoval Ježíšův příchod, Izraelité byli ještě jakoby ve vyhnanství, protože byli pod římskou nadvládou, která z nich činila cizince v jejich vlasti, a byli ovládáni mocnými okupanty, kteří rozhodovali o jejich životech. Právě dějiny však nejsou ty, které vytvářejí mocní, nýbrž ty, které vytváří Bůh spolu s maličkými. Právě dějiny, které zůstávají ve věčnosti, jsou ty, které píše Bůh se svými maličkými: Bůh s Marií, Bůh s Ježíšem, Bůh s Josefem, Bůh s maličkými. S oněmi maličkými a prostými, které nacházíme kolem rodícího se Ježíše: Zachariáš a Alžběta, staří a poznamenaní neplodností, Maria, mladá dívka, panna zaslíbená Josefovi, bezvýznamní pastýři, kterými se opovrhovalo. To jsou maličci, kteří se vírou stali velkými, maličci, kteří umí bez ustání doufat. A naděje je ctnost maličkých. Velcí a spokojení neznají naději; nevědí, co to je.

Maličci spolu s Bohem, s Ježíšem proměňují poušť vyhnanství, zoufající osamocení a utrpení v urovanou cestu, jež vede k setkání se slávou Páně. Přejdeme tedy k věci: učme se naději. S důvěrou očekávejme Pánův příchod a ať už bude poušť našich životů jakákoli – každý ví, jakou pouští jde – stane se rozkvetlou zahradou. Naděje neklame!

2. „Jak je krásné vidět posla, který zvěstuje pokoj“

(Iz 52,7.9-10 – viz níže)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

Blížíme se k Vánocům a prorok Izaiáš nám opět pomáhá otevřít se naději přijetím dobré zvěsti o přicházející spáse. Kapitola 52 z Izaiáše začíná výzvou, která je určena Jeruzalému, aby procitnul, setřásl ze sebe prach a okovy a oděl se nejkrásnějšími šaty, protože Pán přišel vysvobodit svůj lid (vv.1-3). A dodává: „Můj lid pozná mé jméno, proto sezná v onen den, že Já říkám: »Tady jsem«“ (v.6).

Na sdělení »Tady jsem« učiněné Bohem a shrnující veškerou Boží vůli po naší spáse a po sblížení s námi, odpovídá Jeruzalém radostným zpěvem podle prorokovy výzvy. Je to velmi důležitý historický moment. Je konec babylonského vyhnanství a Izrael dostává možnost opětovně nalézt Boha a nalézt v této víře sebe sama. Pán se přibližuje a „malý zbytek“, tedy část lidu, který po vyhnanství zůstal a vytrval ve víře, prošel krizí, nadále věří a doufá i uprostřed temnot, onen „malý zbytek“ spatří Boží divy. Sem prorok zařazuje chvalozpěv:

*„Jak je krásné vidět na horách nohy posla,
který přináší radostnou zprávu, který zvěstuje pokoj,
hlásá blaho a oznamuje spásu,
který praví Siónu: »Bůh tvůj kraluje!«
[...]*

*Radujte se a jásejte vespolek,
Jeruzalémské trosky,
neboť Hospodin utěšil svůj lid,
vykoupil Jeruzalém.
Obnažil Hospodin své svaté rámě
před očima všech národů
a všechny končiny země uzří
spásu našeho Boha“ (Iz 52,7.9-10).*

Tato Izaiášova slova, u kterých se chceme trochu pozastavit, odkazují k zázraku pokoje a činí tak zvláštním způsobem tím, že poukazují nikoli na posla, nýbrž na jeho nohy, které spěchají: „Jak je krásné vidět na horách nohy posla...“. Zdá se, že jde o ženicha z Písně písní, který pospíchá za svojí milovanou: „*Běží po horách, skáče po pahorcích*“ (Pís 2,8). Tak běží také posel pokoje nesoucí radostnou zvěst osvobození a spásy a oznamující, že Bůh kraluje.

Bůh neopustil svůj lid a nenechal se přemoci zlem, protože On je věrný a Jeho milost je větší než hřích. Toto se musíme naučit; jsme však tvrdohlaví a neučíme se. Zeptám se: kdo je větší? Bůh nebo hřích? Bůh! A kdo nakonec zvítězí? Bůh nebo hřích? Bůh. On je schopen přemoci ten největší, nejhanebnější, nejstrašnější a nejhorší hřích. Jakou zbraní Bůh přemáhá hřích? Láskou! Takový je význam slov „Bůh kraluje“. To jsou slova víry v Pána, který se svou mocí sklání a snižuje k lidstvu, aby nabídnul člověku milosrdenství a osvobodil jej od toho, co v něm znetvořuje krásný Boží obraz. Když jsme totiž v hříchu, Boží obraz je znetvořen. A dovršením tolikeré lásky bude právě Království založené Ježíšem, ono Království odpuštění a pokoje, které slavíme o Vánocích a které se definitivně uskutečňuje o Velikonocích. Nejkrásnější radostí Vánoc je vnitřní radost z tohoto pokoje. Pán smazal moje hříchy, Pán mi odpustil a smiloval se nade mnou, přišel mne zachránit. Toto je vánoční radost!

Toto jsou důvody naší radosti, bratři a sestry. Když se zdá, že je všemu konec, když je vzhledem k tolika protivenstvím namáhavé věřit a přichází pokušení říci si, že nic už nemá smysl, právě pak zazní krásná zpráva, kterou nesou ony spěchající nohy: Přichází Bůh, aby něco nového uskutečnil a založil království pokoje. Bůh „obnažil své svaté rámě“ a přináší svobodu a útěchu. Zlo nebude triumfovat navždy, existuje konec bolesti. Zoufalství je přemoženo, protože Bůh je mezi námi.

I my jsme pobízeni, abychom jako Jeruzalém podle výzvy pronesené prorokem trochu procitli; jsme povoláni stát se muži a ženami naděje a spolupracovat na příchodu tohoto království tvořeného světlem a určeného všem. Jak nepěkné je setkat se s křesťanem, který ztratil naději a říká: »Já už nevěřím nic, pro mne už všechno skončilo«. Tak mluví křesťan, který není schopen hledět k horizontům naděje a kolem jeho srdce je zeď. Bůh však zničí tyto zdi odpuštěním! A proto se máme modlit, aby nám Bůh denně dával naději a dával ji všem, onu naději, která se rodí, když vidíme v betlémských jesličkách Boha. Poselství dobré zvěsti, která je nám svěřena, je naléhavé. Také my musíme běžet přes hory, protože svět nemůže čekat, lidstvo má hlad a žízeň po spravedlnosti, pravdě a pokoji.

Až maličci tohoto světa spatří betlémské Dítě, budou vědět, že se naplnil příslib a poselství se uskutečnilo. V dítěti, které se právě narodilo, ve všem je odkázáno na druhé, zavínuto do plének a položeno do jeslí, je obsažena veškerá moc Boha, který zachraňuje. Vánoce jsou dnem, který otevírá srdce, které je třeba otevřít tolikeré nepatrnosti a tak velikému divu. Je to div Vánoc, na který se v této adventní době připravujeme s nadějí. Je to překvapení Boha – Dítěte, chudého a slabého Boha, který opouští svoji velikost, aby se sblížil s každým z nás.

3. Ježíšovo Narození, pramen naděje

V té krajině nocovali pod širým nebem pastýři a střídali se na hlídce u svého stáda. Najednou u nich stál anděl Páně a sláva Páně se kolem nich rozzářila a padla na ně veliká bázeň. Anděl jim

řekl: *"Nebojte se! Zvěstuji vám velikou radost, radost pro všechny lid: V městě Davidově se vám dnes narodil Spasitel - to je Kristus Pán. To bude pro vás znamením: Naleznete děťátko zavinité do plének a položené v jeslích."* A náhle bylo s andělem celé množství nebeských zástupů a takto chválili Boha:

"Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení."

Pastýři pospíchali do Betléma a našli Marii a Josefa i děťátko položené v jeslích. (Lk 2,9-14.16)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Nedávno zahájený cyklus katechezí o naději je pro adventní dobu více než příhodný. Až dosud nás provázel prorok Izaiáš. Dnes, pár dnů před Vánoce, bych chtěl blížeji uvažovat o chvíli, kdy tato naděje vstoupila do světa vtělením Božího Syna. Sám Izaiáš předpověděl narození Mesiáše na několika místech: *„Hle, Panna počne a porodí syna a dájí mu jméno Emanuel, to znamená Bůh s námi“ (7,14);* a také *„Vyráží ratolest z pahýlu Jesse, výhonek vypučí z jeho kořenů“ (11,1).* Z těchto úryvků vysvítá smysl Vánoc: Bůh naplňuje příslib daný člověku; neopouští svůj lid a přibližuje se do té míry, že se zříká svého božství. Tímto způsobem Bůh dokazuje svoji věrnost a zakládá nové království, které dává lidstvu novou naději. Co je touto nadějí? Život věčný.

Když se mluví o naději, většinou se tím míní to, co není v lidské moci a je neviditelné. Vskutku, doufáme v to, co přesahuje naše síly i naše zraky. Avšak Kristovo Narození, kterým se začíná vykoupění, nám oznamuje jinou naději, která je důvěryhodná, viditelná a srozumitelná, neboť se zakládá v Bohu. On přichází na svět a dává nám sílu jít s Ním. Bůh jde v Ježíši s námi a jít spolu s Ním k plnosti života nám dává sílu stát v přítomnosti nově, byť s námahou. Naděje znamená pro křesťana jistotu, že je s Kristem na cestě k Otci, který nás očekává. Naděje nikdy není bez pohybu, vždycky je na cestě a umožňuje nám putovat. Tato naděje, kterou nám dává betlémské Dítě, nabízí cíl, správné určení přítomnosti, spásu člověčenství a blaženost tomu, kdo se svěruje milosrdnému Bohu. Svatý Pavel to všechno shrnuje výrazem: *„Naše spása je předmětem naděje“ (Řím 8,24).* To znamená, že jsme spaseni, když s nadějí putujeme tímto světem. Zde si každý z nás může položit otázku: jdu s nadějí anebo je můj vnitřní život bez pohnutí, uzavřený? Je moje srdce přihrádkou zavřenou anebo otevřenou naději, která mi umožňuje putovat nikoli osamoceně, ale s Ježíšem?

V domech křesťanů se podle tradice, která sahá ke svatému Františkovi z Assisi, připravují během adventu jesličky. Svoji jednoduchostí jesličky předávají naději; každá z postav je ponořena do atmosféry této naděje. Nejprve zaznamenáváme místo, kde se Ježíš narodil: Betlém. Malé městečko v Judsku, kde se o tisíc let dříve narodil David, pastevec, kterého Bůh vyvolil za izraelského krále. Betlém není hlavní město, a proto mu dává přednost božská prozřetelnost, která ráda jedná prostřednictvím maličkých a pokorných. Na tomto místě se rodí tolik očekávaný „syn Davidův“, Ježíš, ve kterém se setkává naděje Boha s nadějí člověka.

Potom vidíme Marii, Matku naděje, která svým přitakáním otevřela Bohu dveře našeho světa. Její dívčí srdce bylo plné naděje, zcela oživované vírou. Takovou ji Bůh vyvolil a ona uvěřila Jeho slovu. Ta, která byla po devět měsíců novou archou a věčnou Smlouvou, nahlíží v jeskyni Dítě a spatřuje v Ném Boží lásku, která přichází spasit její lid a celé lidstvo. Vedle Marie je Josef, potomek Jesseho a Davida. Také on uvěřil slovům anděla a při pohledu na Ježíše rozjímá o tom, že toto Dítě je z Ducha svatého a sám Bůh mu nařídil, aby mu dal toto jméno. Ježíš! V tomto jménu je naděje pro každého člověka, protože prostřednictvím syna této ženy Bůh spasí lidstvo ze smrti a hříchu. Proto je třeba hledět na jesličky!

A v jesličkách jsou také pastýři představující všechny pokorné a chudé, kteří očekávali Mesiáše, *„potěšení Izraele“ (Lk 2,25)* a *„vykoupění Jeruzaléma“ (Lk 2,38).* Spatřují v onom Dítěti uskutečnění příslibů a doufají, že spása Boží konečně dojde ke každému z nich. Kdo důvěruje svým jistotám, zejména materiálním, neočekává spásu od Boha. Zapišme si to do paměti: naše jistoty nás nespasí; jedinou jistotou, která zachraňuje, je naděje tkvící v Bohu. Zachraňuje nás, protože je mocná a umožňuje nám v životě putovat s radostí, ochotou prokazovat dobro a touhou být šťastní

věčně. Maličci, pastýři důvěřují v Boha, doufají v Něho a radují se, když v onom Dítěti rozpoznají znamení, které jim zvěstovali andělé (*srov. Lk 2,12*).

Právě andělské chóry zvěstují shůry velkolepý plán, který uskutečňuje ono Dítě: „*Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení*“ (*Lk 2,14*). Křesťanská naděje se vyjadřuje velebením Boha a díkůvzdáním Bohu, který ustanovil svoje království lásky, spravedlnosti a pokoje.

Draží bratři a sestry, v těchto dnech hledme na jesličky a připravujme se na Narození Páně. Bude to opravdová slavnost, pokud přijmeme Ježíše, zárodek naděje, kterou Bůh vkládá do brázd našich osobních i společných dějin. Každé přitakání přicházejícímu Ježíši je ratolestí naděje. Mějme důvěru v tuto ratolest naděje, v toto přitakání: „*Ano, Ježíši, ty mne můžeš spasit, ty mne můžeš spasit.*“

Přeji vám všem Vánoce požehnané nadějí!

4. Abraham, otec věřících a doufajících

Abram však Bohu odpověděl: "Ach Panovníku Hospodine, jak se mám radovat z tvé přízně, když stále nemám děti. Vše co jsi mi dal, zdědí správce mého domu Eliezer z Damašku."

Nato však Hospodin odvětil: "Neboj se, tvým dědicem se nestane tvůj sluha, ale tvůj vlastní syn, kterého zplodíš."

Potom Hospodin vyvedl Abrama před jeho stan a řekl: "Pohled' na nebe a sečti všechny hvězdy, jež na něm září. Dokážeš-li to, pak se dozvíš počet svých potomků."

Abram tehdy Hospodinu uvěřil a stal se tak v Božích očích spravedlivým. (Gen 15,3-6)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

Svatý Pavel nám v listě Římanům připomíná velkou postavu Abrahama, aby nám ukázal cestu víry a naděje. Apoštol o něm píše: „*Ačkoli už nebylo naděje, on přece doufal a uvěřil, že se stane otcem mnoha národů*“ (*Řím 4,18*); „*ačkoli už nebylo naděje, on přece doufal*“. Toto pojetí je mocné: i když není naděje, doufám. Takový je náš otec Abraham. Svátý Pavel odkazuje na víru, kterou Abraham uvěřil slovu Boha, který mu sliboval syna. Bylo opravdu třeba doufat, „*ačkoli nebylo naděje*“, poněvadž to, co Pán oznamoval, bylo nepravděpodobné. Byl přece již starcem skoro stoletým a jeho manželka neplodná. Nebylo východiska! Bůh to však řekl a Abraham uvěřil. Nebylo lidské naděje, protože byl starý a manželka neplodná. On však uvěřil.

S důvěrou v tento příslib se Abraham vydal na cestu, rozhodl se opustit svoji zemi a stát se cizincem, doufal v tohoto „*nemožného*“ syna, kterého mu měl darovat Bůh, navzdory tomu, že Sárino lůno bylo již takřka odumřelé. Abraham uvěřil, jeho víra se otevírá zdánlivě nerozumné naději. Je to schopnost překračovat lidské úsudky, moudrost a rozvážnost světa i to, co je zdravým rozumem považováno za normální, a věřit v nemožné. Naděje otevírá nové horizonty, uschopňuje snít o tom, co není ani představitelné. Naděje umožňuje vstoupit do temnoty nejisté budoucnosti a kráčet ve světle. Naděje je krásná ctnost, dává nám sílu putovat životem.

Je to však obtížná cesta. A také na Abrahama přijde krize neútechy. Důvěřoval, opustil dům, svoji zem, své přátele... všechno. Odešel, přišel do země, kterou mu Bůh ukázal, a čas plynul. Cestování v té době nebylo jako dnes, letadlem za pár hodin. Bylo zapotřebí měsíců a let. Čas plynul, ale syn nepřicházel a Sárino lůno bylo stále uzavřeno.

A Abraham, i když neříkám, že ztratil trpělivost, ale stěžuje si Pánu. Také toto se učíme od našeho otce Abrahama: stěžovat si Pánu je způsob, jak se modlit. Někdy, když zpovídám, slychávám: „*Stěžoval jsem si na Pána...*“ a odpovídám: „*Stěžuj si! Vždyť on je otec!*“. Stěžovat si Pánu je způsob modlitby, to je dobré. Abraham si Pánu stěžoval slovy: „*Pane, Hospodine, [...] nemám děti, dědicem mého domu bude damašský Eliezer*“ (tedy správce Abrahamova domu). Abraham dodal: „*Nedal jsi mi potomka, bude po mně dědit jeden z lidí mého domu. A Pán mu odpověděl takto:*

»Ten po tobě dědit nebude; kdo však vyjde z tvého lůna, ten bude po tobě dědit.« Vyvedl ho ven a pravil: »Pohlédni na nebe a spočítej hvězdy, můžeš-li je spočítat« - a dodal: »Tak četné bude tvé potomstvo«. Abrahám znovu Hospodinu uvěřil, a ten ho za to uznal za spravedlivého“ (Gen 15,2-6).

Scéna se odehrávala v noci, venku byla tma, ale také v Abrahamově srdci byla temnota zklamání, malomyslnosti, svízele doufat dál v něco nemožného. Praotec je nyní ve velmi pokročilém věku, zdá se, že už nestihne mít dítě a jeho služebník zdědí všechno.

Abraham se obrací k Pánu, ale Bůh, třebaže je přítomen a mluví s ním, jakoby se vzdaloval a jakoby neměl dodržet svoje slovo. Abraham se cítí osamocen, je starý a znavený, visí nad ním hrozba smrti. Jak má dál důvěřovat?

A přece, tato jeho stížnost je formou víry, je modlitbou. Abraham navzdory všemu dál věří v Boha a doufá, že se něco může stát. Proč by se jinak obracel k Pánu, stěžoval si a připomínal Mu Jeho sliby? Víra není jenom ticho, které akceptuje všechno bez odpovědi, naděje není jistota, která tě zabezpečí před pochybnostmi a rozpaky. Nezdědka je naděje temnotou, ale naděje tam je a vede tě vpřed. Víra je také zápas s Bohem a představuje Mu naši hořkost bez „zbožných“ fikcí. Kdosi mi řekl: „Hněval jsem se na Boha a řekl jsem mu to a ono...“ – odpověděl jsem „Ale On je otcem, On tě chápe: jdi v pokoji!“ Tuto odvahu je třeba mít! Toto je naděje. A naděje znamená také nemít strach vidět realitu takovou, jaká je, a přijmout její protivenství.

Abraham se tedy ve víře obrací k Bohu, aby mu pomohl dále doufat. Je zajímavé, že neprosí o syna, nýbrž o pomoc, aby mohl dále doufat. Modlí se, aby měl naději. A Pán odpovídá a zdůrazňuje svůj nepravděpodobný příslib: tvůj služebník nebude tvým dědicem, nýbrž tvůj vlastní syn, narozený z Abrahama, zrozený z něho. U Boha se nic nezměnilo. Nadále poukazuje na to, co již řekl, nenabízí Abrahamovi záchytné body, aby měl pocit bezpečí. Jeho jedinou jistotou je důvěřovat v Pánovo slovo a nadále doufat.

A znamení, které Bůh dává Abrahamovi, je pokyn, aby věřil a doufal dál: „*Pohlédni na nebe a spočítej hvězdy [...] Tak četné bude tvé potomstvo*“ (Gen 15,5). Príslib dosud trvá, něčeho se v budoucnu ještě lze nadát. Bůh vyvádí Abrahama ven ze stanu, ale ve skutečnosti z jeho omezených vizí, a ukazuje mu hvězdy. Víra se musí umět dívat očima víry. Jsou to jenom hvězdy, které mohou vidět všichni, ale pro Abrahama se mají stát znamením věrnosti Boha.

A toto je víra, cesta naděje, kterou se má každý z nás ubírat. Když i nám zůstane jako jediná možnost pohlédnout na hvězdy, pak je čas důvěřovat Bohu. Nic není krásnějšího. Naděje neklame.

5. Ráchel oplakává svoje děti, ale ... má ještě naději

Jindy mi Hospodin řekl: "Z Rámy se ozývá nářek a usedavý pláč. Ráchel roní slzy pro své potomky a není k utišení, neboť o ně přišla."

Vzápětí však Hospodin pokračoval: "Zanechej nářku a setři si slzy z očí, protože si zasloužíš odměnu za to, co jsi pro své děti vykonala. Tvoje oběti budou odměněny. Tvoji potomci se ze země svých nepřátel opět vrátí.

Neztrácej proto naději, neboť tvé děti znovu uzří svou vlast. (Jer 31,15-17)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

V dnešní katechezi bych spolu s vámi rád rozjímal o postavě ženy, která promlouvá o naději prožité v pláči. Jde o Ráchel, manželku Jakuba a matku Josefa a Benjamína, tedy tu, která, jak podává kniha Geneze, umírá při porodu svého druhorozeného syna Benjamína.

Prorok Jeremiáš zmiňuje Ráchel, když se obrací k Izraelitům ve vyhnanství, aby je utěšil poetickými a procítěnými slovy. Poukazuje na Ráchelin pláč, ale dává naději. Tak praví Hospodin:

*„V Rámě je slyšet hlas,
pláč a velké bědování:
Ráchel oplakává svoje děti.
Není k utišení – už nejsou“ (Jer 31,15).*

V těchto verších představuje Jeremiáš ženu svého lidu, pramáti svého kmene, uprostřed bolesti a pláče, ale zároveň s nevídanou životní perspektivou. Ráchel, která podle podání knihy Geneze zemřela při porodu a přijala svoji smrt, aby mohl žít její syn, je nyní prorokem představována jako živá v Rámě, tedy na místě, kde se shromažďovali deportovaní, a oplakává syny, kteří odchodem do vyhnanství v jistém smyslu umírají; syny, kteří, jak sama říká, „už nejsou“ a navždy zmizeli.

A proto se Ráchel nedá utišit. Tímto svým odmítavým postojem vyjadřuje hloubku své bolesti a hořkost svého pláče. Tváří v tvář tragédii ztráty dětí nemohou matku upokojit slova či gesta útěchy, jež jsou vždy neadekvátní a nikdy nedokáží utišit bolest rány, kterou nelze a ani se nedá zahojit. Bolest odpovídá lásce. Toto vše zná každá matka, a jsou i dnes mnohé matky, které pláč, nesmířeny se ztrátou dítěte, nejsou k utišení tváří v tvář smrti, která je nepřijatelná. Ráchel v sobě nese bolest všech matek světa každé doby a slzy každé lidské bytosti, oplakávající nenahraditelnou ztrátu.

Ráchelin odmítavý postoj nepřijímající útěchu nás také učí jemnocitu, který je nezbytný vzhledem k bolesti druhých. Aby bylo možné mluvit o naději k tomu, kdo zoufá, je třeba sdílet jeho zoufání. K setření slzy z tváře trpícího je zapotřebí plakat spolu s ním. Jedině tak mohou naše slova dostat skutečnou schopnost nabídnout trošku naděje, a nedokážu-li taková slova říci, je v bolestném pláči lepší mlčení, pohlazení, gesto beze slov.

A Bůh svým jemnocitem a svojí láskou odpovídá na Ráchelin pláč těmi pravými slovy. Jeremiáš totiž pokračuje:

*„Přestaň již plakat, osuš své oči!
Vždyť dostaneš odměnu za své trápení
- praví Hospodin -
oni se vrátí z nepřátelské země.
Máš ještě naději pro svou budoucnost
- praví Hospodin -
tví synové se vrátí na své území“ (Jer 31,16-17).*

Právě pláčem matky se ještě dostává naděje dětem, jež budou znovu žít. Tato žena, která přijala smrt ve chvíli porodu, aby žil její syn, stává se nyní svým pláčem počátkem nového života vyhnaných synů, vězňů vzdálených ze své vlasti. Na Ráchelinu bolest a hořký pláč Pán odpovídá příslibem, který pro ni může být nyní důvodem pravé útěchy: lid se bude moci vrátit z vyhnanství a žít ve víře a svobodě svůj vztah s Bohem. Slzy zrodily naději. Je nesnadné to pochopit, ale je to pravda. Často v našem životě slzy rozsévají naději, jsou setbou naděje.

Jak víme, tento Jeremiášův text byl později převzat evangelistou Matoušem a použit v souvislosti s krveproléváním nevinátek (*srov. 2,16-18*). Staví nás před tragédií zabíjení bezbranných lidských bytostí, před hrůzou moci, jež opovrhne životem a ničí život. Betlémské děti umírají kvůli Ježíši. A On, neviný Beránek, potom sám umírá za nás všechny. Syn Boží vstoupil do lidské bolesti, nezapomeňme na to. Když mi někdo klade obtížné otázky, jako „proč trpí děti“, opravdu nevím, jak odpovědět, a říkám jen, aby pohlédl na kříž a na to, jak Bůh dal svého syna. Proto říkáme, že Bůh vstoupil do lidské bolesti, sdílel ji s námi a přijal smrt. Jeho Slovo je definitivním slovem útěchy, protože se rodí z pláče.

A na kříži to bude On, umírající Syn, který dá novou plodnost svojí matce, když jí svěří učedníka Jana a učiní z ní matku věřícího lidu. Smrt je přemožena a naplňuje se tak Jeremiášovo proctví. Také Mariiny slzy, jakož i Rácheliny zrodily naději a nový život.

6. O falešných nadějích vkládaných do idolů

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Během prosince a v první části ledna jsme prožívali adventní a potom vánoční dobu, liturgická období, která v Božím lidu probouzejí naději. Mít naději je primární potřeba člověka, tedy doufat v budoucnost, věřit v život a takzvaně „pozitivně“ myslet.

Je však také důležité, aby tato naděje byla vkládána v to, co opravdu může pomáhat žít a dávat našemu životu smysl. A proto nás Písmo svaté varuje před falešnými nadějemi, které prezentuje tento svět, a demaskuje jejich zbytečnost i nesmyslnost. Činí tak různými způsoby, ale především odhaluje prolhanost idolů, do nichž je člověk neustále pokoušen vkládat svoji důvěru a činit z nich tak předmět svojí naděje.

Zejména proroci a mudroslovné spisy to zdůrazňují a dotýkají se neuralgického bodu cesty víry, kterou se věřící ubírá. Věřit totiž znamená svěřovat se Bohu; kdo má víru, důvěruje Bohu. Přicházejí však chvíle, kdy se člověk střetne s životními těžkostmi, zakusí slabost této důvěry a pocítí potřebu jiných jistot, hmatatelných a konkrétních. Tehdy jsme pokoušeni hledat také prchavé útěchy, působící dojemem, že vyplní prázdnotu samoty, a polevit ve svém úsilí věřit. A myslíme si, že tyto jistoty lze nalézt například v penězích, ve spolčování se s mocnými, v mondénnosti a ve falešných ideologiích. Někdy je hledáme u takového boha, který by plnil naše prosby a kouzelně zasahoval do reality, aby se stala takovou, jakou si přejeme. Idol jako takový však nemůže dát nic, je bezmocný a prolhaný.

Nám se však modly líbí, moc se nám líbí! Jednou jsem se v Buenos Aires potřeboval dostat z jednoho kostela do druhého, vzdálených od sebe asi kilometr. Šel jsem tedy pěšky přes park a cestou jsem potkával rozestavěné stolky, ale spoustu, spoustu stolků, u nichž seděli jasnovidci. Bylo tam plno lidí, kteří tam stáli i ve frontě. Podals mu ruku a on začal. Jeho řeč začínala vždycky stejně: v tvém životě je nějaká žena, je tu nějaký stín, ale všechno půjde dobře. A potom jsi zaplatil. Toto ti dodá jistotu? Taková jistota je s prominutím pitomost. Jít za věštcem či věštkyní, kteří čtou z karet, to je modla. Je to idol, a pokud k němu přilneme, kupujeme falešnou naději, zatímco naději, která je zdarma a kterou nám přinesl Ježíš Kristus tím, že za nás dal svůj život, této naději už vždycky tolik nedůvěřujeme.

Jeden moudrý Žalm nám působivě líčí prolhanost idolů, které nám tento svět nabízí jako naději a jimž jsou lidé všech dob pokoušeni důvěřovat. Je to 115. Žalm, který praví:

*„Jejich modly jsou stříbro a zlato,
dílo lidských rukou.
mají ústa, ale nemluví,
mají oči, ale nevidí,
mají uši, ale neslyší,
mají nos, ale nečichají.
mají ruce, ale nehmatají,
mají nohy, ale nechodí,
hlas nevydávají svým hrdlem.
Jim jsou podobni ti, kdo je zhotovují,
každý, kdo v ně doufá.“ (Žl 115,4.8).*

Žalmista nám i trochu ironicky prezentuje absolutně pomíjivou realitu těchto model. Musíme pochopit, že se nejedná pouze o zpodobnění vyrobená z kovu či jiného materiálu, ale také o taková, která vytváří naše mysl, když důvěřujeme omezeným skutečnostem, které transformujeme na absolutní, anebo když redukuje Boha do svých vlastních schémat, do svého pojetí božství, tedy

na boha, který se nám podobá, je pochopitelný a předvídatelný právě jako idoly, o kterých mluví tento Žalm.

Člověk, Boží obraz, si vytváří boha podle svého obrazu, a je to obraz, který je zároveň nepovedený: necítí, nejedná a především nemůže mluvit. My však nezřídka raději jdeme za idoly než za Pánem. Často se raději spokojíme s prchavou nadějí, kterou dává prolhaná modla, než s obrovskou a bezpečnou nadějí, kterou dává Pán.

Proti naději v Pána života, jenž svým Slovem stvořil svět a spravuje naši existenci, se staví důvěra v něm napodobeniny. Ideologie nárokuje si absolutno; majetek, který je velkou naší modlou; moc, úspěch a marnivost vytvářející iluzi věčnosti a všemohoucnosti i hodnoty jako fyzická krása a zdraví, stanou-li se modlou, které se obětuje všechno, to vše jsou skutečnosti, které matou mysl i srdce a namísto k životu, vedou k smrti. Je nepěkné a bolestné slyšet, co jsem před lety v diecézi Buenos Aires slyšel od jedné dobré a velmi krásné ženy, jež si zakládala na svojí kráse. Pronesla, jako by to bylo něco přirozeného: »Ano, musela jsem jít na interrupci, protože moje postava je pro mne hodně důležitá«. Toto jsou idoly, které vedou po špatné cestě a nedávají štěstí.

Poselství Žalmu je velmi jasné. Kdo vkládá svou naději do idolů, bude stejný jako oni, tedy jako vyprázdněná zpodobnění, jež mají ruce, ale nehmatají, nohy, ale nechodí, ústa, ale nemohou mluvit. Potom nemáme co říci, stáváme se neschopnými pomáhat, měnit věci, usmát se, darovat a milovat. A také my, muži církve, jsme tomuto riziku vystaveni, když se „zesvětšujeme“. Je třeba zůstat ve světě, ale vyhybat se světským iluzím, jimiž jsou modly, které jsem zmínil.

Je třeba důvěřovat v Boha, jak dále praví Žalm, a Bůh dá požehnání. Žalm říká:

„Izraelův dům doufá v Hospodina, [...]

Áronův dům doufá v Hospodina, [...]

Hospodinovi ctitelé doufají v Hospodina, [...]

Hospodin na nás pamatuje a požehná nám“ (Žl 115, 9.10.11.12).

Pán nám žehná neustále. I v těch nejhorších chvílích na nás pamatuje. A toto je naše naděje. Naděje neklame nikdy. Nikdy. Idoly klamou vždycky. Jsou to představy, nikoli skutečnost.

Naděje je obdivuhodná skutečnost. Když budeme důvěřovat v Pána, budeme jako On, a Jeho požehnání nás promění v Jeho děti sdílející Jeho život. Nadějí v Boha vstupujeme takříkajíc do akčního rádia Jeho paměti, která nám žehná a zachraňuje nás. Potom se může rozeznít aleluja, chvalozpěv pravému a živému Bohu, který se nám narodil z Marie, zemřel na kříži a byl oslaven vzkříšením. V tohoto Boha důvěřujeme, tento Bůh – a nikoli nějaký idol – nikdy neklame.

7. Křesťanská naděje v blízkosti smrti

Hospodin ale poslal vítr a rozpoutal na moři tak velkou bouři, až se zdálo, že se loď každou chvíli potopí.

Námořníci dostali strach a každý z nich úpěnlivě prosil svého boha o pomoc. Aby si zachránili alespoň holý život, vyházeli z lodi veškerý náklad, aby ji odlehčili. Jen Jonáš, který si hned v přístavu lehl na lůžko v podpalubí, o ničem nevěděl a tvrdě spal.

Kapitán lodi ho ale probudil a obořil se na něj: "Jak můžeš spát? Vstaň a modli se ke svému bohu! Snad tě vyslyší a nenechá nás zahynout." (Jon 1,4-6)

Dobrý den, drazí bratři a sestry,

mezi proroky Izraele vyniká v Písmu svatém jedna poněkud se odchylojící postava, která se snaží vyhnout Pánovu povolání a odmítá se dát do služby Božímu plánu spásy. Jde o proroka Jonáše, o kterém vypráví příběh útlé knihy o pouhých čtyřech kapitolách. Je to jakési podobenství podávající závažné poučení o milosrdenství Boha, který odpouští.

Jonáš je „vycházející“ a také „prechající“ prorok, kterého Bůh vysílá na „periferii“ – do Ninive, aby obrátil obyvatele tohoto velikého města. Pro Izraelitu, jakým byl Jonáš, však Ninive znamenalo ohrožení, nepřítel, vrhajícího do nebezpečí samotný Jeruzalém, a tudíž skutečnost hodnou zničení, a nikoli záchrany. Když tedy Bůh posílá Jonáše, aby v onom městě kázal, prorok, který dobře zná Hospodinovu dobrotu a touhu odpouštět, se snaží svému úkolu uniknout a prchá pryč.

Na útěku se prorok setkává s pohany – jsou to námořníci na lodi, na kterou nastoupil, aby se vzdálil Bohu a jeho poslání. Utekl skutečně daleko – protože Ninive bylo v oblasti Iráku, zatímco on utíká do Španělska. Právě chování těchto pohanských mužů – a později také ninivských obyvatel – nám dovoluje, abychom se trochu zamysleli nad nadějí, která se v nebezpečí a smrtelném ohrožení, vyjadřuje modlitbou.

Při plavbě přes moře se totiž rozpoutala silná bouře – Jonáš ale sestoupil do podpalubí a tvrdě usnul. Pro námořníky však bylo všechno ztraceno, a proto „každý z nich volal ke svému bohu“ (Jon 1,5). Kapitán lodi Jonáše vzbudil a řekl mu: „Co ty se oddáváš spánku? Vstaň a vzyvej svého Boha! Snad si na nás Bůh vzpomene, a nezhyneme“ (Jon 1,6).

Reakce těchto „pohanů“ v okamžiku smrti a nebezpečí je správná – právě tehdy člověk plně zakouší svou vlastní slabost a potřebu záchrany. Instinktivní strach před smrtí vyjevuje, nakolik je potřebné doufat v Boha života. „Snad si na nás Bůh vzpomene, a nezhyneme“ – to jsou slova naděje, která se stává modlitbou, oním úzkostným voláním, které se dere z úst člověka, když mu hrozí smrt.

Příliš lehce opovrhujeme obrácením k Bohu ve svých potřebách, jako by šlo jenom o zainteresanou, a tudíž nedokonalou modlitbu. Bůh však zná naši slabost, ví, že si na něj vzpomeneme, abychom prosili o pomoc, a s trpělivým otcovským úsměvem nám shovívavě odpovídá.

Poté, co Jonáš uznává svou zodpovědnost, dává se hodit do moře, aby zachránil své spolucestující, a moře se uklidňuje. Hrozící smrt přivedla ony pohanské muže k modlitbě a přiměla proroka, aby navzdory všemu naplnil své povolání ve službě druhým a obětoval se za ně, a rovněž tak vede přeživší k uznání pravého Pána a jeho chvále. Námořníci, kterých se zmocnil strach, se modlili ke svým bohům. Nyní v upřímné bázni před Hospodinem poznávají pravého Boha, přinášejí mu oběti a činí sliby. Naděje, která je přivedla k modlitbě za to, aby nezhynuli, se zjevuje ještě mocněji a uvádí je do reality, která přesahuje to, v co doufali. Nejenom je nestihne smrt v bouři, nýbrž se otevírají poznání pravého a jediného Boha nebes i země.

Rovněž obyvatelé Ninive se později, při vyhlídce na možnou zkázu, budou modlit, podníceni nadějí v Boží odpuštění. Budou činit pokání, vzyvat Boha a obrátí se k němu, počínaje králem, který stejně jako kapitán lodi propůjčuje hlas naději: „Snad se Bůh obrátí a smiluje, snad upustí od svého hrozného hněvu, a my nezhyneme!“ (Jon 3,9). Ninivští prožili blízkost smrti, avšak vyšli z ní bez úhony – a to je, stejně jako lodní posádku, přivedlo k pravdě. Pod pohledem božího milosrdenství a ještě spíše ve světle velikonočního tajemství se tak smrt může stát „sestrou“, jak tomu bylo pro sv. Františka z Assisi. Pro každého člověka i nás všechny se může vyjevit jako překvapivá příležitost k poznání naděje a setkání s Pánem. Kéž Pán umožní, abychom pochopili tuto vazbu mezi modlitbou a nadějí. Modlitba nese člověka kupředu v naději, a když věci kolem potemní, je třeba ještě více modlitby. A tak přibude také více naděje.

8. Statečná Judita dodává naději svému lidu

Když k ní přišli, řekla jim: „Slyšte mne, představitelé Betúlie. Není správné, co jste dnes mluvili před lidem, že jste se zavázali přísahou před Bohem a prohlásili, že vydáte město našim nepřátelům, neobráti-li se Hospodin v těch dnech, aby vám pomohl. Kdo jste vy, že jste dnešního dne pokoušeli Boha a že se stavíte na místo Boží uprostřed lidských synů?“

Vystavujete Hospodina, Všemohoucího, zkoušce, ale sami navěky ničemu neporozumíte! Vždyť nevystihnete ani hloubku lidského srdce a nepochopíte lidské úvahy; jak chcete probádat Boha, který to všechno učinil, poznat jeho úmysl, porozumět jeho myšlení? Ne, bratři, nepopouzejte ke hněvu Hospodina, našeho Boha!

Nebude-li nám ochoten pomoci v těch pěti dnech, má moc zachránit nás, kdy on bude chtít, nebo nás zahubit před tváří našich nepřátel.

Nepředpisujte Hospodinu, našemu Bohu, jak má jednat. Bůh nemůže být zastrašován jako člověk, ani donucován k rozhodnutí jako lidský syn.

Proto očekávejme jeho spásu a vzyvejme ho, aby nám pomohl; on vyslyší náš hlas, bude-li mu to milé. (Judit 8,11a.13.14b-15a.17b)

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Mezi ženskými postavami Starého Zákona vyniká jedna veliká hrdinka svého národa – Judita. Biblická kniha nesoucí její jméno vypráví o mohutné vojenské kampani krále Nabuchodonozora, který vládne v Ninive a rozšiřuje hranice své říše porážkami a podrobováním všech okolních národů. Čtenář chápe, že před ním vystupuje mocný a neporazitelný nepřítel, který rozsévá smrt a zkázu a dostává se až k zaslíbené zemi, čímž ohrožuje život synů Izraele.

Nabuchodonozorovo vojsko pod vedením velitele Holoferna zahájí obléhání judského města Betulie, které odřízne od zásobování vodou, a tak oslabuje odpor jeho obyvatel. Situace nabývá na dramatickosti, až se nakonec obyvatelé shromažďují kolem předáků města a žádají je, aby se vzdali nepřátelům. Prosí o to zoufalými slovy: „Teď už nám nepomůže nikdo. Bůh nás vydal do jejich rukou, abychom před nimi padli žízni a nadobro zahynuli“ – představte si, nakolik bylo silné jejich zoufalství, když dokázali říci: „Bůh nás vydal do jejich rukou“. Obyvatelé města dále vyzývají: „*Ihned je tedy zavolejte. Vydejte celé město v plen Holofernovým mužům a celému jeho vojsku*“ (Jdt 7,25-26). Zdá se, že konec je neodvratný, a schopnost důvěřovat Bohu se vyčerpala. To je velmi těžké pokušení! Paradoxně se zdá, že pokud chtějí uniknout smrti, nezbyvá, než se vydat do rukou vrahů. Obyvatelé Betulie vědí, že vojáci vejdou do jejich města, vyplení je, vezmou si ženy za otrokyně a všechny ostatní zabijí. Je to extrém.

Při pohledu na tolikeré zoufalství, se předák lidu snaží poskytnout záchytný bod pro naději a navrhuje, aby město odolávalo dalších pět dní a očekávalo Boží zásah přinášející záchranu. Jeho naděje je nicméně slabá, protože svou řeč uzavírá slovy: „*Nepřijde-li nám po uplynutí té lhůty žádná pomoc, pak se zařídím podle vaší rady*“ (7,31). Nebohý muž – neměl jiné východisko. Dali Bohu pět dní – a v tom spočívá jejich hřích – pět dní na to, aby zasáhl. Pět dní očekávání, avšak již v perspektivě konce. Dopřávají Bohu pět dní na to, aby je zachránil, ale už vědí své... Nemají důvěru, čekají na nejhorsí. Ve skutečnosti už nikdo z lidu není schopen naděje. Byli zoufalí.

V této situaci se na scéně objevuje Judita. Byla to vdova, žena nebývalé krásy a moudrosti, která ke svému lidu promlouvá jazykem víry. Je statečná a otevřeně kárá svůj lid: „*Pokoušíte Pána Všemohoucího! (...) Ne, bratři, jen nepopouzejte Pána, našeho Boha. Nemá-li v úmyslu zachránit nás, než vyprší ona lhůta pěti dnů, může nás ochránit v takové době, jaká se mu zlíbí, stejně jako nás před tváří našich nepřátel může zničit. (...) Spíše k němu volejte o pomoc v trpělivém očekávání záchrany od něho. Bude-li mu to milé, on náš hlas vyslyší*“ (Judit 8,13.14-15.17). Takto promlouvá naděje. Tlučme na brány Božího srdce – On je Otec a může nás zachránit. Tato žena, vdova, se vystavuje riziku zesměšnění. Je však odvážná a jde kupředu! Osobně se domnívám, že ženy jsou statečnější než muži.

Judita v prorocké síle svolává muže svého lidu, aby jim opětovně dodala naději v Boha. S prorockým pohledem dohlédne za omezený obzor, viděný městskými předáky a zužovaný strachem. Potvrzuje, že Bůh zajisté bude jednat, avšak návrh pětidenního čekání považuje za způsob, jak Jej pokoušet a vymaňovat se z Jeho vůle. Hospodin je Bohem spásy, a Judita tomu věří, ať už na sebe tato spása bere jakoukoli podobu. Spásou může být záchrana lidu, jeho vysvobození z

rukou nepřátel a další život, stejně jako to v Božích neproniknutelných plánech může být vydání na smrt. Judita, žena víry, to ví. Známe také konec příběhu – Bůh město zachraňuje.

Drazí bratři a sestry, nekladme nikdy Bohu podmínky a dovolme naději, aby překonala naše obavy. Důvěřovat Bohu znamená vstoupit do jeho úmyslů bez jakýchkoli nároků a zároveň přijmout skutečnost, že Boží záchrana a pomoc k nám mohou dospět jinak, než bychom očekávali. Prosíme Pána o život, zdraví, lásku a štěstí – to vše je správné, avšak za vědomí, že Bůh dokáže vyzískat život také ze smrti, že rovněž v bolesti lze zakusit pokoj a že i v samotě může spočívat vyrovnanost a v pláči blaženost. Nemůžeme Boha poučovat, co by měl dělat a čeho bychom měli zapotřebí. Ví to lépe než my a máme Mu důvěřovat, protože naše cesty nejsou Jeho cestami a Jeho smýšlení není naše.

Cesta, kterou nám ukazuje Judita, je cestou naděje, pokojného očekávání, modlitby a poslušnosti. Je to cesta naděje. Předpokládá, že vykonáme vše, co je v našich silách beztoho, abychom se lehce vzdávali, nýbrž za stálého setrvání v Boží vůli. Víme totiž, že Judita se nejprve silně modlila, pak dlouze mluvila ke svému lidu a potom odvážně odešla, snažila se přiblížit k veliteli nepřátelského vojska a nakonec mu zdárně usekla hlavu. Byla statečná ve víře i skutcích. Judita měla svůj plán, úspěšně ho uskutečnila a dovedla svůj lid k vítězství, ovšem za trvalého postoje víry, ve kterém člověk přijímá z Boží ruky vše a je si jist její dobrotou.

Žena plná víry a odvahy tak opětovně dodává svému lidu sílu ve smrtelném nebezpečí a vyvádí jej na cestu naděje, kterou naznačuje také nám. Pokud se trochu zamyslíme, uvědomíme si, kolikrát jsme zaslechli moudrá a statečná slova z úst prostých lidí, prostých žen, které – aniž bych je znevažoval – mohou člověku připadat nevědomé... Z jejich úst ale vycházejí slova Boží moudrosti. Myslím na slova některých stařenek, babiček, které kolikrát dovedou říci správné slovo, slovo naděje, protože mají životní zkušenost, mnoho vytrpěly, svěřily se Bohu a dostaly od Pána dar, aby nám pomáhaly nadějeplnou radou. Pokud se vydáme cestami naděje, bude pro nás radostí a velikonočním světlem, jestliže se Pánu svěříme slovy: „*Otče, chceš-li, odejmi ode mě tento kalich, avšak ne má vůle ať se stane, ale tvá*“ (Lk 22,42). Toto je modlitba tryskající z moudrosti, důvěry a naděje.

9. Přilba naděje

Ale vy, bratři, netápejte ve tmách. Vás Kristův příchod nepřekvapí jako zloděj. Vy jste děti světla a dne, ne děti noci a temnoty. Buďte tedy bdělí a nespěte jako ostatní, čekejte a buďte strážliví. Noc je čas spáćů a opilců. Ale my, kdo žijeme ve světle, zůstaňme strážliví, chráněni pancířem víry a lásky a přilbou radostné naděje záchrany. Nás přece Bůh neurčil k tomu, abychom propadli jeho soudu, ale abychom byli zachráněni zásluhou našeho Pána, Ježíše Krista: on za nás zemřel, abychom s ním mohli žít věčně, ať už se jeho příchodu dožijeme či nikoliv. Tak se vzájemně povzbuzujte a pomáhejte si, jak jste to dělali doposud. (1 Sol 5,4-11)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

V minulých katechezích jsme se začali věnovat tématu naděje a v této perspektivě jsme četli stránky Starého zákona. Nyní chceme poukázat na mimořádnou důležitost, kterou nabývá tato ctnost v Novém zákoně, když se setká s novostí, kterou představuje Ježíš Kristus a Velikonoční událost: křesťanskou naději. My křesťané jsme muži a ženy naděje.

Vyplývá to zřetelně již z nejranějšího psaného textu, totiž z prvního listu svatého Pavla Soluňanům. Z úryvku, který jsme slyšeli, je možné vnímat veškerou svěžest a krásu prvotní křesťanské zvěsti. Soluňská obec je mladá a teprve nedávno založená; navzdory těžkostem a četným zkouškám je však zakořeněna ve víře a s nadšením a radostí slaví vzkříšení Pána Ježíše. Apoštol se tedy spolu se všemi srdečně raduje, neboť ti, kdo se o Velikonocích zrodili, jsou v síle plného společenství s Kristem opravdu „synové světla a synové dne“ (5,5).

Pavel píše Soluňské obci těsně poté, co vznikla, když od Kristovy Paschy uplynulo teprve několik let. Proto se Apoštol snaží objasnit všechny účinky a důsledky, které tato rozhodující a jedinečná událost – zmrtnýchvstání Páně – má pro dějiny a život každého, zejména těžkost, kterou pro tuto obec nebylo ani tak uznání, že Ježíš vstal z mrtvých – to všichni věřili – nýbrž víra ve vzkříšení mrtvých. Ano, Ježíš je vzkříšen, avšak věřit, že budou vzkříšení mrtví, to působilo těžkost. V této souvislosti se tento list jeví velice aktuálním. Pokaždé, když se ocitneme tváří v tvář smrti své nebo někoho drahého, cítíme, že naše víra je vystavena zkoušce. Vystupují všechny naše pochybnosti, veškerá naše křehkost, a ptáme se: „Opravdu bude po smrti život? Budu moci ještě jednou vidět a obejmout ty, které jsem miloval?“ Před pár dny mi při audienci položila jedna paní otázku, kterou vyjádřila tuto pochybnost: „Setkám se s našimi?“ Také v nynější době máme zapotřebí vrátit se ke kořenům a základům svojí víry, abychom si uvědomili, co pro nás učinil Bůh v Ježíši Kristu a čím je naše smrt. Všichni máme trochu strach z této nejistoty smrti. Vybavuje se mi v paměti jeden starší, dobrý člověk, který říkával: „Nemám strach ze smrti, ale trochu se bojím, že uvidím, jak přichází.“ Z toho měl strach.

Pavel vzhledem k obavám a rozpakům vyskytujícím se v této obci vybízí, aby se všichni, zvláště ve zkouškách a těžkostech svého života, jako by oděli „přílbou naděje ve spásu“. Taková je křesťanská naděje. Když se mluví o naději, můžeme být nakloněni rozumět jí podle běžného chápání, tedy jako vztahu k něčemu krásnému, co si přejeme, ale co se může uskutečnit či nikoli. Mít naději znamená toužit po tomto uskutečnění. Říká se například: „Doufám, že zítra bude hezké počasí!“ Víme však, že na druhý den se počasí může pokazit. Křesťanská naděje není taková. Křesťanská naděje je očekávání něčeho, co již bylo uskutečněno; tedy jako dveře, které tam jsou, a já doufám, že k nim dojdou. Co mám dělat? Kráčet k těmto dveřím! Jsem si jist, že ke dveřím dojdou. Taková je křesťanská naděje, totiž mít jistotu, že jsem na cestě k něčemu, co existuje, a nikoli něčemu, o čem si přeji, aby existovalo. Toto je křesťanská naděje, totiž očekávání toho, co již bylo uskutečněno a jistě se pro každého z nás uskuteční. Také naše vzkříšení - i našich drahých zesnulých - proto není něčím, co může nebo nemusí nastat, nýbrž jistou skutečností, zakořeněnou v události Kristova vzkříšení. Doufat tudíž znamená naučit se žít v očekávání. Naučit se žít v očekávání a najít život. Když si žena povšimne, že je těhotná, učí se den po dni žít v očekávání, že pohlédne do očí dítěti, které přijde. Z tohoto lidského očekávání se máme učit žít v očekávání, že uvidíme Pána a setkáme se s Pánem. Není to snadné, ale učíme se žít v očekávání. Mít naději předpokládá mít pokorné srdce, chudé srdce. Pouze chudý umí čekat. Kdo už je naplněn sebou a svým majetkem, nedovede svoji důvěru vkládat v nic jiného než v sebe sama.

Svatý Pavel píše: „*Ježíš Kristus za nás zemřel, abychom my žili spojeni s ním, ať už živí, nebo mrtví*“ (1 Sol 5,10). Tato slova vždycky přináší velkou útěchu a pokoj. Jsme tedy vybízeni modlit se i za naše drahé, kteří nás již opustili, aby žili v Kristu a měli plné společenství s námi. Jeden výraz svatého Pavla se mého srdce silně dotýká a naplňuje mne jistotou naděje. Je také určen Soluňanům a říká: „*A pak už budeme s Pánem navždycky*“ (1 Sol 4,17). To je krásné, všechno přejde, a po smrti budeme navždy s Pánem. Je to naprostá jistota naděje. Tatáž, kterou mnohem dříve vyznal Job: „*Já vím, že můj Vykupitel žije [...] Uvidím ho já a ne jiný, mé oči ho uvidí*“ (Job 19,25.27). A pak už budeme s Pánem navždycky. Věříte tomu? Ptám se vás: věříte tomu? Posilněme se trochu a společně třikrát řekněme: A pak už budeme s Pánem navždycky (*přítomní třikrát opakují*). A setkáme se tam s Pánem.

10. Naděje je zdrojem vzájemné útěchy a pokoje

Milí bratři, važte si svých představených v církvi, kteří se pro vás namáhají a napomínají vás. Mějte je ve zvláštní úctě a lásce, vždyť vám slouží. A mezi sebou se nehádejte. Neukázněné a liné napomínejte, malomyslné povzbuzujte, ujímejte se slabých a se všemi mějte trpělivost. Křivdy neoplácejte, prokazujte dobro sobě navzájem i ostatním. Buďte radostnými lidmi. Neochabujte v modlitbách. Za všech okolností děkujte Bohu, neboť to očekává ode všech, kdo patří Ježíši Kristu. Nepřekázejte působení Božího Ducha a nezlehčujte jeho poselství. Bedlivě však posuzujte

vše, co se za Boží slovo vydává, a přijímejte jen to, co odpovídá Písmu. Co mu odporuje, není dobré a s tím nic nemějte. (1 Sol 5,12-22)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Minulou středu jsme viděli, jak svatý Pavel v prvním listě Soluňanům vybízí k uchování naděje ve vzkříšení (srov. 5,4-11) krásným výrazem: „budeme s Pánem navždycky“ (4,17). V tomtéž kontextu apoštol ukazuje, že křesťanská naděje nemá pouze osobní, individuální rozměr, nýbrž také komunitní, církevní. Všichni doufáme, všichni máme naději, i jako obec.

Proto zahrnuje Pavel do svého pohledu ihned všechny složky křesťanské obce a žádá, aby se za sebe navzájem modlily, byly si vzájemně oporou a vzájemně si pomáhaly, avšak nejenom v různých potřebách každodenního života, nýbrž vzájemnou pomocí k naději, tedy podporou v naději. Nikoli náhodou začíná zmínkou o těch, kterým byla svěřena odpovědnost a pastorační vedení. Ti jsou jako první povoláni k tomu, aby živil naději, a to nikoli proto, že by byli lepší než druzí, nýbrž v síle božského poslání, které zcela přesahuje jejich síly. Z tohoto důvodu nejvíce potřebují respekt, porozumění a shovívavou podporu všech.

Potom je pozornost kladena na bratry, kterým nejvíce hrozí, že ztratí naději a upadnou do zoufalství. Stále máme zprávy o lidech, kteří upadají od zoufalství a dopouštějí se špatností. Zoufalství je přivádí k mnoha špatnostem. Týká se to malomyslných, slabých, těch, kdo jsou zdrceni tíhou života i svými vinami a už se nedokáží pozvednout. V těchto případech je zapotřebí, aby byla blízkost a vřelost církve ještě intenzivnější a laskavější. Musí přijmout vznešenou formu soucitu, což neznamená mít soustrast. Soucítit znamená trpět spolu s druhým, cítit bolest s druhým, sblížit se s trpícím, a to slovem či pohladením, které vychází ze srdce. Toto je soucit s tím, kdo potřebuje podporu a útěchu. To je to nejdůležitější: křesťanská naděje se nemůže obejít bez ryzí dobročinné lásky.

Sám Apoštol národů v listě Římanům prohlašuje se srdcem na dlani: „*My »silní« - kteří máme víru, naději anebo na nás nedoléhají těžkosti - jsme povinni snášet slabosti těch, kdo »silní« nejsou, a nemít zalíbení v sobě*“ (Řím 15,1). Nést slabosti druhých. Toto svědectví nezůstává uzavřeno uvnitř křesťanské obce a rozeznává se v celé své síle také navenek, v sociální a občanské dimenzi jako výzva, abychom nevytvářeli zdi, nýbrž mosty, neopláceli zlým za zlé, nýbrž přemáhali zlo dobrem, urážku odpuštěním – křesťan nikdy nesmí říci »to mi zaplatíš!«, nikdy, protože to není křesťanské, urážka se přemáhá odpuštěním – životem v pokoji se všemi. Toto je církev! A toto působí křesťanská naděje, když má mocné a zároveň citlivé rysy lásky. Láska je mocná a citlivá. Krásná! Z toho je zřejmé, že naději si nelze osvojit osamoceně. Nikdo si neosvojí naději osamoceně. To nelze. Naděje ke své výživě nezbytně potřebuje »tělo«, jehož různé údy se vzájemně podporují a ožívují.

To tedy znamená, že máme-li naději, pak proto, že nás mnozí naši bratři a sestry naučili doufat a uvedli v život naši naději. A mezi ně patří maličci, chudí, prostí a marginalizovaní. Ano, protože ten, kdo se uzavírá do svého blahobytu, nezná naději a doufá pouze ve svůj blahobyt, což není naděje, nýbrž relativní bezpečí. Naději nezná ten, kdo se uzavírá do vlastního uspokojení a kdo se vždycky domnívá, že je v pořádku... Naději mají naopak ti, kdo denně prožívají zkoušku, nejistotu i svá omezení. Tito naši bratři nám dávají to nejkrásnější a nejsilnější svědectví, protože pevně setrvávají v důvěře k Pánu, uvědomují si, že nad smutkem, tísní a nevyhnutelností smrti bude mít poslední slovo On a bude to slovo milosrdenství, života a pokoje. Kdo má naději, doufá, že jednoho dne uslyší slova: „Pojď ke mně, bratře, pojď ke mně, sestro, na celou věčnost.“

Drazí přátelé, jak jsme řekli, přirozeným příbytkem naděje je solidární »tělo«, v případě křesťanské naděje je tímto tělem církev, zatímco živoucím dechem a duší této naděje je Duch svatý. Bez Ducha svatého neexistuje naděje. Proto nás apoštol Pavel v závěru vybízí, abychom neustále vzývali Ducha svatého. Není-li snadné věřit, pak je tím méně snadné doufat. Obtížnější je doufat než věřit; obtížnější. Přebývá-li však Duch svatý v našich srdcích, dá nám pochopit, že se nemáme obávat,

Pán je blízko a stará se o nás. On z našich komunit vytváří ustavičnými Letnicemi živá znamení naděje pro celou lidskou rodinu.

11. Naděje neklame

Poněvadž naše víra v Ježíše Krista má u Boha stejnou hodnotu jako nevinnost, nejsme již Bohu odcizeni. Právě Kristus nám umožnil tímto způsobem dosáhnout důstojného postavení u Boha. Naše výsada není však jen v této naději, nýbrž i v nesnázích. Víme přece, že když snášíme nesnáze, získáváme vytrvalost, vytrvalostí dosahujeme osvědčenost a ta nás opět vede k naději. A to není klamná naděje, protože Bůh nám dal svého Ducha a ten v nás probouzí lásku. (srov. Řím 5,1-5)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Od malička nás učili, že není hezké se vychloubat. V mé vlasti jsou ti, kdo se chlubí, nazývání „pávi“. A je to správné, protože chlubit se tím, co jsem nebo mám, prozrazuje kromě určité pýchy také nedostatek respektu vůči druhým, zvláště těm, kteří jsou ve srovnání s námi znevýhodnění. V tomto úryvku z listu Římanům však apoštol Pavel překvapuje, když nás nejméně dvakrát vybízí, abychom se chlubili. Čím se tedy máme chlubit? Pokud nás totiž ke chlubení vyzývá on, je správné se chlubit. Jak je možné to dělat, aniž bychom druhé uráželi anebo někoho vylučovali?

V prvním případě jsme vybízeni chlubit se milostí, kterou jsme proniknuti v Ježíši Kristu skrze víru. Pavel nám chce vysvětlit, že naučíme-li se chápat každou věc ve světle Ducha svatého, zjistíme, že všechno je milost! Všechno je dar! Jsme-li totiž pozorní, pak nahlédneme, že v dějinách i v našem životě nejsme činní pouze my, nýbrž především Bůh. On je absolutním protagonistou, který každou věc tvoří jako dar lásky, sprádá tkanivo svého plánu spásy a uskutečňuje ho kvůli nám prostřednictvím svého Syna Ježíše. Po nás je žádáno, abychom to všechno uznali, s vděčností přijali a učinili důvodem chvály, dobrořečení a velké radosti. Počínáme-li si tak, jsme v pokoji s Bohem a zakoušíme svobodu. A tento pokoj se pak šíří do všech oblastí a vztahů našeho života: jsme v pokoji se sebou, v rodině, ve svém společenství, v práci a s lidmi, které denně na svojí cestě potkáváme.

Pavel nás však vybízí, abychom se chlubili i souženými. Není snadné to chápat. Připadá nám to nejtěžší a může se nám zdát, že to nemá co do činění s právě popsaným pokojem. Je to však jeho nejvíce autentický a pravý předpoklad. Pokoj, který nám nabízí a zaručuje Pán, totiž nemá být vnímán jako absence starostí, zklamání, nedostatků a utrpení. Kdyby tomu tak bylo, pak v případě, že bychom dosáhli pokoje, brzy by se taková chvíle skončila a nevyhnutelně bychom se ocitli v neútěše. Pokoj, který pramení z víry, je však darem. Je to milost prožitku, že nás Bůh má rád, je nám stále po boku a nenechává nás v našem životě samotné ani na okamžik. Proto, jak praví apoštol, soužení plodí vytrvalost, neboť víme, že v nejtěžších a nejvíce zdrcujících chvílích, je milosrdenství a dobrota Pánova větší než cokoli, a nic nás nemůže vytrhnout z Jeho rukou a ze společenství s Ním.

Proto je tedy křesťanská naděje pevná, proto neklame. Nikdy neklame. Naděje neklame. Není založena na tom, co můžeme udělat nebo být, ba ani na tom, v co můžeme věřit. Její základ, tedy základ křesťanské naděje je nejjvěrnější a nejjistější, jaký může být, totiž láska, kterou Bůh sám chová ke každému z nás. Je snadné říci: Bůh nás miluje. Všichni to říkáme. Ale zamyslete se trochu. Každý z nás je schopen říci, že si je jistý tím, že jej Bůh má rád? Není to tak snadné říci. Ale je to pravda. Je to dobré cvičení říkat si: Bůh mne miluje. To je kořen naší jistoty, kořen naděje. A Pán do našich srdcí vlil hojnost Ducha, kterým je Boží láska, jakožto tvůrce a záruku právě proto, aby v nás mohl žít víru a uchovávat při životě tuto naději. Jistota je, že Bůh mne miluje. »I v této ohavné chvíli?« - Bůh mne miluje. - »I mne, který jsem se dopustil této ohavnosti či špatnosti?« - Bůh mne miluje. Tuto jistotu nám nevezme nikdo. A je třeba si to opakovat jako modlitbu: Bůh mne miluje. Jsem si jist, že Bůh mne miluje. Jsem si jista, že Bůh mne miluje.

Nyní chápeme, proč nás apoštol Pavel vybízí, abychom se tím vším chlubili. Chlubím se Boží láskou, protože mne miluje Bůh. Naděje, která nám byla darována, nás neodděluje od druhých, ani nás nevede k tomu, abychom druhé hanobili nebo odsouvali stranou. Jde totiž o mimořádný dar, jehož „přívodem“ pro všechny jsme povoláni být v pokoře a jednoduchosti. Proto bude naší největší chloubou, že je naším Otcem Bůh, který nečiní rozdíly, nikoho nevylučuje, nýbrž otevírá svůj dům všem lidem, počínaje těmi posledními a vzdálenými, abychom se jako Jeho děti učili vzájemně se těšit a podporovat. A nzapomene: naděje neklame.

12. V naději poznáváme, že jsme všichni spaseni

Vždyť celá příroda dychtivě očekává, kdy se objeví Boží synové v plné slávě. Hříchem se porušilo všechno stvořené; přesto však zde zůstává naděje na vysvobození všeho tvorstva. Svým věrným dá Bůh svobodu a slávu a ostatnímu stvoření vrátí neporušenost. Jen se podívejte, jak nyní celá příroda úpí a sténá jako v porodních bolestech! A dokonce i my křesťané, kterým Bůh jako příslib nového života dal svého Ducha, toužebně vyhlížíme viditelný důkaz, že jsme byli přijati mezi Boží děti, které zachrání k věčnému životu; touto nadějí jsme naplněni. Těšíme se na to, co brzy uvidíme. Čekáme trpělivě, neboť mít naději znamená čekat, i když ještě není nic vidět. My sami jsme slabí a často ani nenacházíme slova k modlitbě. Ale Duch Boží nám přichází na pomoc a úpěnlivě volá za nás slovy, která se vymykají našemu jazyku. A Bůh, který vidí do nejhlubších záhybů lidského srdce, přímluvná volání Ducha přijímá a dobře mu rozumí. Víme, že vše nakonec slouží k prospěchu těch, kteří Boha milují. (srov. Řím 8,19-27)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Často jsme pokoušeni myslet si, že stvoření je náš majetek, vlastnictví, které můžeme libovolně sdírat, aniž bychom se za to museli komukoliv zodpovídat. V úryvku z listu Římanům (8,22-26), který jsme právě vyslechli, nám však apoštol Pavel připomíná, že tvorstvo je podivuhodný dar, který do našich rukou vložil Bůh, abychom s Ním mohli navázat vztah a rozpoznat ve stvoření stopu Jeho plánu lásky, na jehož uskutečňování jsme všichni povoláni den po dni spolupracovat.

Nechá-li se však člověk strhnout sobectvím, zničí nakonec i to nejkrásnější, co mu bylo svěřeno. Je tomu tak i se stvořením. Pomysleme na vodu, která je tak krásná a tolik důležitá, dává nám život, ve všem nám pomáhá, ale při těžbě surovin se kontaminuje a stvoření se poškozuje. Je to jen příklad. Tragickou zkušeností hříchu jsme rozbili společenství s Bohem a přerušili původní společenství se vším, co nás obklopuje, uvedli jsme stvoření do zkázy, zotročili jej a podrobili svojí nicotnosti. Důsledek toho všeho máme denně dramaticky na očích. Rozbitím společenství s Bohem člověk ztrácí svou původní krásu a znetvořuje všechno, co má kolem sebe. Tam kde dříve všechno odkazovalo k Otcí Stvořiteli a Jeho nekonečné lásce, nyní vnáší smutné a bezútěšné znamení lidské pýchy a nenasytosti. Lidská pýcha vykořisťuje a ničí tvorstvo.

Pán nás však nenechává samotné a také v tomto bezútěšném rámci nám dává novou vyhlídku osvobození a všeobecné spásy. A na to s radostí poukazuje Pavel, když nás vybízí, abychom vnímali sténání celého tvorstva. Je to silný výraz: sténání celého tvorstva. Jsme-li vnímaví, skutečně kolem nás všechno sténá. Samotné tvorstvo i my lidé sténáme a Duch svatý vzdychá v nás, v našem srdci. Tyto vzdechy však nejsou neplodným a bezútěšným nářkem, nýbrž – jak upřesňuje Apoštol – sténáním rodičky, sténáním toho, kdo trpí, ale ví, že přichází na svět nový život. A v našem případě je tomu opravdu tak. Potýkáme se ještě s důsledky svého hříchu a všechno kolem nás dosud nese znamení našich námah, našich nedostatků a naší uzavřenosti. Současně však víme, že jsme byli zachráněni Pánem a je nám již dáno nahlížet a okoušet v sobě a v tom, co nás obklopuje, znamení Zmrtvýchvstání, Paschy, která je příčinou nového stvoření.

Takový je obsah naší naděje. Křesťan nežije mimo svět, umí rozpoznat ve svém životě a v tom, co jej obklopuje, znamení špatnosti, sobectví a hříchu. Je solidární s tím, kdo trpí, kdo pláče, kdo je odsouván stranou a kdo zakouší beznaděj... Křesťan se však zároveň naučil dívat se na to všechno očima Paschy, očima Zmrtvýchvstání Krista. Ví tedy, že prožíváme čas očekávání, čas horoucí

touhy, která přesahuje přítomnost, čas naplňování. V naději víme, že Pán chce svým milosrdenstvím jednou provždy zahojit raněná a zdrčená srdce a všechno, co člověk svou bezbožností pošlapal. Tímto způsobem Pán obrodí nový svět a nové lidstvo smířené v Jeho lásce jednou provždy.

Kolikrát jenom jsme my křesťané pokoušeni zklamáním, pesimismem... Někdy podléháme zbytečnému nářku anebo se ocitneme beze slov a ani nevíme, oč se máme vlastně modlit a v co doufat... Opět nám však přichází na pomoc Duch svatý, dech naší naděje, který oživuje sténání i očekávání našeho srdce. Duch vidí za negativní zdání přítomnosti a už nyní nám zjevuje nová nebesa a novou zemi, které pro lidstvo připravuje Pán.

13 Postní doba jako pouť naděje

Nato Hospodin řekl: "Na vlastní oči jsem viděl bídu svého lidu v Egyptě. Slyšel jsem jejich nářky nad krutostí dozorců a jejich utrpení mi není lhostejné. Proto jsem se rozhodl, že je vysvobodím z područí Egyptanů a odvedu z jejich území do úrodné a rozlehlé země, která oplývá hojností mléka i medu, do země, kde nyní sídlí národy Kenaanců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Chivejců a Jebúsejců. Proto se nyní, Mojžíši, vydej na cestu k faraónovi a vyved' můj lid z Egypta." (srov. Ex 3, 7-8.10)

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dnes, na Popeleční středu, vstupujeme do liturgie postní doby. Vzhledem k tomu, že se v našem cyklu katechezi zabýváme křesťanskou nadějí, chtěl bych vám dnes přiblížit postní dobu jako pouť naděje.

Tento úhel pohledu se ihned ozřejmí, pokud uvážíme, že postní doba byla církví ustavena jako čas přípravy na Velikonoce, a proto veškerý smysl tohoto čtyřicetidenního údobí čerpá světlo z velikonočního tajemství, ke kterému směřuje. Můžeme si představit zmrtvýchvstalého Pána, jak nás volá, abychom vyšli ze své temnoty, a my se vydáváme na cestu za Ním, který je Světlem. Postní doba je pouť ke vzkříšenému Ježíši. Je to čas pokání a umrtvování, nikoli však samoučelného, nýbrž zaměřeného na to, abychom spolu s Kristem vstali z mrtvých a obnovili svou křesťanskou totožnost, tedy opětovně se narodili "shůry", z Boží lásky (srov. Jan 3,3). Díky této přirozené danosti je postní doba časem naděje.

Pokud chceme lépe pochopit, co to znamená, musíme navázat na základní zkušenost odchodu Izraelitů z Egypta, o kterém se v Bibli vypráví v knize nazvané Exodus. Výchozím bodem je egyptské otroctví, útisk a nucené práce. Pán ale nezapomenul na svůj lid a na svůj příslib – povolává Mojžíše, silnou rukou vyvádí Izraelity z Egypta a vede je pouští do svobodné země. Během této pouti z otroctví do svobody Hospodin dává Izraelitům zákon, aby je vychoval k lásce k sobě, jedinému Bohu, a ke vzájemné bratrské lásce. Písmo nám ukazuje, že exodus byl dlouhý a strastiplný a symbolicky trval čtyřicet let, což je život jednoho pokolení. Jedné generace, o kterou se při zkouškách na cestě stále pokouší stesk po Egyptě a která lituje, že se nemůže vrátit zpět. Také my všichni známe toto pokušení návratu do časů minulých. Hospodin však zůstává věrný a onen nebohý lid, vedený Mojžíšem, přichází do zaslíbené země. Celou svou pouť vykonali v naději, naději dojetí do zaslíbené země, a právě se zřetelem k tomu lze mluvit o "exodu", tedy vyjití z otroctví do svobody. Také pro nás všechny je nadcházejících čtyřicet dní vyjitím z otroctví a hříchu směrem ke svobodě a setkání se Zmrtvýchvstalým Pánem. Každý krok, námaha, zkouška, pád i opětovné povstání má smysl pouze v rámci spásnosného plánu Boha, který pro svůj lid zamýšlí život, a nikoli smrt, radost, a nikoli bolest.

Ježíšova Pascha je jeho exodus, kterým nám otevřel cestu k plnému, věčnému a blaženému životu. Ježíš se kvůli otevření této cesty a přechodu zřekl své slávy, ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži. Otevření cesty k věčnému životu ho stálo vlastní krev a díky Jemu jsme byli zachráněni z otroctví hříchu. To však neznamená, že On již učinil vše a po nás se nic nežadá, že On prošel skrze kříž, zatímco my se "do ráje povežeme v kočáře". Nikoli, tak to není. Naše spása je

zajisté Božím darem, ale vzhledem k tomu, že se jedná o příběh lásky, vyžaduje náš souhlas a naši účast na jeho lásce, jak nám ukazuje naše Matka Maria a po ní také všichni svatí.

Postní doba touto dynamikou žije – Kristus nás předešel svým exodem a my procházíme pouští díky Jemu a v cestě za Ním. Ježíš byl pro nás vystaven pokušení a pro nás pokušitele přemohl, avšak rovněž my máme spolu s Ním čelit pokušení a překonávat je. On nám dává živou vodu svého Ducha a je na nás, abychom nabírali z jeho pramene a pili, ve svátostech, modlitbě a adoraci. On je světlem, které vítězí nad temnotou, a po nás se žádá, abychom sytili nepatrný plamínek, který nám byl svěřen v den křtu.

14. V naději se radujte

V lásce nemá místo přetvářka. Ke zlu mějte odpor, dobro milujte. Mějte se rádi jako bratři, překonávejte se ve vzájemné úctě. V horlivosti nepodléhejte únavě, ale služte Pánu v duchovním zápalu. Z naděje se radujte, v soužení buďte trpěliví, v modlitbách vytrvalí. Podporujte spolubratry v nouzi, buďte pohostinní. (Řím 12, 9-13)

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dobře víme, že velké přikázání, které nám Pán zanechal, je přikázání lásky – máme milovat Boha celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí a milovat svého bližního jako sám sebe (srov. Mt 22,37-39). Jsme tedy povoláni k lásce. Je to naše nejvyšší povolání, povolání v pravém slova smyslu, k němuž se váže také radost křesťanské naděje. Kdo miluje, raduje se v naději, že dojde k veliké lásce, kterou je Pán, a setká se s ní.

Apoštol Pavel nás v úryvku z listu Římanům, který jsme právě vyslechli, varuje před rizikem pokrytectví, do kterého může naše láska upadnout. Musíme se proto ptát, kdy nastává takovéto pokrytectví? A jak si můžeme být jisti, že naše láska je ryzí, že se při jejím prokazování nepřetváříme, anebo že to není láska jako z televizního seriálu, nýbrž je silná a upřímná?

Pokrytectví se může vkrást všude, včetně našeho způsobu prokazování lásky. Stává se to tehdy, když je naše láska zainteresovaná, vyvolaná osobními zájmy, když vykonáváme zdánlivě obětavou službu lásky jenom proto, abychom poukázali sami na sebe, anebo pocítili zadostiučinění z toho, jak jsme šikovní. Dále tehdy, když se zaměřujeme na vnějškově viditelné činy, abychom vystavili na odiv svou inteligenci a schopnosti. Za tím vším se skrývá klamná a pomýlená myšlenka, podle které milujeme, protože jsme dobří, jako by snad láska byla lidským výtvorem, dílem našeho srdce. Láska je však především milost, dar. Schopnost milovat je Božím darem, o který máme prosit. A Bůh nás jím rád obdaří, pokud o něj žádáme. Láska je milost – nespočívá v tom, aby vyšlo najevo to, co jsme, nýbrž to, co nám Pán dává a co my svobodně přijímáme. Lásku nelze vyjádřit v setkání s druhým člověkem, jestliže se předtím nezrodila ze setkání s tichou a milosrdnou Ježíšovou tváří.

Svatý Pavel nás vyzývá, abychom uznali vlastní hříšnost a také skutečnost, že i naše láska je poznamenána hříchem. Zároveň se však stává nositelem nové zprávy, zprávy o naději. Pán před námi otevírá osvobozující cestu spásy. Je to možnost, abychom také my prožívali velké přikázání lásky a stávali se nástroji Boží lásky. Děje se to, když dovolíme zmrtvýchvstalému Kristu, aby uzdravil a obnovil naše srdce. Vzkříšený Pán, který žije v našem středu, žije mezi námi, může vyléčit naše srdce a učiní to, pokud o to požádáme. Právě On nám totiž umožňuje, abychom navzdory své nepatrnosti a ubohosti zakoušeli Otcův soucit a oslavovali zázraky jeho lásky. Takto je tedy pochopitelné, že vše, co můžeme prožívat a konat pro bratry, není než odpovědí na to, co Bůh učinil a nadále činí pro nás. Dokonce Bůh sám, který poté, co obydlel naše srdce a život, je trvalou službou nablízku všem lidem, které denně potkáváme na své pouti, počínaje těmi posledními a nejpotřebnějšími, ve kterých se hlavně rozpoznává.

Apoštol Pavel nás proto svými slovy nemíní kárat, nýbrž spíše povzbudit a oživit v nás naději. Všichni totiž zakoušíme, že přikázání lásky nežijeme naplno anebo tak, jak bychom měli. Avšak již to je milost, protože chápeme, že sami od sebe nejsme schopni opravdově milovat – potřebujeme, aby Pán trvale obnovoval dar lásky v našich srdcích, skrze prožitek jeho nekonečného milosrdenství. A tak se stane, že opětovně doceníme vše nepatrné, prosté a běžné, budeme si znovu vážit veškerých každodenních drobností a budeme schopni druhé lidi milovat tak, jak je miluje Bůh. Budeme si přát jejich dobro, které spočívá v jejich posvěcení a přátelství s Bohem. Bude nás těšit, když budeme moci přistoupit ke všem chudým a pokorným lidem tak, jak to s každým z nás činí Ježíš, když se od něj vzdálíme, když budeme poklekat k bratrům tak, jako On, milosrdný Samaritán, se sklání nad každým z nás ve svém slitování a odpuštění.

Drazí bratři, apoštol Pavel nám zde připomíná tajemství, jak se – řečeno jeho slovy – “radovat v naději” (Řím 12,12). Tato radost v naději pochází z vědomí, že za všech okolností, i za těch největších protiventství a našich vlastních ztroskotání, Boží láska neselhává. A proto se srdcem, které navštívila a obývá Boží milost a věrnost, žijme radostnou nadějí, že můžeme svým málem v bratrech splatit to mnohé, co denně dostáváme od Boha.

15. Křesťanská naděje se zakládá na Slovu

My vyspělejší ve víře, jsme povinni snášet nedostatky těch, kdo tak pokročili nejsou, a nesmíme být na svou úroveň domýšliví. Pamatujte především na bližní a na to, co prospívá jim. Vždyť ani Kristus nehledal svůj prospěch, ale podle prorockých slov ze žalmu snášel výsměch nepřátel: "Urážky těch, kdo tebe, Bože, tupili, snesly se na moji hlavu." I toto, jako vše v Písmu, bylo napsáno k našemu naučení, abychom získali vytrvalost a čerpali z toho povzbuzení a naději. Ať vám tedy Bůh, dárcce toho všeho, dá žít navzájem v souladu. Tak si to přál Ježíš Kristus, abyste jednomyslně oslavovali Boha, jeho Otce. (Řím 15,1-6)

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Již několik týdnů nám apoštol Pavel pomáhá k lepšímu pochopení křesťanské naděje. Řekli jsme si, že tato naděje není pouhý optimismus, nýbrž něco jiného. Apoštol nám pomáhá, abychom to pochopili, a dnes naději klade vedle dvou postojů, které jsou navýsost důležité pro náš život a víru. Jsou to *vytrvalost a povzbuzení* (v. 4.5). V úryvku z listu Římanům, který jsme si právě vyslechli, se o nich mluví dvakrát – nejprve odkazují k Písmu a poté k samému Bohu. V čem spočívá jejich hlubší, pravý význam? A jak tyto dva postoje – vytrvalost a povzbuzení – vnášejí světlo do křesťanské naděje?

Vytrvalost bychom mohli definovat jako trpělivost – schopnost snášet, nést na svých bedrech tíži a zůstat věrní, i když se nám zdá těžká a nesnesitelná a pokouší se o nás negativní soudy a vůle zanechat všeho a všech. Zatímco povzbuzení (v *italském překladu útěcha*) je milost, díky které dokážeme v každé situaci, včetně těch nejvíce poznamenaných zklamáním a utrpením, zachytit přítomnost Boha a jeho slitovné působení. Svátý Pavel nám připomíná, že vytrvalost a povzbuzení lze čerpat zejména z Písma. Boží slovo nás totiž v první řadě přivádí k tomu, abychom obrátili zrak k Ježíši, lépe Jej poznávali a připodobňovali se Mu až do té míry, že se Mu stále více budeme podobat. Na druhém místě nám Slovo zjevuje, že Bůh je skutečně „zdrojem vytrvalosti a povzbuzení“ (v.5), a že stále zůstává věrný své lásce k nám. Je vytrvalý v lásce k nám a nikdy se mu neomrzí. Je vytrvalý, neustále nás miluje a také o nás pečuje. Zakrývá naše rány svým dobrotivým a milosrdným pohazením a utěšuje nás. A také v tom nikdy nechabuje.

Z tohoto úhlu pohledu také můžeme porozumět počátečnímu tvrzení apoštola Pavla, který říká: „My »silní« jsme povinni snášet slabosti těch, kdo »silní« nejsou, a ne libovat si sami v sobě (v.1). Tento výraz „my »silní““ by se mohl jevit domýšlivě, avšak v logice evangelia víme, že tomu tak není. Naopak, má zcela protikladný význam, protože naše síla nepochází od nás, nýbrž od Pána. Kdo ve svém životě zakouší věrnou Boží lásku a jeho útěchu je schopen, či dokonce má povinnost stát

nabližku slabším bratrům a brát na sebe jejich slabost. Pokud žijeme v Pánově blízkosti, dostaneme potřebnou sílu k blízkosti nejslabším a nejpotřebnějším lidem, k jejich povzbuzení a dodání sil. To je pravý význam onoho apoštolova tvrzení. Svou sílu můžeme projevit, aniž bychom si libovali sami v sobě, nýbrž jednoduše tak, že sami sebe považujeme za prostředníky Pánových darů, kteří se stávají konkrétními „rozsévači naděje“. Právě toto po nás Pán žádá – abychom v oné síle a schopnosti povzbudit rozsévají naději, což je dnes velmi potřebné, byť to není jednoduché...

Plodem takového životního stylu není společenství, složené z lidí první a druhé kategorie – tedy silných a slabých. Výsledkem, jak říká svatý Pavel, má být „život v souladu, podle vůle Ježíše Krista“ (v.5). Boží slovo sytí naději, která se konkrétně projevuje ve sdílení a vzájemné službě. Neboť také člověk, který je „silný“, dříve nebo později zakusí slabost a bude potřebovat povzbuzení ze strany druhých, a opačně také ve slabosti lze stále obdarovat úsměvem anebo podat ruku bratrovi v nesnázích. Takovéto společenství pak „jednomyslně a jako jedněmi ústy oslavuje Boha“ (v.6). To vše je možné pouze tehdy, pokud se středem stává Kristus a jeho Slovo, protože On je „silný“, dodává nám sílu, trpělivost, naději a útěchu. On je „silný bratr“, který o každého z nás pečuje. Všichni totiž potřebujeme, aby si nás Dobrý Pastýř naložil na ramena a zahalil nás svým laskavým a ohleduplným pohledem.

Draží přátelé, nikdy Bohu dostatečně nepoděkujeme za dar jeho Slova, které se zpřítomňuje v Písmu. V něm se Otec našeho Pána, Ježíše Krista, zjevuje jako „Bůh vytrvalosti a povzbuzení“. A právě v něm si uvědomujeme, že naše naděje se nezakládá na vlastních silách a schopnostech, nýbrž na Boží podpoře a věrnosti jeho lásky, tedy na Boží síle a útěše.

16. Doufat, ačkoli už není naděje

Nestydím se za evangelium - vždyť je to Boží moc ke spasení každého, kdo věří, předně Žida, ale i Řeka. V něm se totiž zjevuje Boží spravedlnost z víry k víře, jak je psáno: "Spravedlivý pak bude žít z víry." Z nebe se zjevuje Boží hněv proti každé bezbožnosti a nepravosti lidí, kteří svévolně potlačují pravdu. Co se dá o Bohu poznat, je jim zřetelné, neboť jim to Bůh odhalil. Jeho neviditelné znaky - jeho věčnou moc a božství - lze už od stvoření světa rozumem postřehnout v jeho díle. Nemají tedy výmluvu. Ačkoli Boha poznali, nectili ho jako Boha. Místo aby byli vděční, propadli ve svých myšlenkách marnosti a jejich nerozumné srdce se ocitlo ve tmě. Prohlašují se za moudré, ale jsou blázni. Slávu nesmrtelného Boha vyměnili za pouhé obrazy smrtelného člověka, ptáků, zvěře i plazů. Bůh je proto vydal nečistotě, po níž v srdci toužili, aby si navzájem prznili těla, když vyměnili Boží pravdu za lež a ctili stvoření a sloužili mu raději nežli Stvořiteli, který je požehnaný navěky. Amen. (Řím 4,16-25)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

Úryvek z listu svatého Pavla Římanům, který jsme právě vyslechli, nás mocně obdarovává. V Abrahamovi jsme zvyklí uznávat svého otce ve víře. Apoštol nám dnes dává pochopit, že Abraham je nám *otcem v naději*, nikoli jen *otcem ve víře*, nýbrž *otcem v naději*. A to proto, že v jeho životním příběhu můžeme již zahlédnout zvěst Vzkříšení, nového života, který přemáhá zlo i samu smrt.

Text říká, že Abraham uvěřil v Boha, „který oživuje mrtvé a volá k bytí to, co není“ (Řím 4,17), a upřesňuje: „A třeba pozoroval, že jeho tělo je už neplodné a že je neplodné i Sárino lůno, přece jeho víra nezeslábla“ (Řím 4,19). Toto je zkušenost, kterou jsme povoláni prožít také my. Bůh, který se zjevuje Abrahamovi, je Bohem, který zachraňuje, Bohem, který dává vyjít ze zoufalství a smrti, Bohem, který volá k životu. V Abrahamově životě se všechno stává chválou Boha, který osvobozuje a oživuje, všechno se stává proroctvím, a to pro nás, kteří nyní známe a slavíme naplnění toho všeho ve Velikonočním tajemství. Bůh totiž „vzkřísil z mrtvých Ježíše“ (Řím 4,24), abychom v Něm také my mohli přejít ze smrti do života. Abraham tedy opravdu může být nazýván „otcem mnoha národů“, neboť září jako zvěst nového lidstva – nás, kteří jsme byli zachráněni Kristem z hříchu a smrti a uvedeni jednou pro vždy do náruče Boží lásky.

Pavel nám v tomto bodě pomáhá zaměřit se na těsné spojení *mezi vírou a nadějí*. Říká totiž o Abrahamovi, že „ačkoli už nebylo naděje, on přece doufal a uvěřil“ (Řím 4,18). Naše naděje nestojí na lidských úsudcích, prognózách a ubezpečení; ukazuje se tam, kde už není naděje, kde už není v co doufat, právě jako tomu bylo u Abrahama tváří v tvář svojí blížící se smrti a neplodnosti svojí manželky Sary. Blížili se ke svému konci, nemohli již mít děti, a v této situaci Abraham uvěřil a doufal proti vši naději. A to je velké! Velká naděje má kořeny ve víře a právě proto je schopna překročit každou naději. Ano, nezakládá se totiž na našem slovu, nýbrž na Božím Slovu. Také v tomto smyslu jsme tedy povoláni k následování příkladu Abrahama, který, třebaže stál před zřejmou realitou blížící se smrti, důvěřuje Bohu, neboť „byl pevně přesvědčen, že Bůh má dost moci, aby splnil, když něco slíbí“ (Řím 4,21). Rád bych se vás zeptal: jsme o tom my všichni přesvědčeni? Jsme přesvědčeni, že Bůh nás má rád a že vše, co nám slíbil, je ochoten splnit? Někdo možná řekne: »Ale otče, kolik nás to bude stát?«. Je pouze jediná cena: otevřít srdce. Otevřete svá srdce a Boží síla vás povede vpřed, učiní divy a naučí vás, co je naděje. Toto je jediná cena: otevřít srdce víře a On učiní to zbývajících.

Toto je paradox a současně nejsilnější a nejvznešenější prvek naší naděje! Naděje, založené na příslibu, který se z lidského hlediska jeví nejistým a nepředvídatelným, ale nepomine ani tváří v tvář smrti, neboť jej dává Bůh, který křísí z mrtvých a oživuje.

Draží bratři a sestry, prosme dnes Pána o milost, abychom si jakožto praví Abrahamovi synové nadále zakládali netoliko na svých jistotách a svých schopnostech, nýbrž na naději, která pramení z Božího příslibu. Když Bůh dává slib, splní, co slíbil. Nikdy svoje slovo neporuší. Potom se našemu životu dostane nového světla, vědomí, že Ten, který vzkřísil svého Syna, vzkřísí také nás a sjednotí nás se Sebou a se všemi našimi bratry ve víře. My všichni věříme. Všichni, kteří jsme dnes na tomto náměstí, chválíme Pána, zpíváme Otče náš a přijmeme požehnání... Ale to vše pomine. Je to však také příslib naděje. Máme-li dnes otevřené srdce, ujist'uj vás, že se všichni setkáme na nebeském náměstí, které navěky a nikdy nepomine. Toto je Boží příslib a toto je naše naděje, pokud otevřeme svoje srdce.

17. Podávat důvody naší naděje

Nikdy jste ho neviděli, a přece ho milujete. Ani teď ho ještě nevidíte, a přece v něj věříte. Radujte se tedy nevýslovnou, velkolepou radostí, protože dosahujete cíle své víry - spásy duší. Tuto spásu se pečlivě a pilně snažili vystihnout proroci, když prorokovali o milosti připravené pro vás. Pídili se po tom, na koho a na kdy jim ukazoval Kristův Duch, který byl v nich a předpovídal Mesiášovo utrpení a následnou slávu. Bylo jim zjeveno, že ne sobě, ale vám tím zprostředkují poselství, které vám teď přinesli ti, kdo vám kázali evangelium v Duchu svatém seslaném z nebe. Tyto věci by rádi zahlédli sami andělé! S odhodlanou myslí a ve vši střízlivosti se proto spolehněte na milost, kterou vám přinese zjevení Ježíše Krista. Poslouchejte Boha jako jeho děti; nepoddávejte se choutkám, které vás ovládaly v době vaší nevědomosti. Ten, který vás povolal, je svatý - právě tak buďte svatí v celém svém životě i vy. Je přece psáno: "Buďte svatí, neboť já jsem svatý." Bůh nikomu nestrání, ale každého soudí podle jeho skutků. Jestliže jej nazýváte svým Otcem, hled'te, abyste svůj dočasný pobyt zde prožili v posvátné úctě. (1 Petr 3, 8-17)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

První list apoštola Petra má v sobě mimořádný náboj! K jeho pochopení je třeba číst jej i dvakrát, třikrát. Je s to poskytovat obrovskou útěchu a pokoj, poněvadž dává pocit, že Pán je nám stále nablízku a nikdy nás neopouští, zejména v těch nejdelikátnějších a nejobtížnějších okolnostech našeho života. Co je však „tajemstvím“ tohoto listu a zvláště toho úryvku, který jsme právě vyslechli (srov. 1 Petr 3, 8-9.14-15)? Tak zní otázka. Víím, že si dnes vezmete Nový zákon, najdete si první Petřův list a velice pozvolna si jej přečtete, abyste toto tajemství a sílu poznali. V čem tedy čem spočívá?

1. Tajemství spočívá v tom, že *kořeny tohoto textu jsou zapuštěny přímo ve Velikonocích*, v jádru tajemství, které se chystáme slavit a které nám umožní vnímat plnost světla a radosti, pramenící z Kristovy smrti a zmrtvýchvstání. Kristus opravdu vstal z mrtvých, což je krásný pozdrav, který si můžeme vyměňovat v den Velikonoc: „Kristus vstal z mrtvých!“ jako to činí mnohé národy, připomínat si, že Kristus je vzkříšen, žije mezi námi a přebývá v každém z nás. Proto nás svatý Petr důrazně vybízí, abychom ve svém srdci chovali ke Kristu posvátnou úctu (srov. v.15). Tam si Pán učinil příbytek ve chvíli našeho křtu a odtud nás a náš život dále obnovuje, naplňuje nás svojí láskou a plností Ducha. Proto nás apoštol vybízí, abychom *byli připraveni podávat důvody svojí naděje* (srov. 16): naše naděje není nějaký pojem, není to pocit, není to mobil, není to spousta majetku! Naší nadějí je Osoba, je to Pán Ježíš, jehož živou přítomnost rozpoznáváme v sobě a svých bratřích, protože Kristus vstal z mrtvých. Slovanské národy se během Velikonoc namísto oslovení „dobrý den“ zdraví *Christos voskres!* – Kristus vstal z mrtvých!

2. Chápeme tedy, že tuto naději netřeba zdůvodňovat ani tak na teoretické rovině, tedy slovy, nýbrž především svědectvím života a to jak uvnitř křesťanské obce, tak navenek. Pokud Kristus vstal z mrtvých a přebývá mezi námi, v našem srdci, pak Mu musíme také umožnit, aby byl vidět, neskrývat Jej v sobě, ale nechat Jej, aby v nás působil. To znamená, že Pán Ježíš se musí stále více stávat naším vzorem, vzorem života a že se máme učit jednat tak, jako jednal On. Dělat to, co dělal Ježíš. Naděje, která v nás přebývá, tudíž nemůže zůstat skryta v nás, v našem srdci – taková naděje by byla chabá, kdyby neměla odvalu vyjít ven a dát se spatřit. Naše naděje, jak vysvítá z 33. Žalmu, citovaného Petrem, musí nutně sálat ven a mít ve vztahu k bližnímu vytříbenou a nezaměnitelnou formu jemnocitu, úcty a laskavosti, ba dokonce odpuštění vůči tomu, kdo nám působí zlo. Člověk, který nemá naději, nedovede odpuštění, není s to poskytovat a *mít* útěchu z odpuštění. Ano, protože takto jednal Ježíš a nadále tak jedná skrze ty, kdo Mu dávají prostor ve svém srdci a životě, vědomi si toho, že zlo se nepřemáhá zlem, nýbrž pokorou, milosrdenstvím a mírností. Mafiáni si myslí, že zlo je možné přemoci zlem a proto se mstí a dopouštějí se mnoha věcí, o kterých všichni víme. Neznají totiž, co je to pokora, milosrdenství a mírnost. Proč? Protože mafiáni nemají naději. Přemýšlejte o tom.

3. Proto svatý Petr prohlašuje, že „je lépe, abyste snášeli utrpení [...] za to, že jednáte dobře, než za to, že jste udělali něco špatného“ (v. 17). Neznamena to, že je dobré trpět, ale trpíme-li kvůli dobru, jsme ve společenství s Pánem, který trpěl a byl ukřižován pro naši spásu. Když tedy také my v méně či více závažných životních situacích snášíme utrpení kvůli dobru, jako bychom kolem sebe rozsévali semena vzkříšení, semena života a umožňovali světlu Paschy, aby zářilo v temnotách. Proto nás apoštol vybízí, abychom vždycky odpovídali „*přáním dobrého*“ (srov. v.9). Dobrořečení není formalita, není to jen znamení zdvořilosti, nýbrž velký dar, který jsme jako první přijali a který můžeme sdílet s bratry. Je to zvěst Boží lásky, bezmezná láska, která se nevyčerpá, nikdy nepomine a pravým základem naší naděje.

Draží přátelé, pochopme také, proč nám apoštol Petr říká, že jsme „*blažení*“, když musíme trpět pro spravedlnost (srov. v.13). Není to jenom z morálního či asketického důvodu, nýbrž proto, že kdykoli staneme mezi posledními a marginalizovanými anebo když na zlo neodpovíme zlem, nýbrž nemstíme se a odpouštíme, promíjíme a dobrořečíme, pokaždé když takto jednáme, záříme jako živá a skvoucí znamení naděje, stáváme se tak nástroji útěchy a pokoje, podle Božího srdce. Pokračujme tedy s jemnocitem, mírností a laskavostí, prokazujme dobro i těm, kdo nás nemají rádi anebo nám škodí. Jen tak dál!

18. Naděje tohoto světa a naděje Kříže

Pšeničné zrno, které není zaseto do země, se sice zachová, ale zůstane samo a bez užitku. Zaseté zrno odumírá, aby mohlo vzklíčit a přinést hojný užitok. Ten, kdo hledá jen vlastní prospěch, prohraje všechno, kdo mi však dá svůj život k dispozici, bude zachráněn pro věčnost. (Jan 12,24-25)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

V neděli jsme slavili památku Kristova vjezdu do Jeruzaléma uprostřed oslavných aklamací učedníků a velkého zástupu. Lidé vkládali do Ježíše mnoho nadějí. Mnozí od Něho očekávali zázraky a velká znamení, projevy moci a dokonce osvobození od nepřátelských okupantů. Koho z nich by napadlo, že Ježíš bude krátce na to naopak ponížen, odsouzen a usmrčen na kříži? Pozemské naděje oněch lidí se tváří v tvář kříži zhroutily. My však věříme, že právě v Ukřižovaném byla obnovena naše naděje. Pozemské naděje se tváří v tvář kříži hroutí, ale rodí se nová naděje, která potrvá navždy. Naděje, která se rodí z kříže, je jiná. Liší se od těch, které se hroutí, od nadějí tohoto světa. O jakou naději však jde? Jaká naděje se rodí z kříže?

Mohou nám to pomoci pochopit slova, která Ježíš pronesl po svém vjezdu do Jeruzaléma: „Jestliže pšeničné zrno nepadne do země a neodumře, zůstane samo; odumře-li však, přinese hojný užitek“ (*Jan 12,24*). Zkusme přemýšlet o zrnku či semínku, jež padlo do země. Zůstane-li uzavřeno v sobě, nestane se nic, ale pokud pukne a otevře se, vydá život, vzklíčí, vyrostе stéblo a potom rostlina, která vydá plod.

Ježíš přinesl na tento svět novou naději a to na způsob semínka. Stal se maličkým jako pšeničné zrno, opustil svoji nebeskou slávu, aby přišel mezi nás, „padl do země“. To však nestačilo. Aby přinesl plody, prožil Ježíš lásku až do dna, nechal se zlomit smrtí, jako puká semínko v zemi. Právě tam v krajním bodě svého ponížení, který je také tím nejvznešenějším bodem lásky, vzklíčila naděje. Zeptá-li se někdo z vás: „Jak se rodí naděje?“ – z kříže. Pohled' na kříž, pohled' na Ukřižovaného Krista a dostane se ti odtamtud naděje, která už nezmizí a potrvá až do života věčného. A tato naděje vzklíčila právě silou lásky, protože láska, která „všemu věří, všechno vydrží“ (*1 Kor 13,7*), láska, která je životem Boha, obnovuje všechno, čeho se dotkne. Paschou tak Ježíš proměnil náš hřích v odpuštění tím, že jej vzal na sebe.

Dobře však poslouchejte, čím je proměna, kterou působí Pascha. Ježíš proměnil náš hřích v odpuštění, naši smrt ve vzkříšení, náš strach v důvěru. Proto se tam na kříži zrodila a stále obrozuje naše naděje. Proto může Ježíš naši temnotu proměnit ve světlo, každou porážku ve vítězství a každé zklamání v naději. Každou, ano každou. Naděje překonává všechno, protože se rodí z Ježíšovy lásky, která jako pšeničné zrno padla do země a zemřela, aby dala život, a z tohoto plného života lásky přichází naděje.

Když zvolíme tuto Ježíšovu naději, pozvolna objevíme, že život vítězí způsobem, kterým žije toto semínko, totiž pokornou láskou. Není jiné cesty, jak přemoci zlo a dát světu naději. Můžete mi říci: „Ale to je logika prohry!“ Zdá se, že je tomu tak, že jde o logiku prohry, protože kdo miluje, ztrácí moc. Pomysleli jste na to někdy? Kdo miluje, ztrácí moc, kdo dává, něco si odnímá, a milovat znamená dávat. Logika umírajícího zrnka či pokorné lásky je ve skutečnosti Boží cesta a jediné ta přináší plody. Vidíme to i na sobě. Zmocnění se něčeho vždycky vede k žádosti po něčem dalším. Když něčeho dosáhnou pro sebe, hned chci něco většího, a tak pořád dál, nejsem nikdy spokojen. Taková žízeň je špatná! Čím více máš, tím více chceš. Kdo je chtivý, nikdy není sytý. A Ježíš to říká jasně: „Kdo má svůj život rád, ztratí ho“ (*Jan 12,25*). Jsi chtivý a chceš toho spoustu mít, ale... ztratíš všechno, i svůj život, to znamená, že kdo má rád to svoje a žije pro svoje zájmy, nadýmá se sám sebou a ztrácí. Kdo však přijímá, je ochotný a slouží, žije na způsob Boha a potom zvítězí, zachrání sebe i druhé a stane se semínkem naděje pro tento svět. Je přece krásné pomáhat druhým a sloužit jim. Unavuje nás to, ale takový je život, a srdce se plní radostí a nadějí. Toto je láska i naděje zároveň: sloužit i dávat.

Tato pravá láska zajisté vede skrze kříž, oběť, jako u Ježíše. Kříž je nezbytný přechod, ale nikoli cíl; je to přechod. Cílem je sláva, jak nám ukazuje Pascha. Tady nám přichází na pomoc jiný krásný obraz, který Ježíš zanechal svým učedníkům při Poslední večeři. Říká: „Žena, když rodí, má zármutek, protože přišla její hodina. Když však porodí dítě, nemyslí už na bolesti pro radost, že přišel na svět člověk“ (*Jan 16,21*). To je to: darovat život, nikoli jej vlastnit. A to dělají maminky: dávají život, trpí, ale potom se radují a jsou šťastné, protože přivedli na svět nový život. Láska

rozdává radost, dává život a propůjčuje smysl dokonce i bolesti. Láska je motorem, který pohání vpřed naši naději. Opakují: láska je motorem, který pohání vpřed naši naději. A každý z nás se může zeptat: „Miluji? Naučil jsem se mít rád? Učím se každý den milovat víc?“ Láska je totiž motorem, který žene naši naději kupředu.

Draží bratři a sestry, v těchto dnech lásky se nechejme obestřít mysteriem Ježíše, který jako pšeničné zrno umírá a dává nám život. On je semenem naší naděje. Rozjímejme o Ukřižovaném, o zdroji naděje. Postupně pochopíme, že doufat s Ježíšem znamená učit se vidět již nyní rostlinu v semínku, Paschu v kříži, život ve smrti. Chtěl bych vám dát domácí úkol. Všem nám prospěje, postavíme-li se před kříž – všichni jej doma máte – pohleďme na něj a řekněme: „S Tebou není nic ztraceno. S Tebou mohu vždycky doufat. Ty jsi má naděje.“ Představme si nyní kříž a všichni společně řekněme Ukřižovanému Ježíši třikrát: „Ty jsi má naděje.“ Všichni: „Ty jsi má naděje.“ Silněji! „Ty jsi má naděje.“

19. Zmrtvýchvstalý Kristus, naše naděje

Rád bych vám, bratři, připomněl, že i dnes hlásám totéž radostné poselství jako na začátku, jak jste je i vy přijali a na něm založili svou víru. V něm je vaše záchrana, pokud se ho pevně držíte v té podobě, jak jsem vám je předal. Stojí-li vaše víra na něčem jiném, není víc než pouhou iluzí. Učil jsem vás tomu, k čemu jsem byl sám přiveden: že Kristus zemřel za naše viny, byl pohřben, ale třetí den vstal z mrtvých, jak to vše Bůh už dávno předtím nechal zapsat do starých Písem. Pak se ukázal Petrovi, potom všem zbývajícím dvanácti. Později ho vidělo přes pět set svědků společně; někteří z nich už nežijí, ale většina dosud ano. Pak ho uviděl Jakub a ostatní apoštolové a docela nakonec se ukázal i mně, ač jsem toho nejméně hoden. Vždyť mezi všemi apoštoly jsem já ten poslední, a to je pro mne ještě přílišná čest po tom, jak jsem pronásledoval církev. Bůh se však nade mnou slitoval a jen z jeho milosti jsem to, co jsem. A nebylo to nadarmo: vykonal jsem mnohem víc práce než všichni ostatní. Ale co to říkám - ne já, nýbrž Bůh, jehož jsem byl nástrojem. Ostatně ať už jsem to já nebo někdo jiný, všichni hlásáme totéž poselství, které jste již přijali i vy. Jestliže však věříte, že Kristus vstal z mrtvých, jak potom mohou někteří z vás tvrdit, že mrtví už nikdy neožijí? Kdyby měli pravdu, pak by i Kristus musel dosud ležet v hrobě. A jestli Kristus zůstal v hrobě, všechno naše mluvení o něm a veškerá vaše důvěra v Boha jsou naprosto zbytečné, bezvýznamné a nesmyslné a všichni my, apoštolové, jsme lháři a podvodníci, když o Kristu prohlašujeme, že vstal z mrtvých. Nevěříte-li v možnost vzkříšení, popíráte i zmrtvýchvstání Kristovo. A jestliže Kristus nevstal z mrtvých, jakou máte naději? Vaše viny zůstaly neodčiněny, stejně jako viny těch, kteří zemřeli před vámi. Jestliže jsme na Krista vsadili jen pro časný život, neužijeme ani tolik co ateisté. A pak jsme tedy nejubožejší ze všech lidí! Skutečnost je však taková, že Kristus opravdu vstal, a to je nám zárukou, že ještě další budou po něm následovat. Na počátku dějin člověk svou neposlušností způsobil, že se lidstvo dostalo pod vládu smrti. Kristus, prototyp nového člověka, tuto vládu smrti zase zlomil. My jsme od svých předků zdělili smrt jako nevyhnutelný úděl; kdo však přijme za svůj Kristův život, bude sdílet jeho úděl i ve vzkříšení z mrtvých. Všechno má svůj pořádek: nejdříve vstal Kristus, při jeho druhém příchodu pak přijdou na řadu ti, kteří k němu patří. Kristův boj o vítězství nad silami zla a smrti zatím stále ještě pokračuje; smrt sice už prohrála, ale ještě není docela zničena. Až Kristus zlomí moc všech svých nepřátel a své království odevzdá Bohu Otci, dějiny se uzavrou. Bůh totiž svěřil Kristu veškerou moc nad celým vesmírem - samozřejmě s výjimkou sebe sama. Až tedy Kristus zvítězí nad posledním odpůrcem, tehdy přijde ke svému Otci a složí mu všechnu svou moc k nohám, takže nakonec bude svrchovaným vládcem zase sám Bůh. Ale ještě zpět ke vzkříšení: Jak zdůvodníte, že někteří z vás v Korintu podstupují zkoušky a utrpení pro svoji víru? Jaký to má smysl, jestliže nebude vzkříšení z mrtvých? A proč my stále riskujeme svůj život a denně se díváme smrti do tváře? Ujišťuji vás při všem, co pro mne znamenáte, že skutečně hledím každý den smrti do tváře. K čemu by byl i můj boj na život a na smrt tenkrát v Efezu? Kdyby po smrti nebylo už s čím počítat, mohl bych si to všechno ušetřit a řídit se raději příslovím "dnes užijvej života, zítra můžeš být po smrti". Takovými názory se však nedejte zmást. Špatná myšlenka je matkou zlého činu. Uvažujte tedy střízlivě a nezahrávejte si se zlem. Vždyť je to ostuda - někteří z

vás se pokládají za křesťany, a přitom nemají ani ponětí o základních věcech víry. Někdo by se ovšem mohl zeptat: "Jak budou ale vzkříšení ti mrtví? Jaké pak budou mít tělo?" Děťinská otázka! Odpověď roste na tvé vlastní zahrádce. Když semeno zapadne do země, vzejde z něho nová rostlinka - ono samo však tím "zemře", zanikne. Co ze semene vyklíčí, ani zdaleka se mu nepodobá: zasel jsi suché zrnko pšenice nebo něčeho jiného, ale životu skrytému v tom semeni dá Bůh novou, nádhernou podobu, nový tvar, jaký sám určil. Z jednoho semene vyroste to, z jiného ono. A zrovna tak, jako jsou různé druhy semen a rostlin, liší se navzájem těla živočichů: člověk, zvíře, ryba, pták - co druh, to jiné tělo. A od pozemských bytostí a tvarů liší se zase nebeská tělesa na obloze krásou docela jiného druhu - a dokonce i mezi nimi vidíme rozmanitost: jinak svítí slunce, jinak měsíc a jinak zase hvězdy, a z nich každá má svůj osobitý třpyt. Tak nějak si můžeme představovat i vzkříšení z mrtvých. Tělo, které obdržíme při vzkříšení, bude jiné než to naše dosavadní; toto zemře, tamto bude žít věčně. To, které se pohřbívá, podléhá rozkladu a budí odpor. To, které vstane, bude se skvíť nadzemskou slávou. To nynější je slabé, to budoucí bude plné sil. Z umírajícího těla odchází život biologický, přírodní, vzkříšené tělo bude oživeno Duchem Božím. Jako biologický život musí mít svou hmotnou schránku, tak i život duchovní obdrží své tělesné sídlo. Mojžíš nás učí, že Adam, první člověk, se stal živou bytostí; Kristus je však víc než to - je duchem života. Nejdříve máme tedy lidské, živočišné tělo, teprve později nám Bůh dá nové, "duchovní" tělo. Adam byl stvořen pouze z pozemského materiálu, zato Kristus přišel z říše, která převyšuje vše hmotné. Pozemský člověk je téhož druhu, jako byl Adam, vzkříšený bude bytostí podobnou Kristovi. Zdůrazňuji vám, milí bratři: naše pozemské tělo z masa a kostí není způsobilé pro Boží říši, protože naše kvality nejsou ani zdaleka takové, aby si zasloužily nesmrtelnost. Prozradím vám jedno nádherné tajemství: zemřeme jen někteří, ale všichni obdržíme nové tělo. Až z nebe zazní signál posledního soudu, v jediném okamžiku se naše tělo promění. Zesnulí křesťané vstanou v novém, nesmrtelném těle a my ostatní, pokud budeme ještě naživu, všichni najednou dostaneme zrovna takové tělo, skvělé a nezníčitelné. Tak se konečně stane skutečností dávné prorokovo vidění: Vítězství je dovršeno, smrt slavně navždy zničena! Kam ses poděla, ó smrti, a kam zmizel tvůj náhončí? Náhončím smrti je míněň hřích - a ten má svou sílu ze zákona. Bůh nám však prostřednictvím Ježíše Krista umožnil nad obojím zvítězit a za to mu nikdy nemůžeme být dost vděční. Vítězství je naše, bratři, zůstaňte pevní a nenechte se zvíkat v usilovné spolupráci na Božím díle. Můžete si být jisti, že nic z toho, co jste vykonali pro Pána, se vaší smrtí neztratí. (srov. 1 Kor 15)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Setkáváme se dnes ve světle Paschy, kterou jsme slavili a slavíme liturgií. Proto bych dnes rád v rámci našeho cyklu o křesťanské naději mluvil o Zmrtvýchvstalém Kristu, naší naději, jak ji podává svatý Pavel v prvním listu Korint'ánům (srov. kap. 15).

Apoštol pojednává o problematice, která byla v Korintské obci zajisté středem diskusí.

Zmrtvýchvstání je poslední téma, kterému se v tomto listu věnuje, ale z hlediska pořadí důležitosti pravděpodobně první. Všechno totiž stojí na tomto předpokladu.

Pavel oslovuje své křesťany, vycházejí z nepopíratelné danosti, která není výsledkem reflexe někoho moudrého, nýbrž faktem, jednoduchým faktem, který zasáhl do života několika lidí. Odtud se rodí křesťanství, které není ideologií, ani filosofickým systémem, nýbrž cestou víry začínající od události dosvědčené prvními Ježíšovými učedníky. Pavel to shrnuje takto: Ježíš zemřel za naše hříchy, byl pohřben, třetího dne vstal z mrtvých a ukázal se Petrovi a potom Dvanácti (srov. 1 Kor 15, 3-5). Toto je fakt: zemřel, byl pohřben, vstal z mrtvých a ukázal se, to znamená, že Ježíš je živý! To je jádro křesťanského poselství.

Hlásáním této zvěsti, která je ústředním jádrem víry, zdůrazňuje Pavel zejména poslední element velikonočního tajemství, to znamená fakt, že Ježíš vstal z mrtvých. Kdyby se totiž všechno skončilo smrtí, měli bychom v Něm příklad vrcholné odevzdanosti, ale nemohlo by to v nás roznítit víru.

Víra se totiž rodí ze zmrtvýchvstání. Přijmout, že Kristus zemřel, byl usmrcen ukřižováním - to není úkon víry, ale historická skutečnost. Avšak věřit, že vstal z mrtvých, ano. Naše víra se zrodila onoho Velikonočního rána. Pavel vypočítává seznam lidí, kterým se Ježíš ukázal (srov. 5-7). Máme tady malou syntézu všech velikonočních událostí a lidí, kteří měli kontakt se Zmrtvýchvstalým. Na čele seznamu je Kéfa, tedy Petr a skupina Dvanácti, pak pět set bratří, z nichž mnozí mohli v té

době ještě podat svědectví, potom je citován Jakub. Posledním na seznamu – jako nejméně hodný – je on sám, Pavel, který se nazývá „nedochůdčetem“ (srov. v.8).

Pavel používá tohoto výrazu z důvodů svého pohnutého životního osudu. Nebyl ministrantem, nýbrž pronásledovatelem církve, který se pyšnil svým přesvědčením, považoval se za hotového muže s velmi jasnou ideou o tom, co je to život a jeho povinnosti. V tomto perfektním rámci - protože u Pavla, který všechno znal, bylo všechno dokonalé - dojde jednoho dne k něčemu absolutně nenadálému: k setkání se Zmrtvýchvstalým Ježíšem cestou do Damašku. Tam nešlo pouze o muže, který spadl na zem, nýbrž také o člověka, který byl uchváten událostí, jež měla převrátit smysl jeho života. Pronásledovatel se stal apoštolem. Proč? Protože – jak říká - viděl živého Ježíše! Viděl jsem zmrtvýchvstalého Ježíše Krista! Takový je základ Pavlovy víry, jakož i víry apoštolů, víry církve i naší víry.

Je krásné přemýšlet o tom, že křesťanství je v podstatě toto! Nejde ani tak o to, že my hledáme Boha – a popravdě řečeno dosti váhavě – nýbrž o to, že Bůh hledá nás. Ježíš nás vzal, uchvátil a získal, aby nás již nepustil. Křesťanství je milost, překvapení, a proto předpokládá srdce schopné úžasu. Srdce, jež je uzamčené a racionalistické, není schopné žasnout a není s to porozumět tomu, co je to křesťanství. Křesťanství je totiž milost, a tu lze vnímat, ba potkat jediné v úžasu setkání.

I když jsme tedy hříšníci – všichni jimi jsme - a třebaže naše dobrá předsevzetí zůstala na papíře anebo pohledem na svůj život zjistíme, že jsme nakupili spoustu nezdarů. Zrána o Velikonocích můžeme jednat stejně jako ti, o kterých mluví evangelium: jít ke Kristovu hrobu, dívat se na veliký odvalený kámen a přemýšlet o tom, že Bůh pro mne a pro nás všechny vytváří nečekanou budoucnost. Jít ke svému hrobu, který v sobě každý trošku máme, jít a vidět, že Bůh je schopen vstát z mrtvých odtamtud. Tam kde se všichni domnívali, že naleznou jenom zármutek, porážku a temnoty, se nachází štěstí, radost a život. Bůh působí, že ty nejkrásnější květy vyrůstají mezi kameny ve vyprahlé půdě.

Být křesťany znamená nezačínat od smrti, ale od lásky, kterou má Bůh k nám a která porazila našeho krutého nepřitele. Bůh je větší než nicota a jediná rozžatá svíce stačí k zahánění té nejtemnější noci. Pavel s odkazem na proroky volá: „Smrti, kdepak je tvoje vítězství? Smrti, kdepak je tvůj bodec?“ (v.55). Opatrujme v sobě toto zvolání během velikonočních dnů. A budeme-li dotázáni na důvod úsměvu, který nabízíme, a trpělivosti, kterou sdílíme, pak můžeme odpovědět, že Ježíš je stále tady a nadále žije mezi námi. Tady (na náměstí) je s námi, živý a vzkříšený.

20. Příslib dávající naději

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

„*Já jsem s vámi* po všechny dny až do konce světa!“ (Mt 28,20). Poslední slova Matoušova evangelia souznějí s prorockými slovy, která nacházíme na jeho začátku: „Dají mu jméno Emanuel, to znamená Bůh s námi“ (Mt 1,23; srov. Iz 7,14). Bůh bude s námi po všechny dny až do konce světa. Ježíš s námi půjde po všechny dny až do konce světa. Celé evangelium je obsaženo v těchto dvou citacích. Tato slova sdělují tajemství Boha, jehož jméno – identita - znamená „*být s*“. Bůh není izolován, je s námi, zejména *s námi*, tedy s lidským stvořením.

Náš Bůh není nezvěstný, zadržovaný vzdáleným nebem. Je naopak Bohem, který je „nadšen“ člověkem, jehož miluje tak něžně, že není s to se od něho odloučit. My lidé jsme obratní v rozbíjení vztahů a mostů. On však nikoli. Když naše srdce ochladne, to Jeho nadále žhne. Náš Bůh nás neustále provází, i kdybychom na Něho nešťastnou náhodou zapomněli. Na předělu mezi nevírou a vírou je rozhodujícím objev, že nás miluje a provází náš Otec, který nás nikdy neopustil.

Naše existence je *pout', cesta*. Také ti, kteří jsou podněcováni pouze lidskou nadějí, vnímají lákavost horizontu, který je žene objevovat dosud nepoznané světy. Naše duše je *migrující duší*.

Bible je plná příběhů poutníků a pocestných. Povolání Abrahama začíná příkazem: „Vyjdi ze své země“ (Gn 12,1). A praotec opustil onen kousek světa, který dobře znal a který byl ve své době jednou z kolébek civilizace. Všechno se spiklo proti rozumnosti takové cesty. Abraham však přesto vyšel. Nelze se stát zralými muži a ženami a nevnímat přitažlivost tohoto horizontu, oné hranice mezi nebem a zemí požadující od putujícího lidu, aby jí dosáhnul.

Člověk na svoji cestě není ve světě nikdy sám. Zejména křesťan se necítí nikdy opuštěn, protože Ježíš ujišťuje, že nás nejen očekává na konci naší dlouhé cesty, ale denně každého z nás provází. Dokdy potrvá Boží péče o člověka? Dokdy o nás bude pečovat Pán Ježíš, jdoucí spolu s námi? Odpověď evangelia nezavdává podnět k pochybnostem: až do konce světa! Nebe i země pominou, lidské naděje se zhroutí, ale Boží Slovo je větší než všechno a nepomine. On bude Bůh s námi, Bůh-Ježíš, jenž kráčí s námi. Někdo by mohl říci: »Ale co to říkáte?« Říkám: V našem životě nebude ani den, kdyby se o nás Boží srdce přestalo starat. Bůh o nás pečuje a putuje s námi. - »A proč?« - Zkrátka proto, že nás miluje. Bůh nás má rád! Jistě se postará o všechno, co potřebujeme, neopustí nás v časech zkoušek a temnot. Tato jistota se chce zahrnout v naši duši, aby nikdy nezhasla. Někdo ji nazývá jménem „Prozřetelnost“, to znamená Boží blízkost. Boží láska a putování Boha s námi má jméno „Boží Prozřetelnost“, stará se o náš život.

Jedním z křesťanských symbolů naděje, který mám ve velké oblibě, je nikoli náhodou *kotva*. Vyjadřuje, že naše naděje není neurčitá a netřeba ji zaměňovat za vrtkavý pocit někoho, kdo chce žádostivě vylepšovat věci tohoto světa silou vlastní vůle. Křesťanská naděje má totiž svůj kořen nikoli v přitažlivosti toho, co bude, nýbrž v *jistotě toho, co nám přislíbil a uskutečnil Bůh v Ježíši Kristu*. Jestliže nás ujišťuje, že nás nikdy neopustí, jestliže každé povolání začíná pokynem „následuj mne“ a ujištěním, že zůstane vždycky s námi, čeho se tedy obávat? S tímto příslibem mohou jít křesťané kamkoli. Také na cestách raněným světem, kde se nic nedaří, nadále doufáme, jak říká Žalm: »I kdybych šel temnotou rokle, nezaleknu se zla, vždyť ty jsi se mnou« (Žl 23,4). Právě tam, kde se šíří temnota, je třeba nést rozžaté světlo. Vraťme se ke kotvě. Naše víra je kotva v nebi. Náš život je zakotven v nebi. Co máme dělat? Držet se provazu, je stále tam. Jdeme vpřed, protože máme jistotu, že náš život kotví v nebi, u onoho břehu, kde spočineme.

Jistě, pokud bychom důvěřovali pouze svým vlastním silám, budeme mít důvod cítit se zklamáni a zdeptáni, protože svět nezdídko vzdoruje zákonům lásky. Častokrát má raději zákony sobectví. Jestliže v nás však přežije jistota, že nás Bůh neopouští a něžně miluje nás i tento svět, pak se perspektiva ihned mění. *Homo viator spe erectus* – Naděje napřimuje poutníka, říkali předkové. Ježíšův příslib »Já jsem s vámi« nás cestou drží na nohou, vzpřímené, s nadějí a v důvěře, že dobrý Bůh již pracuje na uskutečnění toho, co se jeví lidsky jako nemožné, protože kotva tkví v nebeském břehu.

Svatý věřící Boží lid je lidem, který je na nohou – *homo viator* – a kráčí zpřímá – *erectus* – v naději. Ať už jde kamkoli, ví, že Boží láska jej předchází, žádná část světa neunikne vítězství Vzkříšeného Krista. »Co je tím vítězství Vzkříšeného Krista?« - Vítězství lásky.

21. Matka naděje

U Ježíšova kříže stála jeho matka, její sestra, Marie Kleofášova a Marie Magdaléna. Ježíš pohlédl na svou matku a na milovaného učedníka Jana, který stál vedle ní. Ji řekl: "On ted' bude tvůj syn," a jemu: "Přijmi ji jako svou matku." Od té chvíle se ten učedník o ni staral jako o vlastní. (Jan 19,25-27)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

V našem cyklu katechezí o křesťanské naději dnes pohlédneme na Marii, Matku naděje. Maria na cestě svého mateřství prošla více než jednou nocí. Již od prvního okamžiku, kdy se objevuje v evangeliích, je jako by postavou z nějakého dramatu.

Nebylo snadné přitakat andělovu zvěstování, a přece tato žena v rozpuku mládí odvážně odpovídá, aniž by znala úděl, který jí čeká. Maria se v oné chvíli jeví jako jedna z mnoha matek našeho světa, odvážných až do krajnosti, má-li přijmout příběh nového, rodícího se člověka do svého lůna.

Ono přitakání je prvním krokem z dlouhého výčtu projevů poslušnosti, mnohočetné poslušnosti provázející ji na cestě mateřství. Maria se tak v evangeliích jeví jako tichá žena, která nezřídka nerozumí všemu, co se kolem děje, ale která každé slovo a každou událost rozvažuje ve svém srdci.

V této ochotě se krásně rýsuje Mariina psychologie. Není ženou, která upadá do deprese před životními nejistotami, zejména když se zdá, že nic neprobíhá tak, jak má. Není ani ženou, která by se násilím vzpouzela a stavěla se proti životnímu údělu, který se nezřídka tváří nevraživě. Nezapomínejte, že mezi nadějí a nasloucháním je vždycky velká spojitost a právě Maria je ženou, která naslouchá, přijímá život, jak se dává, tedy s jeho šťastnými dny, ale také s jeho tragédiemi, které bychom si nikdy nepřáli. Až k vrcholné Mariině noci, kdy je Její Syn přibit na dřevo kříže.

Až do onoho dne Maria ve sledu evangelních událostí téměř nevystupuje. Svatopisci naznačují, že postupně ustupuje ze scény a odmlčuje se ve vztahu k tajemství Syna, který je poslušen Otci. Maria se však objevuje znovu právě v tomto ústředním okamžiku, když se velká většina přátel ze strachu rozutekla. Matky nezrazují, a v souvislosti s oním okamžikem u paty kříže nemůže nikdo z nás říci, které utrpení bylo krutější. Zda utrpení nevinného muže, který umírá popravou na kříži, anebo agónie matky, která provází poslední okamžiky života svého syna. Evangelia jsou lakonická a krajně diskretní. Matčinu přítomnost opisují jednoduchým slovesem: „stála“ (*Jan 19,25*). Stála tam. Neříkají nic o jejích hnutích, zda plakala či neplakala, ani zmínka, která by popisovala její bolest: do těchto podrobností se pak pustila představitelství básníků a malířů, kteří nám zanechali obrazy a opisy v dějinách umění a literatury. Evangelia však o Marii říkají pouze to, že „tam stála“, byla zkrátka v tomto strašlivém a krutém momentu tam. Tato mladá nazaretská žena, nyní, po letech s již prosedivělými vlasy, znovu zápasí s Bohem, který má být pouze objímán, a s životem, který dospěl na práh té nejneproniknutelnější tmy. Maria „stála“ v té nejneproniknutelnější tmě. Neodešla. Maria je tam, věrně přítomna pokaždé, kdy je třeba držet rozžatou svíci na ponurém a mlhavém místě. Ani ona nezná úděl vzkříšení, které v onom okamžiku její Syn naplňoval pro nás všechny. Je tam kvůli věrnosti plánu Boha, za jehož služebnici se prohlásila prvního dne svého povolání, ale také kvůli instinktu, ve kterém každá matka jednoduše trpí pokaždé, když prochází nějakým utrpením její syn. Utrpení matek! Všichni jsme poznali silné ženy, které čelily utrpení svých dětí!

První den církve nacházíme ji – Matku naděje – uprostřed onoho společenství učedníků, kteří jsou tolik křehcí. Jeden zapřel, mnozí utekli, všichni měli strach (srov. *Sk 1,14*). Ona tam však jednoduše stála tím nejnórmálnějším způsobem, jako by to bylo něco zcela přirozeného: v prvotní církvi prostoupené světlem Zmrtvýchvstání, ale také otřesy prvních kroků, které měla církev ve světě učinit.

Proto ji všichni máme rádi jako Matku. Nejsme sirotci, máme v nebi matku, která je svatou Matkou Boží. Učí nás totiž ctnosti čekání i tehdy, zdá-li se, že všechno postrádá smysl. Neustále důvěruje mystériu Boha i tehdy, zdá-li se, že Bůh je vinou zla tohoto světa zahalován. Maria, Matka, kterou Ježíš daroval nám všem, kéž je nám oporou na cestě a stále promlouvá k našemu srdci: „Vstaň! Pohleď vpřed, pohleď k obzoru“, neboť Ona je Matkou naděje.

22. Marie Magdalská – apoštolka naděje

Marie zůstala u hrobu a plakala. Náhle spatřila v hrobce dva anděly v bílém; seděli na obou koncích kamenné lavice, na níž předtím spočívalo Ježíšovo tělo. "Ženo, proč pláčeš?" zeptali se jí. "Vzali mého Pána a nevím, kam ho uložili." Když to řekla, obrátila se a spatřila, že za ní někdo stojí. Neznámý jí oslovil: "Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš?" Myslela, že je to zahradník, a odpověděla: "Pane, jestli jsi ho odnesl, řekni mi, kam jsi ho uložil, a já ho pochovám." Ježíš jí řekl:

"Marie!" Pohlédla na něj a řekla: "Můj Mistře!" a poklekla před ním. "Nedotýkej se mne!" varoval ji Ježíš, "ještě jsem se nevrátil k svému Otci. Běž a pověz bratřím, že odcházím k svému i vašemu Bohu a Otci." Marie Magdaléna vyhledala učedníky a řekla jim: "Viděla jsem Pána," a sdělila jim, co jí uložil. (Jan 20,15-18)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

V těchto týdnech se naše reflexe pohybují takřkajíc po orbitě velikonočního tajemství. Dnes se setkáváme s tou, která jako první podle evangelií spatřila zmrtvýchvstalého Ježíše: Marií Magdalskou. Bylo krátce po skončení sobotního odpočinku. V den pašijí nebyl dostatek času na všechny pohřební obřady, a proto se onoho jitra plného zármutku vydaly ženy k Ježíšově hrobu s vonnými mastmi. První z nich přišla ona: Marie Magdalská, jedna z učednic, které doprovázely Ježíše už z Galileje a sloužily rodící se církvi. Její cesta ke hrobu je výrazem věrnosti mnoha žen, které celé roky přicházejí na hřbitovy se vzpomínkou na někoho, kdo už tu není. Neautentičtější svazky nezlomí ani smrt; někdo miluje dál, třebaže milovaná osoba navždy odešla.

Evangelium (srov. Jan 20,1-2.11-18) popisující Magdalenu nejprve ozřejmuje, že nebyla ženou, která se nadchne snadno. Vždyť se po první návštěvě hrobu vrací zklamána na místo, kde se skrývali učedníci; referuje jim, že kámen byl od hrobu odvalen, a její první domněnka byla ta nejsnadnější, kterou bylo možno formulovat, že totiž někdo odnesl Ježíšovo tělo. První zpráva, kterou Marie přináší, tak není o vzkříšení, nýbrž o krádeži, které se měli dopustit neznámí pachatelé, když Jeruzalém spal.

Evangelia pak popisují druhou cestu Magdaleny k Ježíšově hrobu. Byla umíněná! Šla a vrátila se, protože jí to nedalo! Tentokrát pomalým a těžkým krokem. Marie trpí dvojnásobně: především Ježíšovou smrtí a pak nevysvětlitelným zmizením Jeho těla.

A když je skloněna u hrobu s očima plnými slz, neočekávaně ji překvapí Bůh. Evangelista Jan klade důraz na její přetrvávající zaslepenost: nevšimne si přítomnosti dvou andělů, kteří jí kladou otázky, a nezjistí ani tehdy, když za sebou spatří člověka, o kterém se domnívá, že je zahradník. Teprve nakonec objevuje nejpřevratnější skutečnost lidských dějin, když je oslovena svým jménem: Marie (v.16).

Je krásné přemýšlet o tom, že první zjevení Zmrtvýchvstalého bylo podle evangelií tak osobní! A že existuje někdo, kdo nás zná, vidí naše utrpení a zklamání, soucítí s námi a oslovuje nás jménem. Tento zákon najdeme napsaný na stránkách evangelia. Okolo Ježíše se vyskytuje mnoho lidí, kteří hledají Boha, avšak nejpodivuhodnější a mnohem dřívější je skutečnost, že především Bůh si dělá starost o náš život, chce nás pozvednout a proto nás volá jménem a v každém rozpoznává jeho tvář. Každý člověk je příběhem lásky, který Bůh píše na tuto zem. Každý z nás je příběhem Boží lásky. Každého z nás volá Bůh jeho vlastním jménem, zná nás po jménu, dívá se na nás, očekává nás, odpouští nám a má s námi trpělivost. Je to pravda nebo ne? Každý z nás tuto zkušenost má.

A Ježíš volá: Marie! Revoluce jejího života - revoluce, mající proměnit existenci každého muže i ženy - začíná jménem, které zní v zahradě s prázdným hrobem. Evangelia popisují Mariino štěstí. Ježíšovo zmrtvýchvstání není radost dávaná po kapkách, nýbrž vodopád, který uchvacuje celý život. Křesťanská existence není tkána tlumeným štěstím, nýbrž vlnami, které strhávají všechno. Zkuste také pomyslet - nyní, v této chvíli – obtíženi zklamáními a ztroskotáními, které si každý z nás nosí v srdci, že existuje Bůh, který je nám blízko, volá nás jménem a říká nám: „Vstaň, přestaň plakat, protože jsem tě přišel vysvobodit!“ Jak nádherné!

Ježíš není někým, kdo se přizpůsobil světu a toleruje, že v něm přetrvávají smrt, zármutek, nenávisť a morální zmar člověka... Náš Bůh není netečný. Náš Bůh – dovolím si říci – je snílek, který sní o transformaci světa a uskutečnil ji v mysteriu Vzkříšení.

Marie by chtěla svého Pána obejmout. On však nyní vystupuje k nebeskému Otci, zatímco ona je poslána nést tuto zvěst bratřím. A tak žena, která byla v moci zlého (srov. Lk 8,2), než potkala Ježíše, se nyní stala *apoštolkou nové a té největší naděje*. Její přímluva ať pomáhá také nám prožívat tuto zkušenost: v pláči a opuštěnosti slyšet Zmrtvýchvstalého Ježíše, který nás volá jménem, a se srdcem naplněným radostí jít a zvěstovat: „Viděla jsem Pána“ (v.18). Změnil jsem život, protože jsem viděl Pána! Nyní jsem jiný než dříve, jsem někým jiným. Změnil jsem se, protože jsem viděl Pána. Toto je naše síla a toto je naše naděje.

23. Emauzy, cesta naděje

Jiní dva Ježíšovi učedníci šli toho dne do městečka Emauzy, nedaleko Jeruzaléma. Cestou spolu hovořili o událostech posledních dnů. Byli zabrání do rozhovoru, takže skoro ani nezpozorovali, že se k nim někdo přidal; byl to Ježíš. Ale oni, jako by měli mlhu před očima, nepoznali ho, ani když se s nimi dal do řeči: "O čem to mluvíte, že jste tak smutní?" Zastavili se a jeden z nich, Kleofáš, mu řekl: "Jdeš z Jeruzaléma a nevíš, co se tam teď o svátcích stalo?" Ježíš chtěl, aby mu to vyprávěli, a tak pokračovali: "Cožpak jsi nic neslyšel o Ježíši z Nazaretu? O tom prorokovi, který tak mocně kázal a dělal zázraky? Bůh stál při něm a lidé ho měli v úctě. A toho muže velerada odsoudila k smrti a byl ukřižován! My jsme doufali, že on je ten očekávaný Mesiáš a že vysvobodí Izrael. Stalo se to předečím. Dnes nás některé ženy překvapily zprávou: byly časně ráno u hrobu a nenašly jeho tělo. Dokonce prý viděly anděly, kteří jim řekli, že Ježíš žije. Někteří z našich si ověřili, že hrob je prázdný, ale jeho neviděli. A tak nevíme, co si o tom všem máme myslet." Ježíš jim na to řekl: "Proč jste tak nechápaví a proč váháte uvěřit tomu, co předpovídali už dávní proroci? Mesiáš to musí přece všechno vytrpět, než nastolí své království." A začal jim vykládat všechna slova, která o něm byla napsána od Mojžíše až po proroky. Když došli do Emauz, cíle jejich cesty, Ježíš jako by chtěl jít dál. Oni ho však přemlouvali: "Zůstaň s námi, vždyť je již pozdě a stmívá se. Kam bys šel?" Dal se tedy pozvat a vešel s nimi do domu. Když zasedli k večeři, vzal Ježíš do rukou chléb, poděkoval Bohu, rozlomil ho a podával jim. A v tu chvíli konečně prohlédli a poznali ho. Ale v tom okamžiku jim Ježíš zmizel. Říkali si vzrušeně: "A proto nám bylo tak dobře u srdce, když s námi na cestě mluvil a vykládal nám smysl prorocství." Už nehleděli na to, že je večer a hned se vydali zpátky do Jeruzaléma. Našli jedenáct učedníků pohromadě s ostatními. Apoštolové jim řekli: "Pán opravdu vstal z mrtvých! Ukázal se Petrovi!" A oni zase vypravovali, co se jim přihodilo na cestě a jak poznali Ježíše podle způsobu lámání chleba. (Lk 24,13-35)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes bych se rád pozastavil nad zkušeností dvou emazských učedníků, o kterých mluví evangelista Lukáš (srov. 24,13-35). Představme si tu scénu: cestou se ubírají dva zklamaní a zarmoucení muži v přesvědčení, že za sebou nechávají hořkost jedné epizody se špatným koncem. Před oněmi Velikonocemi byli plni nadšení, přesvědčení, že ony dny budou v jejich očekáváních i pro naději veškerého lidu rozhodující. Zdálo se, že Ježíš, kterému svěřili své životy, konečně stanul před rozhodující bitvou. Nyní, po dlouhém období příprav a skrytosti, měl vyjevit svoji moc. Toto očekávali, a nestalo se tak.

Oba poutníci chovali pouze lidské naděje, které jsou nyní rozbity na padrť. Kříž vztyčený na Kalvárii byl nejvýmluvnějším znamením porážky, která nebyla v jejich prognózách. Pokud by onen Ježíš opravdu byl podle Božího srdce, museli dojít k závěru, že Bůh je bezmocný, vydán na pospas rukám násilníků a neschopen odporovat zlu.

Onoho nedělního rána tak tito dva učedníci opouštějí Jeruzalém. Ještě mají před očima pašijové události a Ježíšovu smrt, a v duši se s těmito událostmi úmorně potýkají během povinného sobotního odpočinku. Slavnost Paschy, která měla dát zaznít zpěvu osvobození, se proměnila v nejbolestnější den jejich života. Opouštějí Jeruzalém, aby šli jinam, do poklidné vesničky. Působí dojmem lidí, kteří mají v úmyslu zbavit se palčivých vzpomínek. Sklíčení se tedy vydávají na cestu.

Tento scénář - totiž cesta, která je důležitá už v evangelním podání – se stává ještě důležitější nyní, kdy se začínají odvíjet dějiny církve.

Setkání Ježíše s oněmi dvěma učedníky vypadá zcela náhodně; jako mnohá podobná setkání, ke kterým v životě dochází. Oba učedníci jdou pohrouženi do svých myšlenek a kdosi neznámý se k nim připojí. Je to Ježíš, ale jejich oči nejsou s to Jej rozpoznat. Ježíš tedy zahajuje svou „terapii naděje“. Na této cestě se uskutečňuje terapie naděje. Kdo ji dává? Ježíš.

Nejprve se ptá a naslouchá: náš Bůh není vtíravý. I když zná důvod jejich zklámání, dává jim čas, aby mohli hluboce zpytovat onu hořkost, která je spoutávala. Vyplyne odtud vyznání, které je refrémem lidského života: „My jsme však doufali... doufali jsme, ale...“ (v.21). Kolik zármutku, kolik nezdarů a ztroskotání se vyskytuje v životě každého člověka! V podstatě jsme všichni tak trochu jako oni dva učedníci. Kolikrát jsme v životě doufali, kolikrát jsme měli pocit, že jsme krok od štěstí, a potom jsme se zklamání ocitli na dně. Ježíš však provází všechny malomyslné, kráčejíci se svěšenou hlavou. Chodí s nimi diskrétně a dokáže vracet naději.

Ježíš k nim promlouvá především skrze Písma. Kdo bere do rukou tuto Boží knihu neseťká se s příběhy snadného hrdinství a oslnivě podmanivých tažení. Pravá naděje není nikdy laciná, vždycky vede skrze porážky. Kdo netrpí, asi naději ani nemá. Bůh si nelibuje v tom, aby byl milován jako nějaký vojevůdce, který svůj lid táhne k vítězství a přitom utápí v krvi svoje nepřátele. Náš Bůh je nepatrným světlem, které září za chladného a větrného dne, a třebaže se Jeho přítomnost na tomto světě zdá křehkou, Bůh si zvolil místo, kterým všichni opovrhujeme.

Ježíš pak opakuje před oběma učedníky *kardinální gesto každé eucharistie*: vezme chléb, požehná, láme a dává. Nevyjadřuje snad tato řada gest celý Ježíšův úděl? A není snad každá eucharistie také znamením toho, čím má být církev? Ježíš nás bere, žehná, „láme“ náš život – protože láska neexistuje bez oběti – podává druhým, nabízí druhým.

Ježíšovo setkání s dvěma emauzskými učedníky je náhlé. Obsahuje však celý úděl církve. Sděluje nám, že křesťanské společenství není uzavřeno v opevněné tvrzi, ale ubírá se tím nejvíce vitálním prostředím, kterým je cesta. Na ní potkává lidi s jejich nadějemi a zklamáními, někdy zdrcujícími. Církev naslouchá příběhům všech, jak vystupují ze schránek svědomí, aby pak podávala Slovo života a dosvědčovala lásku věrnou až do konce. A tehdy se srdce lidí opět rozhoří nadějí.

Všichni jsme ve svém životě měli těžké a temné chvíle, kdy jsme šli sklíčení, zahloubáni, bez vyhlídek a před námi byla jenom zeď. Ježíš je vždycky vedle nás, aby nám dodal naději, rozehrál naše srdce a řekl: „Jdi dál, jsem s tebou, jdi dál.“ V tom spočívá celé tajemství cesty do Emauz, že totiž i skrze zdánlivá protivenství jsme nadále milováni a Bůh nás nikdy nepřestává mít rád. Bůh vždycky kráčí s námi, vždycky, i v těch nejbolestnějších chvílích, v těch nejošklivějších chvílích i ve chvílích porážky – Pán je tam. A toto je naše naděje. V této naději jdeme vpřed. Vždyť On je vedle nás a jde s námi vždycky!

24. Duch svatý nám dává překypovat nadějí

Ať vás Bůh, dárce naděje, naplní pokojem, radostí a důvěrou, abyste s pomocí Ducha svatého naději neztráceli, ale naopak šířili. Nepochybujte o tom moji bratři, že co do vědomostí i schopností jste sami dostatečně na výši, abyste se obešli i bez mých rad. (Řím 15,13-14)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

Před nadcházející slavností Letnic nemůžeme nemluvit o vztahu mezi křesťanskou nadějí a Duchem svatým. Duch je vanutím, které nás pohání vpřed a drží na cestě, dává nám pocítit, že jsme poutníci a cizinci, a nedovoluje nám se uvelebit a stát se „usedlým“ lidem.

List Židům přirovnává naději ke kotvě (srov. 6,18-19), a můžeme k tomu přidat obraz plachty. Kotva dává lodi jistotu a zabezpečení v mořském vlnobití, plachta jí však na vodě umožňuje pohyb a plavbu. Naděje je vskutku jako plachta, která zachycuje vanutí Ducha svatého a činí z něj hnací sílu, jež podle okolností žene loď na širé moře anebo ke břehu.

Apoštol Pavel uzavírá svůj list Římanům tímto přáním, které si pozorně vyslechněte: „Bůh dárce naděje, ať vás naplní samou radostí i pokojem ve víře, abyste prospívali v naději s mocnou pomocí Ducha svatého“ (*Řím 15,13*). Zamysleme se nad obsahem těchto krásných slov.

Výraz „Bůh dárce naděje“ neznamena jenom, že Bůh je předmětem naší naděje, tedy Tím, kterého jednoho dne doufáme dosáhnout v životě věčném. Avšak znamená také, že Bůh je Tím, který nám již nyní umožňuje doufat, ba dokonce se „v naději radovat“ (*Řím 12,12*). Radovat se nyní z naděje, a nikoli jen mít naději, že se budeme radovat. Znamená to dnes se radovat nad doufáním a nikoli doufat v radost. „Dokud dýchám, doufám“ – říká jedno lidové úsloví. A platí to i naopak: dokud trvá naděje, trvá život. Lidé potřebují naději, aby žili, a potřebují Ducha svatého, aby měli naději.

Svatý Pavel, jak jsme slyšeli, přisuzuje Duchu svatému schopnost „překypovat naději“. Oplývat nadějí znamená neklesat nikdy na mysli a doufat proti vši naději (srov. *Řím 8,16*), to znamená doufat, ačkoli k tomu není žádný lidský důvod, jako tomu bylo u Abrahama, když po něm Bůh žádal obět jediného syna Izáka, a jak tomu bylo u Panny Marie pod Ježíšovým křížem.

Duch svatý umožňuje tuto nepřemožitelnou naději a potvrzuje v nás, že jsme Boží děti i dědici (srov. *Řím 8,16*). Jak by nám Ten, kdo nám dal svého jediného Syna, nedaroval spolu s Ním všechno ostatní (srov. *Řím 8,32*). „Naděje neklame, protože Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán“ (*Řím 5,5*). Duch svatý nás totiž pohání, abychom se ubírali stále vpřed, a nikdy neklame.

Duch svatý nás uschopňuje, abychom nejen měli naději, nýbrž abychom byli také rozsévači naděje a byli - jako On a díky Němu - „přímluvci“, „utěšitelé“ a „obhájci“ bratří; rozsévači naděje. Křesťan může rozsévat trpkost a bezradnost, ale není to křesťanské. A jestli si tak počínáš, nejsi dobrý křesťan, raději rozsévej naději, olej naděje a vůni naděje, nikoli ocet hořkosti a „beznaděje“. Blahoslavený kardinál Newman v jednom svém kázání řekl: „Poučení svým utrpením, svojí bolestí, ba i svými hříchy budou naše mysl a srdce vycvičeny k prokazování veškeré lásky vůči těm, kdo ji potřebují. V míře svých schopností budeme utěšitelé podle obrazu Přímluvce (tedy Ducha svatého) a to ve všech významech toho slova, tedy utěšitelé, pomocníci a nositelé opory. Naše slova a naše rady, náš způsob jednání, náš hlas a naše pohledy budou laskavé a uklidňující“ (*Parochial and plain Sermons*, vol. V, London 1870, str. 300). Především chudí, vyloučení a ti, které nemá nikdo rád, potřebují někoho, kdo se stane jejich „přímluvcem“, tedy utěшитelem a obhájcem. Tak to dělá Duch svatý s každým z nás, kteří jsme na tomto náměstí, a my máme stejně jednat s těmi, kdo jsou nejvíce odepisováni, mají největší nouzi a nejvíce trápení. Být obhájci a utěšiteli.

Duch svatý živí naději nejenom v srdcích lidí, ale také v celém tvorstvu. Apoštol Pavel, byť to může znít trochu podivně, říká, že rovněž „tvorstvu zůstala naděje“ na dosažení svobody a „zároveň sténá a spolu trpí“ jakoby v porodních bolestech (srov. *Řím 8,20-22*). „Energie schopná pohnout světem není anonymní a slepou silou, ale je činem Božího ducha, který se »vznášel nad vodami« (*Gn 1,2*) na počátku stvoření“ (Benedikt XVI., *Homilie z 31. května 2009*). Přivádí nás také k úctě vůči stvoření: není možné pošpinit nějaký obraz a neurazit umělce, který jej stvořil.

Bratři a sestry, nadcházející Letnice, které jsou narozeninami církve, ať nás zastihnou ve svorné modlitbě spolu s Marií, Ježíšovou a naší matkou. A dar Ducha svatého ať nám dá překypovat nadějí. Řeknu více: ať nám dá „plýtvat“ nadějí vůči těm nejpotřebnějším, chudým a těm, kteří jsou v nouzi.

25. Otcovství Boha je zdrojem naší naděje

„*Otče náš*“
(Lk 11,1-4)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

V Ježíšově modlitbě bylo cosi podmanivého, a to natolik, že Jej učedníci jednoho dne požádali, aby je to také naučil. Tuto epizodu nacházíme v evangeliu podle Lukáše, který z evangelistů nejšířěji popsal tajemství „modlícího se“ Krista. Pán se modlil. Jeho učedníky zaujalo, že se Ježíš zejména ráno a večer utekl do ústraní a pohroužil se do modlitby. A proto Jej jednoho dne požádali, aby je také naučil se modlit (srov. Lk11,1).

Ježíš jim tehdy sdělil modlitbu „*Otče náš*“, která se stala modlitbou po výtce křesťanskou. Je pravda, že Lukáš ve srovnání s Matoušem nám tuto Ježíšovu modlitbu podává v poněkud kratší verzi, jež začíná jednoduchou invokací „*Otče*“ (v.2). Veškeré tajemství křesťanské modlitby je shrnuto v tomto jediném slovu, v odvaze nazývat Boha jménem Otec. Potvrzuje to rovněž liturgie, která vybízí ke společné modlitbě Páně obratem „odvažujeme se modlit“.

Oslovovat Boha „*Otče*“ není totiž vůbec samozřejmé. Byli bychom nakloněni používat vznešenější tituly, o kterých máme za to, že více odpovídají Jeho transcendenci. Oslovujeme-li Jej „*Otče*“, ocitáme se v důvěrnějším vztahu k Němu, jako v případě dítěte, které se obrací ke svému tatínkovi, přičemž ví, že Jím je milováno a opatrováno. Toto je obrovská revoluce, kterou vnáší křesťanství do náboženské psychologie člověka. Tajemství Boha nás udivuje a dává nám pocítit naši nepatrnost, avšak nebudí již obavy, nedrtí nás a neznepokojuje. Tato revoluce je pro naši lidskou mysl obtížně přijatelná. Dokonce ve zprávách o Zmrtvýchvstání čteme, že se ženy „daly na útěk, protože na ně padl strach a úžas“ (Mk 16,8). Ježíš nám zjevuje, že Bůh je dobrý Otec, a říká nám: „Nemějte strach!“

Pomysleme na podobenství o milosrdném otci (srov. Lk 15,11-32). Ježíš vypráví o otci, který umí prokazovat svým dětem pouze lásku. Tento otec netrestá syna za jeho aroganci, dovede mu dokonce svěřit část dědictví a nechává jej odejít z domu. Bůh je Otec, říká Ježíš, avšak nikoli na lidský způsob, protože na tomto světě není žádný otec, který by se choval tak jako protagonista tohoto podobenství. Bůh je Otec na svůj způsob. Je dobrý, bezbranný před svobodným rozhodnutím člověka a umí časovat jenom sloveso „milovat“. Když se vzpurný syn poté, kdy všechno promarnil, konečně vrací do rodného domu, neuzívá onen otec kritéria lidské spravedlnosti, nýbrž vnímá jen potřebu odpuštění a svým objetím dává synovi na srozuměnou, že mu během dlouhého období své nepřítomnosti chyběl, bolestně chyběl Jeho otcovské lásce.

Jak neprobádatelným tajemstvím je Bůh, který chová ke svým dětem takovýto typ lásky! Snad právě z tohoto důvodu se apoštol Pavel, když poukazuje na toto jádro křesťanského tajemství, zdráhá přeložit do řečtiny slovo, které Ježíš pronesl aramejsky: „*abba*“. Svatý Pavel se ve svých listech (srov. Řím 8,15; Gal 4,6) dvakrát dotýká tohoto tématu a dvakrát ponechává toto slovo nepřeložené v té formě, v níž splynulo z Ježíšových rtů: „*abba*“. Tento termín je v porovnání s oslovením otce ještě důvěrnější a někdo jej tlumočí jako „tatínku, tati“.

Drazí bratři a sestry, nikdy nejsme sami. Můžeme si být vzdálení, nevraživí, můžeme se pokládat i za bezbožníky. Avšak evangelium Ježíše Krista nám zjevuje, že Bůh bez nás být nemůže. On nikdy nebude Bohem bez člověka. On bez nás nemůže být, a to je obrovské tajemství! Bůh nemůže být Bohem bez člověka! Toto tajemství je obrovské. A tato jistota je *zdrojem naší naděje*, která se nachází ve všech invokacích *Otčenáše*. Když je nám zapotřebí pomoci, Ježíš nám neříká, ať rezignujeme a uzavřeme se do sebe, nýbrž ať se obrátíme k Otci a s důvěrou Jej prosíme. Všechny naše potřeby, od těch nejevidentnějších a všedních, jako je pokrm, zdraví a práce, až k potřebě odpuštění a opory v pokušeních, nejsou zrcadlem našeho osamocení. Naopak, je tu Otec, který na nás ustavičně hledí s láskou a který nás zajisté neopustí.

Nyní vám dám jeden návrh. Každý z nás má mnoho problémů a potřeb. Zamysleme se mlčky trochu a přemýšlejme také o Otci, našem Otci, který nemůže být bez nás a který se na nás v této chvíli dívá, a modleme se všichni společně s důvěrou a nadějí: „*Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvět' se jméno tvé, přijď' království tvé, buď' vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám*

dnes a odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Amen.“

26. Milované děti – jistota naděje

A tak se vydal na cestu k domovu. Otec ho už z dálky uviděl a plný soucitné lásky mu vyběhl naproti, objal ho a políbil. ‚Otče,‘ řekl syn, ‚zhřešil jsem proti Bohu a proti tobě, nejsem hoden, abych byl ještě tvým synem.‘ Ale otec nařídil služebníkům: ‚Rychle přineste nejlepší šaty, navlékněte mu synovský prsten a obujte ho! Poražte vykrmené tele a připravte hostinu. Oslavíme společně návrat mého syna. Vždyť je to, jako by umřel a zase ožil. Byl ztracen a je nalezen.‘ (Lk 15, 20-24a)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes máme audienci na dvou místech spojených velkoplošnými obrazovkami. Nemocní jsou v aule Pavla VI., aby nemuseli snášet takové horko. Budeme spojeni Duchem svatým. Zdravíme ty, kdo jsou v aule!

Nikdo z nás nemůže žít bez lásky. Ohavné je otroctví, do něhož bychom mohli upadnout, kdybychom měli za to, že lásku je třeba si zasloužit. Možná, že úzkost soudobého člověka se z velké míry odvozuje právě z domněnky, že nejsme-li dostatečně silní, přitažliví a krásní, nebude se o nás nikdo zajímat. Mnoho lidí se dnes chce zviditelnit jenom proto, aby zaplnilo vnitřní prázdnotu, jako bychom byli lidmi věčně potřebujícími potvrzení.

Představíte si však svět, kde všichni žebrou o důvody ke vzbuzení pozornosti druhých a nikdo není ochoten mít druhého rád nezištně? Představte si takovýto svět, ve kterém neexistuje nezištná láska! Zdá, že je to lidský svět, ale ve skutečnosti je to peklo. Tolik narcismů se rodí z pocitu samoty a osiření. Za mnohým zdánlivě nevysvětlitelným jednáním se skrývá otázka: je možné, že si nezasloužím být nazýván jménem? To znamená být milován, protože láska vždycky volá po jménu. Když není anebo se necítí být milován adolescent, může vznikat násilí. Za mnoha formami sociální nevráživosti a výtržnictví je často srdce, kterému se nedostalo uznání. Neexistují špatné děti nebo zcela zlomyslní adolescenti, nýbrž nešťastní lidé. A co jiného nás může učinit šťastnými než darovaná a přijatá láska? Život lidské bytosti je výměna pohledů: toho, kdo svým pohledem na nás vyloudí první úsměv, a nás, kteří se jen tak usmějeme na toho, kdo je sklíčen ve smutku a vytvoříme mu tak východisko. Výměnou pohledů, pohledem do očí se otevírají dveře našeho srdce. První krok, který činí Bůh ve vztahu k nám, je krokem anticipující a nepodmíněné lásky. Bůh miluje první. Bůh nás nemá rád proto, že v nás je nějaký důvod vzbuzující lásku. Bůh nás má rád, protože On sám je láska, a láska se ze své povahy dává a šíří. Bůh svoji blahosklonnost neváže ani na naši konverzi, která, pokud k ní dojde, je také důsledkem lásky Boží. Svatý Pavel to říká precizně: „Bůh dokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus umřel za nás, když jsme ještě byli hříšníky“ (Řím 5,8). Když jsme ještě byli hříšníky. Nepodmíněná láska. Byli jsme „daleko“ jako marnotratný syn z podobeství: „Když byl ještě daleko, otec ho uviděl a pohnut soucitem přiběhl...“ (Lk 15,20). Z lásky se náš Bůh vydal na exodus ze Sebe sama, aby nás dostihl na této pustině, kde by jinak Jeho přebývání bylo nesmyslné. Bůh nás měl rád i tehdy, když jsme chybovali.

Kdo z nás takto miluje, ne-li otec či matka? Maminka má svého syna ráda, i když je ve vězení.

Vzpomínám na matky, které stojí ve frontě na vstup do vězení v mojí diecézi. Tolik matek, a nestyděly se. Syn byl ve vězení, ale byl to jejich syn. Snášely četná ponižování, ale byl to jejich syn, vytrpěly to. Pouze tato mateřská láska nám umožňuje chápat Boží lásku. Matka nežádá zrušení lidské spravedlnosti, protože každé pochybení vyžaduje vykoupení. Matka však nikdy nepřestane pro svého syna trpět. Miluje ho, třebaže je hříšník. Bůh s námi jedná stejně. Jsme Jeho milované děti! Copak může Bůh mít děti, které nemiluje? Nikolí, všichni jsme Bohem milováni. Na našem životě neleží žádné prokletí, nýbrž jediné laskavé slovo Boha, který vzal naši existenci z ničeho. Pravdou všeho je vztah lásky pojící Otce se Synem skrze Ducha svatého, vztah, do kterého jsme zahrnuti milostí. V Něm, v Kristu Ježíši, jsme byli chtěni, milováni a vytouženi. Existuje Někdo, kdo do nás vtisknul prapůvodní krásu, kterou žádný hřích, žádné pochybené rozhodnutí nikdy nebude moci zcela zrušit. Neustále jsme Bohu na očích, jako malé fontánky učiněné proto, aby z

nich prýštila dobrá voda. Tak to říká Ježíš samaršské ženě: „Voda, kterou [ti] dám já, stane se [v tobě] pramenem vody tryskající do života věčného“ (Jan 4,14).

Jaký je lék na proměnu srdce nešťastného člověka? Jaký lék změní srdce člověka, který není šťastný: především je třeba jej obejmout. Dát mu pocítit, že je chtěný, že je důležitý, a přestane být smutný. Láska volá lásku silněji, nežli nenávist volá smrt. Ježíš nebyl zabit a vzkříšen kvůli Sobě, nýbrž pro nás, aby nám byly odpuštěny hříchy. Pro všechny je tedy čas vzkříšení, čas pozvedání chudých z malomyslnosti, zejména těch, kteří leží v hrobě mnohem déle než tři dny. Kéž tady ovane naše tváře vánek osvobození. Vzkličí zde dar naděje. A nadějí je Bůh Otec, který nás miluje takové, jací jsme, má nás rád vždycky a všechny, dobré i zlé.

27. Svatí, svědkové a průvodci naděje

Neměli totiž dospět k cíli bez nás, protože Bůh si přeje, abychom vstoupili do věčného života společně. To je ten velký zástup těch, kteří osvědčili svou víru. Odložme proto všechno, co nás tíží a zdržuje, i hřích, ve kterém můžeme snadno uvíznout, a vytrvale pospíchejme k cíli. Dívejme se přítom na Ježíše, který je zdrojem i obsahem naší víry, který se nebál hanby, opustil nebeskou radost, byl popraven a ujal se s Bohem vlády. (Žid 11,40-12,2a)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

V den našeho křtu zněly invokace ke svatým o přímluvu za nás. Mnozí z nás byli v té chvíli dětmi, které přinesli na rukou jejich rodiče. Těsně před pomazáním olejem katechumenů, symbolem Boží síly v boji proti zlu, vyzval kněz celé shromáždění, aby v modlitbě za ty, kteří měli přijmout křest, prosilo svaté o přímluvu. To bylo poprvé, kdy nám v našem životě byl darován tento doprovod „starších“ bratří a sester – svatých – kteří již prošli stejnou cestou jako my, zakusili stejné námahy jako my a žijí navždy v Boží náruči. List Židům označuje tento doprovod za „nesmírné množství těch, kteří se na nás dívají“ (12,1). Svatí tak tvoří množství svědků.

Křesťané v boji proti zlu nezoufají. Křesťanství pěstuje *nezahojitelnou důvěru*, nevěří, že záporné a rozkladné síly mohou převládnout. Poslední slovo o dějinách člověka není nenávist, není smrt, není válka. V každém životním okamžiku nám pomáhá Boží ruka a také diskrétní přítomnost všech věřících, kteří „nás předešli se znamením víry“ (Římský kánon). Jejich existence nám především říká, že křesťanský život není nedosažitelný ideál. A zároveň nás utěšuje. Nejsme sami. Církev je tvořena bezpočtem často anonymních bratří, kteří nás předešli a skrze Ducha svatého mají účast na životních peripetiích těch, kteří dosud žijí zde na zemi.

Náš křesťanský život je provázen vzýváním svatých nejenom při křtu. Když snoubenci zasvěcují svoji lásku ve svátosti manželství, je pro ně - jakožto pár - opět vzývána přímluva svatých. Pro oba mladé, kteří se vydávají na cestu manželského života, je tato invokace zdrojem důvěry. Kdo miluje doopravdy, má touhu i odvahu říci „navždy“, ale ví, že potřebuje Kristovu milost a pomoc svatých, aby mohl manželským životem žít navždy. Ne jako ti, kteří říkají „dokud potrvá láska“. Nikoli, navždy. Jinak je lépe do manželství nevstupovat. Buď navždy anebo nikdy. Proto je ve svatební liturgii vzývána přímluva svatých. A v obtížných chvílích je třeba mít odvahu pozvednout oči k nebi, pomyslet na množství svatých, kteří prošli soužením a zachovali bílé křestní roucho, jež vyprali v Beránkově krvi (srov. Zj 7,14), jak říká kniha Apokalypsy. Bůh nás nikdy neopouští. Pokaždé když potřebujeme, přijde nás Jeho anděl pozvednout a vlít nám útěchu. Někdy mají „andělé“ tvář a srdce člověka, protože Boží svatí jsou vždycky tady, skrytí mezi námi. Je obtížné to chápat a také si to představit, ale svatí jsou v našem životě přítomní. A když někdo vzývá světce či světici, pak proto, že je nám nablízku.

Také kněží nosí v paměti invokace ke svatým za přímluvy pro ně. Je to jeden z nejdojemnějších momentů liturgie svcení. Kandidáti leží na zemi s tváří obrácenou dolů. A celé shromáždění vedené biskupem zpívá litanie ke všem svatým. Člověk by byl tíhou svěřeného poslání zdrcen, ale když slyší, že má za sebou celý ráj a nebude postrádat Boží milost, protože Ježíš je vždy věrný, pak je možné vykročit vyrovnaně a zmužile. Nejsme sami.

A co jsme my? Jsme prach, který očekává nebe. Jsme slabí, pokud jde o naše síly, ale mocní mystériem milosti přítomné v křesťanském životě. Jsme věrní této zemi, kterou Ježíš v každém

chvíli svého života miloval, ale víme a chceme doufat v proměnění světa, v jeho definitivní naplnění, kde nakonec už nebudou slzy, ani zloba, ani utrpení. Kéž nám všem Pán daruje *naději, že budeme svatí*.

Někdo z vás by se mne mohl zeptat: „Copak je, otče, možné být svatým v každodenním životě?“ Ano, je to možné. „A to znamená, že se máme celý den modlit?“ Nikoli, to znamená, že máš celý den plnit svoje povinnosti: modlit se, chodit do práce, pečovat o děti. Všechno ale dělat se srdcem otevřeným Bohu, s ochotou, takže práce, ale i nemoc, bolest a těžkosti jsou otevřené Bohu. Tak se staneme svatými. Je to možné. Kéž nám Pán dá naději, že budeme svatí. Můžeme být. Myslíme si, že je to těžké a že snadnější je být delikventy než svatými. Nikoli, svatými je možné být, protože nám pomáhá Pán. On nám pomáhá.

To je obrovský dar, který může každý z nás darovat světu. Kéž nám Pán daruje milost věřit tak hluboce v Něho, abychom se stali obrazem Krista pro tento svět. Naše dějiny potřebují „mystiky“, tedy takové lidi, kteří odmítají veškerou nadvládu, touží po lásce a bratrství. Muže a ženy, kteří v životě přijímají také určitý podíl na utrpení, protože na sebe berou námahy druhých. Bez těchto mužů a žen by svět neměl naději. Proto přeji vám a také sobě, aby nám Pán daroval naději, že budeme svatí.

28. Naděje posilující mučedníky

Posílám vás jako ovce mezi vlky. Buďte tedy obezřetní jako hadi a bezelstní jako holubice. Mějte se na pozoru před lidmi, protože vás budou vydávat soudům a budou vás bičovat v synagogách. Bratr vydá bratra na smrt, otec syna, děti se vzbouří proti rodičům a zabijí je. Všichni vás budou nenávidět, protože jste moji. Ale ten, kdo vytrvá až do konce, bude zachráněn pro věčnost. (Mt 10,16-17.21-22)

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dnes se zamyslíme nad křesťanskou nadějí, která posiluje mučedníky. Když Ježíš v evangeliu vysílá učedníky, neuvádí je v klam vidinami snadno dosažitelných úspěchů. Naopak – jasně je upozorňuje, že hlásání Božího království se vždy střetává s odporem. Neváhá přitom užít krajního varování: „Budete ode všech nenáviděni pro mé jméno“ (Mt 10,22). Křesťané milují, ale nikoli pokaždé jsou milováni. Ježíš nás před tuto skutečnost staví od samého počátku – vyznání víry se větší či menší měrou odehrává v nepřátelském ovzduší.

Křesťané jsou tedy mužové a ženy, jdoucí „proti proudu“. Je to normální, neboť vzhledem k tomu, že svět je poznamenán hříchem, projevujícím se v různých formách sobectví a nespravedlivosti, Kristův učedník kráčí opačným směrem. Nikoli v polemickém duchu, nýbrž kvůli věrnosti logice Božího království, která je *logikou naděje* a uskutečňuje se v životním stylu, založeném na Ježíšových ustanoveních.

Tím prvním je *chudoba*. Když Ježíš posílá své učedníky, máme pocit, že spíše dbá na to, aby je „vysvlékl“, než „oblekl“! Také křesťan, který není pokorný a chudý, nedokáže se odpoutat od bohatství a moci a především sám od sebe, se Ježíši nepodobá. Křesťan prochází cestami tohoto světa s nezbytnou výbavou poutníka, avšak se srdcem plným lásky. Jedinou porážku může utrpět tehdy, když upadne do pokušení msty a násilí, když zlo odplácí zlem. Ježíš nám říká: „Já vás posílám jako ovce mezi vlky“ (Mt 10,16) – tedy bez otevřeného chřtánu, vytažených drápů a zbraní. Křesťan má spíše být opatrný, někdy též prozíravý, což jsou ctnosti, které evangelní logika přijímá. Násilí ovšem nikdy. Pokud chceme zvítězit nad zlem, nelze sdílet jeho metody.

Jedinou křesťanovou silou je evangelium. V obtížných časech je nutné věřit, že Ježíš jde před námi a neustává v doprovázení svých učedníků. Pronásledování nestojí v rozporu s evangeliem, nýbrž je jeho součástí – jestliže pronásledovali našeho Mistra, jak bychom mohli doufat, že zůstaneme ušetřeni boje? Avšak křesťan nesmí vprostřed víru ztrácet naději a myslet si, že byl opuštěn. Ježíš ujišťuje své učedníky slovy: „U vás však jsou spočítány i všechny vlasy na hlavě“ (Mt 10,30) Jako by chtěl říci, že žádné z lidských utrpení, včetně těch nejdrobnějších a skrytých, není Božímu zraku neviditelné. Bůh vidí, zajisté ochraňuje a jednou daruje své výkupné. Mezi námi je totiž Někdo

mnohem silnější než zlo, mafie, temné pletichy a ti, kteří vydělávají na zoufalství druhých a povýšeně je utlačují... Někdo, kdo odjakživa naslouchá hlasu Ábelovy krve, který volá ze země. Křesťané se tudíž vždy mají postavit na "opačnou stranu" světa – tu, kterou si zvolil Bůh. Nejsou pronásledovatelé, nýbrž pronásledovaní, nejsou panovační, nýbrž mírní, nechvástají se, nýbrž se podřizují pravdě, nejsou to šejdíři, nýbrž poctivci. Tato věrnost Ježíšovu stylu – který je stylem naděje – až k smrti bude prvními křesťany nazvána krásným jménem *martyrium*, což znamená "svědectví". Slovní zásoba jim nabízela mnohé další volby – bylo možné nazvat ji heroismem, sebezřeknutím, sebeobětí. Avšak křesťané první hodiny ji nazvali jménem, které vydává vůni učednictví. Mučedníci nežijí sami pro sebe, nebojují za prosazení vlastních názorů a přijímají smrt výlučně z věrnosti evangelium. Mučednictví ani není nejvyšším ideálem křesťanského života, protože nad ním stojí milosrdná láska, tedy láska vůči Bohu a bližnímu. Apoštol Pavel to velmi dobře sděluje ve chvalozpěvu na lásku: "A kdybych rozdal všechno, co mám, a pro druhého do ohně skočil, ale neměl lásku, nic mi to neprospěje" (1 Kor 13,3). Křesťany odpuzuje představa, že by se sebevražední atentáčníci mohli nazývat "mučedníky" – v jejich smrti není nic, co by se mohlo blížít postojům Božích dětí.

Když někdy pročítáme příběhy včerejších a dnešních mučedníků – kteří jsou početnější než mučedníci v počátečních dobách – ohromuje nás, v jaké síle podstupovali zkoušky. Tato síla je znamením *veliké naděje*, kterou se sytili – naděje, čerpající jistotu z toho, že nic a nikdo je nemohl odloučit od Boží lásky v Ježíši Kristu (srov. Řím 8,38-39).

Kéž nám Pán stále dává sílu, abychom se stávali jeho svědky. Kéž nás obdarovává životem křesťanské naděje, zejména ve skrytém mučednictví prokazování dobra a láskyplného plnění každodenních povinností.

29. Křest – brána naděje

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Byla doba, kdy byly kostely orientovány k východu. Do sakrální budovy se vstupovalo branou od západu a šlo se lodí směrem k východu. Pro člověka starověku to byl důležitý symbol, jakási alegorie, která však v průběhu dějin postupně upadala. My, lidé moderní epochy, jsme mnohem méně zvyklí chápat kosmická znamení a málokdy si všimneme nějaké zvláštnosti tohoto druhu. Západ je místem, kde zachází slunce a kde umírá světlo. Avšak východ místem, kde jsou temnoty přemoženy úsvitem; odkazuje ke Kristu, Slunci vycházejícímu z výsosti na horizontu světa (srov. Lk 1,78).

Starobylé křestní obřady předepisovaly katechumenům, aby skládali první část vyznání víry tváří obrácenou k západu. A v tomto postoji byli dotazováni: „Zříkáte se Satana, všeho, co působí a čím se pyšní?“ – A budoucí křesťané opakovali sborem: „Zříkám!“ . Potom se obrátili k absidě, směrem k východu, kde se rodí světlo, a kandidáti křtu byli znovu dotázáni: „Věříte v Boha Otce, Syna a Ducha svatého?“ . A na to odpověděli: „Věřím!“

V moderních dobách se půvab tohoto obřadu částečně vytratil: ztratili jsme vnímavost pro jazyk kosmu. Přirozeně nám zůstalo vyznání víry skládané podle křestních otázek, které patří ke slavení některých svátostí. To zůstává co do svého významu nedotčeno. Co znamená být křesťany? Znamená hledět ke světlu, pokračovat ve vyznávání víry ve světle, i když je svět obestírán nocí a temnotami.

Křesťané nejsou zbaveni temnot, vnějších ani vnitřních. Nežijí mimo svět, avšak díky Kristově milosti obdržené ve křtu jsou muži a ženami „orientovanými“: nevěří v temnotu, nýbrž v záři dne; nepodléhají noci, ale doufají v úsvit; nejsou poraženi smrtí, ale touží po vzkříšení; nepodvolují se zlu, protože důvěřují v nekonečné možnosti dobra. Toto je naše křesťanská víra: Ježíšovo světlo, spása, kterou nám Ježíš přináší svým světlem, jež nás vyprošťuje z moci temnot.

My jsme ti, kdo věří, že Bůh je Otcem: toto je světlo! Nejsme sirotci, máme otce a naším otcem je Bůh. Věříme, že Ježíš sestoupil mezi nás, krácel naším životem a provázel především chudé a slabé: toto je světlo! Věříme, že Duch svatý prokazuje lidstvu i světu nepřetržitě dobro, a dokonce i ty největší bolesti dějin budou překonány: toto je naděje, která nás denně probouzí! Věříme, že každý cit, každé přátelství, každé dobré přání, každá láska, dokonce i ty nejdrobnější a nejvíce přehlížené jednoho dne dojdou svého naplnění v Bohu: toto je síla, která nás pohání, abychom s nadšením přijímali svůj každodenní život. A to je naše naděje: žít ve světle Boha Otce, Spasitele Ježíše a Ducha svatého, který dennodenně pohání vpřed na cestě života!

Potom je zde další velmi krásné znamení křestní liturgie, která nám připomíná důležitost světla. Na závěr obřadu pak od rodičů, jde-li o dítě, anebo samotný křtěnec, je-li dospělý, obdrží svíci, rozžatou od velikonočního paškálu. Jde o velkou svíci, která je o Velikonocích přinesena do zcela ztemnělého kostela, aby manifestovala mystérium Ježíšova Zmrtvýchvstání. Od tohoto paškálu si všichni zapálí svoji svíčku a její plamen předávají druhým: toto znamení ukazuje pozvolné šíření Ježíšova Vzkříšení v životě všech křesťanů. Život církve – řeknu teď trochu silné slovo - je světelná kontaminace. Čím více Ježíšova světla my křesťané máme, tím více je Ježíšova světla v životě církve a tím živější je církev! Život církve je světelná kontaminace!

Nejkrásnějším povzbuzením, které si můžeme vzájemně dávat, je neustálá připomínka našeho křtu. Chtěl bych vám připomenout: kolik z vás si pamatuje datum svého křtu? Kdo neví, ať se zeptá na datum svého křtu svých rodičů. Den křtu je dnem znovuzrození. Dávám vám to za domácí úkol. Narodili jsme se dvakrát: poprvé přirozeně, podruhé díky setkání s Kristem v křestním obmytí. Tam jsme odumřeli smrti, abychom žili jako Boží děti v tomto světě. Tam jsme se stali lidmi, jak bychom si to sami nikdy nepředstavili. Proto máme všichni šířit vůni křížma, kterým jsme byli označeni v den svého křtu. Žije a působí v nás Duch Ježíše, prvorozeného z mnoha bratří, všech, kdo odporují nevyhnutelnosti temnoty a smrti.

Jaká milost, když se křesťan stane opravdu „*cristo-foro*“ (česky Kryštof), to znamená „nositel Ježíše“ ve světě! Zejména pro ty, kdo procházejí situacemi zármutku, zoufání, temnot a nenávisti. Patrné je to na mnoha drobnostech: na světle, které křesťan střeží ve svých očích, na zázemí klidu, který není narušen ani ve dnech největších komplikací, na ochotě znovu začínat láskou, i po mnoha prožitých zklamáních. Až se jednou bude psát historie našich dnů, co bude řečeno o nás? Že jsme byli schopní doufat anebo jsme kladli svoje světlo pod vědro? Budeme-li věrní svému křtu, budeme šířit světlo naděje, Boha. Křest je počátkem naděje, Boží naděje, takže můžeme předávat budoucím generacím důvody života.

Nezapomeňte na svůj domácí úkol, připomenout si datum svého křtu!

30. Božské odpuštění je hybatelem naděje

Pak ukázal na ženu u svých nohou a pověděl Šimonovi: "Podívej se na tu ženu. Přišel jsem do tvého domu a ty jsi mi nedal umýt nohy, jak je zvykem; tato žena mi je umyla svými slzami a vytřela svými vlasy. Na uvítanou jsi mne jako hostitel nepolíbil, ale tato žena mi nepřestává líbat nohy. Nepotřel jsi mi hlavu olejem, ale tato žena nelitovala drahocenného oleje na mé nohy. Je to jako s těmi dlužníky: velký hřích je jí odpuštěn a to se projevuje na lásce, kterou mi prokazuje. Kdo si myslí, že odpuštění nepotřebuje, pak málo miluje." Potom se obrátil k ženě: "Tvoje hříchy jsou ti odpuštěny." Když si ostatní hosté říkali mezi sebou: "Co je to za člověka, že si troufá odpouštět hříchy?" uklidnil ji: "Tvoje víra tě zachránila, jdi pokojně domů." (Lk 7,44.47-50)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

Vyslechli jsme reakci stolovníků u farizeje Šimona: „Kdo je to, že i hříchy odpouští?“ (Lk 7,49). Ježíš se právě dopustil skandálního gesta. Jedna žena z toho města, známá jako hříšnice, vstoupila do Šimonova domu, sklonila se k Ježíšovým nohám a mazala je vonným olejem. Všichni, kdo seděli u stolu, reptali: pokud je Ježíš prorok, neměl by přijímat taková gesta od ženy jako je tato!

Tyto ubohé ženy totiž byly vyhledávány buď pouze ve skrytu – předními muži rovněž - anebo aby byly kamenovány. V mentalitě té doby museli být světci a hříšníci, čisti a nečisti velmi jasně separováni.

Ježíšův postoj je však jiný. Hned od začátku svojí služby v Galileji se sblíží s malomocnými, posedlými, všemi nemocnými a marginalizovanými. Jednání tohoto druhu nebylo vůbec obvyklé, takže tato Ježíšova sympatie k vydědencům a „nedotknutelným“ bude jednou z věcí, která současníky nejvíce znepokojí. Kdekoli je trpící člověk, Ježíš se jej ujímá a bere jeho utrpení na sebe. Ježíš nehlásá, že bolestná situace musí být nesena heroicky, na způsob stoických filosofů. Ježíš sdílí lidskou bolest, a setká-li se s ní, vyvěrá z Jeho nitra postoj, který je pro křesťanství charakteristický, totiž milosrdenství. Vzhledem k lidské bolesti zakouší Ježíš milosrdenství, Ježíšovo srdce je milosrdné. Ježíš zakouší soucit. Doslova: Ježíš pociťuje záchvěv svých útrob. Kolikrát jen se v evangeliích setkáváme s reakcemi tohoto druhu! Kristovo srdce ztělesňuje a zjevuje srdce Boha, který chce uzdravení, osvobození a plný život každého trpícího člověka, muže i ženy.

Proto Ježíš otevírá svoji náruč hříšníkům. Kolik jen lidí setrvává také dnes v pomýleném životě, protože nenacházejí nikoho, kdo by byl ochoten se na ně dívat jiným způsobem, očima či lépe srdcem Boha, to znamená s nadějí. Naproti tomu Ježíš vidí možnost vzkříšení i v tom, kdo nakupil spoustu pomýlených rozhodnutí. Ježíš je vždycky tam, s otevřeným srdcem rozdává milosrdenství, které chová ve svém srdci, odpouští, objímá, chápe a sblíží se. Takový je Ježíš!

Někdy zapomínáme, že pro Ježíše nebylo prokazování lásky snadné, laciné. Evangelia zaznamenávají, že první negativní reakce vůči Ježíši se vyskytly právě tehdy, když jednomu člověku odpustil hříchy (*Mk 2,1-12*). Byl to muž, který trpěl dvojím způsobem: jednak nemohl chodit a jednak se považoval za „špatného“. A Ježíš chápe, že druhá bolest je větší než ta první, takže jej ihned přijímá osvobozující zvěsti: „Synu, odpouštějí se ti hříchy!“ (v.5). Osvobozuje od sužujícího pocitu špatnosti. Tato Ježíšova slova pohoršila některé přítomné učitele Zákona, kteří se považovali za dokonalé. (Myslím tu na mnohé katolíky, kteří se považují za dokonalé a pohrdají druhými - to je smutné.) Ježíšova slova byla pro některé učitele Zákona skandální, protože jim zněla jako rouhání, vždyť odpouštět hříchy může pouze Bůh.

My, kteří jsme zvyklí zakoušet odpuštění hříchů možná příliš „lacině“, měli bychom si občas připomenout, kolik jsme stáli Boží lásku. Každý z nás stál dost: Ježíšův život. Dal by jej i jenom za jednoho z nás! Ježíš nejde na kříž proto, že uzdravuje nemocné, káže lásku a hlásá blahoslavenství. Boží Syn jde na kříž především proto, že odpouští, odpouští hříchy a chce naprosté a definitivní osvobození lidského srdce. Neakceptuje totiž, aby lidská bytost konzumovala celý svůj život tímto nesmazatelným „tetováním“ a myšlenkou, že nemůže být přijata milosrdenstvím Božího srdce.

Takto se hříšníkům dostává odpuštění. Nejenom, že jsou povzbuzeni na psychologické rovině, protože jsou osvobozeni z pocitu viny. Ježíš dělá mnohem více: nabízí lidem, kteří pochybili, naději nového života. Někdo si může říci: »Pane, já jsem bídák!« - »Pohleď dál a dám ti nové srdce«. Toto je naděje, kterou nám dává Ježíš. Život vyznačující se láskou. Celník Matouš, který je vlastizrádcem a sdírá lidi, se stává Kristovým apoštolem. Zacheus, zkorumpovaný boháč z Jericha, který byl určitě promován úplatkář, se mění na dobrodince chudých. Samařská žena, která měla pět manželů a nyní žije s dalším, dostává příslib „živé vody“, která bude navěky prýštit z jejího nitra (srov. *Jan 4,14*). Takto Ježíš mění srdce a činí tak s každým z nás.

Prospěje nám přemýšlet o tom, že se Bůh nerozhodl vytvořit svoji církev z lidí, kteří nikdy nepochybili. Církev je lidem hříšníků, kteří zakusili Boží milosrdenství a odpuštění. Petr poznal více pravdy o sobě samém, když uslyšel kokrhání kohouta než ze všech svých velkodušných předsevzetí, která jej nadýmala a vyvolávala v něm dojem, že je nadřazen nad ostatní.

Bratři a sestry, všichni jsme ubozí hříšníci, potřebujeme Boží milosrdenství, které má sílu nás denně proměňovat a dodávat nám naději. A dělá to! A lidem, kteří pochopili tuto základní pravdu, dává Bůh to nejkrásnější poslání na světě, totiž mít rád bratry a sestry a hlásat milosrdenství, které On nikomu neupírá. A toto je naše naděje. Jděme tedy vpřed s důvěrou v Ježíšovu milosrdnou lásku.

31. Novost křesťanské naděje

Sedící na trůnu řekl: "Pohled, všechno tvořím nové." Vybídl mne: "Zapiš to, protože tato slova jsou pravdivá a je možno se na ně plně spolehnout." A dodal: "Vlastně se již vyplnila. Já jsem začátek i konec všeho. Tomu, kdo žízní, dám zdarma napít z pramene vody života. Kdo zvítězí, získá všechno. Já budu jeho Bohem a on bude mým synem. (Zj 21, 5-7)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

V knize Zjevení jsme slyšeli toto Boží Slovo: „Hle – všechno tvořím nové!“ (Zj 21,5). Křesťanská naděje se zakládá na víře v Boha, který tvoří novým život člověka, tvoří novým dějiny a tvoří novým kosmos. Náš Bůh je Bohem, který tvoří novoty, protože je Bohem, který překvapuje. Není křesťanské chodit se zrakem obráceným dolů – jako chodí vepři, kteří se stále dívají dolů - a nepozvedat oči k obzoru. Jako by celá naše cesta končila tady, v okruhu několika metrů; jako by v našem životě neexistoval žádný cíl a žádné spočinutí a my bychom byli nuceni věčně se toulat, bezdůvodně a namáhavě. To není křesťanské.

Závěrečné stránky Bible ukazují nám věřícím poslední horizont cesty: nebeský Jeruzalém. Je přirovnáván především k obrovskému stanu, kde Bůh všechny lidi přijme, aby s nimi definitivně přebýval (Zj 21,3). Toto je naše naděje. Co učiní Bůh, až budeme konečně s Ním? Projeví nám nekonečnou něhu jako otec, přijímající svoje děti, které se dlouho namáhaly a strádaly. V Apokalypse Jan prorokuje: „Hle – Boží stan mezi lidmi! Bůh [...] jim setře každou slzu z očí: nebude už smrt ani zármutek, nářek, ani bolest už nebude, protože co dříve bylo, pomínulo. [...] Hle – všechno tvořím nové!“ (Zj 21,3-5).

Zkuste rozjímat o tomto úryvku Písma svatého nikoli abstraktně, nýbrž po přečtení denního zpravodajství, zhlédnutí televizních novin či obálek časopisů, jež přinášejí tolik smutných zpráv a nám všem hrozí, že si na ně zvykneme. Zdravil jsem před chvílí někoho z Barcelony, odkud byly smutné zprávy! Zdravil jsem někoho z Konga, odkud jsou smutné zprávy! A jmenuji jenom dvě ze zde přítomných zemí. Zkuste pomyslet na tváře dětí vystrašených válkou, na pláč matek, na ztracené sny mnoha mladých, na uprchlíky, kteří podnikají hrůznou cestu a často jsou vykořisťováni. Také toto je bohužel život. Někdy se zdá, že především.

Možná. Avšak je tu Otec, který roní slzy nekonečného slitování nad svými dětmi. Máme Otce, který umí plakat a pláče spolu s námi. Otec, který nás očekává, aby nás utěšil, protože zná naše utrpení, a připravil nám jinou budoucnost. Toto je velkolepá vize křesťanské naděje, která se rozevírá nad každým dnem našeho života a pozvedá nás.

Bůh nám neudělil život nedopatřením, aby Sebe i nás nutil do úmorných nocí úzkosti. Avšak stvořil nás proto, že chce, abychom byli šťastní. Je naším Otcem, a pokud my tady a teď zakoušíme život, který není tím, co pro nás On zamýšlel, Ježíš nám poskytuje záruku, že sám Bůh uskutečňuje vykoupění. Pracuje na našem vykoupění.

Věříme a víme, že smrt a nenávisť nemají na naší životní cestě poslední slovo. Být křesťany znamená mít novou perspektivu: nadějeplný pohled. Někdo věří, že život dochází veškerého svého štěstí v mládí a v minulosti, a život, že je pozvolným chátráním. Jiní mají za to, že naše radosti jsou pouze podružné a přechodné a že je do života lidí vepsána nesmyslnost. Takoví si tváří v tvář pohromám říkají: Život nemá smysl. Naše cesta nemá smysl. My křesťané tomu nevěříme. Avšak věříme, že na lidském horizontu je slunce, které osvětluje navždy. Věříme, že naše nejkrásnější dny mají teprve přijít. Jsme spíše lidmi jara než podzimu. Rád bych položil otázku, na kterou ať každý

odpoví sám pro sebe: Jsem člověkem jarním nebo podzimmím? Všímáme si spíše zárodků nového světa než žloutnoucího listí. Nekonejšíme se nostalgiemi, litováním a lamentováním: víme, že Bůh si přeje, abychom byli dědici příslibu a neúnavnými pěstiteli snů. Nezapomeňte na onu otázku: Jsem člověkem jara nebo podzimu? Očekávám květy, plody a slunce, kterým je Ježíš, anebo jsem člověkem podzimu, který se stále dívá dolů, je zatrpklý a tváří se kysele.

Křesťan ví, že Boží království, panování Jeho lásky roste jako obrovské pšeničné pole, třebaže je na něm také koukol. Vždycky jsou problémy, řeči, války a nemoci. Jsou problémy, ale klasy rostou, a nakonec bude zlo vymýceno. Budoucnost nám nepatří, ale víme, že Ježíš Kristus je největší milostí života, Božím objetím, jež nás očekává na konci, ale již nyní nás cestou provází a těší. On nás vede k obrovskému „stanu“ Božího přebývání s lidmi (srov. Zj 21.3), a s mnoha dalšími bratry a sestrami přinášíme Bohu paměť dnů prožitých tady na zemi. A bude krásné v oné chvíli objevit, že se nic neztratilo, žádný úsměv a žádná slza. Jakkoli by náš život byl dlouhý, bude nám připadat, že jsme jej prožili v mžiku. A že stvoření se nezastavilo šestého dne Geneze, ale vytrvale pokračuje, protože Bůh o nás stále pečuje. Až do dne, kdy se všechno naplní, do onoho rána, kdy zmizí slzy, do chvíle, kdy Bůh pronese poslední slovo požehnání: „Hle - praví Pán - všechno tvořím nové!“ (v.5). Ano, náš Otec je Bůh novostí a překvapení. A toho dne budeme opravdu šťastní a budeme plakat radostí.

32. Připomínka povolání oživuje naději

Příštího dne, asi ve čtyři hodiny odpoledne, stál Jan se dvěma svými učedníky. Opět spatřil Ježíše, jak jde okolo a zvolal: "Podívejte se, to je Boží Beránek!" Když to Janovi učedníci uslyšeli, vydali se za Ježíšem. Ten se po chvíli ohlédl a viděl, že ho oba následují. Zeptal se jich: "Přejete si něco?" "Mistře," odpověděli, "kde bydlíš?" "Pojďte se mnou!" řekl Ježíš. Přijali to pozvání a zůstali ten den u něho.
(Jan 1, 35-39)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes bych se rád vrátil k jednomu důležitému tématu, totiž ke vztahu mezi nadějí a pamětí, se zvláštním důrazem na připomínku povolání. Pro představu použiji obraz povolání prvních Ježíšových učedníků. Tato zkušenost se do jejich paměti vtiskla natolik, že si někdo zapamatoval dokonce i hodinu: „Bylo kolem čtyř hodin odpoledne“ (Jan 1,39). Tuto epizodu podává evangelista Jan jako živou vzpomínku z mládí, kterou si uchoval nedotčenou až do svého stáří. Jan totiž o těchto věcech psal až ke stáru.

K tomuto setkání došlo nedaleko řeky Jordán, kde křtil Jan Křtitel, a oni mladí Galilejci si jej vybrali za svého duchovního vůdce. Jednoho dne přišel Ježíš a nechal se v řece pokřtít. Na druhý den přišel znovu a tehdy Křtitel - tedy Jan Křtitel - dvěma ze svých učedníků řekl: „Hle, beránek Boží!“ (v.36).

A pro ony dva to byla „jiskra“. Opustili svého prvního mistra a vydali se následovat Ježíše. Ten se k nim cestou obrátil a položil jim rozhodující otázku: „Co byste chtěli?“ (v.38). Ježíš v evangeliích vystupuje jako znalec lidského srdce. V oné chvíli potkal dva hledající, zdravě znepokojené mladíky. Vždyť, co je to za mládí, je-li spokojené a neklade si otázku po smyslu? Mladí, kteří nic nehledají, nejsou mladí, jsou v penzi a předčasně zestárlí. Je smutné vidět penzionovanou mládež... Ježíš v celém evangeliu, při všech setkáních, které se mu na cestách namanou, vystupuje jako ten, kdo rozněcuje srdce. Proto klade onu otázku, aby mohla vyjít najevo touha po životě a štěstí přebývajícím v nitru každého mladého člověka: „Co hledáš?“. Také já bych se dnes chtěl zeptat mladých, kteří jsou tady na náměstí, a těch, kteří naslouchají prostřednictvím médií: „Ty, kdo jsi mladý, co hledáš? Co hledáš ve svém srdci?“.

Tak začíná Janovo a Ondřejovo povolání. Tento začátek přátelství s Ježíšem je natolik silný, že tvoří základ životní a citové pospolitosti s Ním. Oba učedníci začnou přebývat s Ježíšem a hned se stávají misionáři, protože po tomto setkání se nevracejí domů uklidněni, nýbrž ihned strhují také

svoje bratry – Šimona a Jakuba. Vyhledají je a řeknou jim: „Našli jsme Mesiáše, našli jsme velkého proroka“. Oznamují zvěst. Stanou se misionáři setkání, jež bylo tak úchvatné a obštrahující, že si onen den, který osvítil a zorientoval jejich mládí, učedníci navždy zapamatovali.

Jak objevit svoje povolání v tomto světě? Mnoha způsoby, avšak tento evangelní úryvek nám říká, že prvním indikátorem je radost ze setkání s Ježíšem. Manželství, zasvěcený život - každé pravé povolání – začíná setkáním s Ježíšem, který nám dává radost a novou naději. Skrze zkoušky a těžkosti nás přivádí ke stále plnějšímu a většímu setkání s Ním, k plné radosti.

Pán nechce muže a ženy, kteří za Ním jdou neradi, aniž by v srdci zakoušeli toto vanutí radosti. Vy, kdo jste na tomto náměstí, zeptám se vás – a každý ať si sám odpoví – zakoušíte ve svém srdci toto vanutí radosti? Každý ať se zeptá: „Mám ve svém nitru, v srdci toto vanutí radosti?“ Ježíš chce lidi, kteří zakusili, že být s Ním skýtá nezměrné štěstí, které lze v životě každý den obnovovat. Učedník Božího království, který neprožívá tuto radost, nezvěstuje evangelium tomuto světu; je sklíčen. Hlasatelem Ježíše se nestaneme broušením zbraní rétoriky. Můžeš mluvit a mluvit, ale chybí-li to další... Jak se stát hlasatelem Ježíše? Tím, že si uchováš v očích třept pravého štěstí. Vidíme mnoho křesťanů - i mezi námi - kteří ti očima předávají radost víry, pouhýma očima!

Z tohoto důvodu křesťan – jako Panna Maria – uchovává oheň svojí zamilovanosti, lásky k Ježíši. Zajisté existují životní zkoušky, chvíle, kdy je třeba jít kupředu navzdory chladu a protivětru, navzdory spoustě hořkostí. Křesťané však znají cestu, vedoucí k onomu posvátnému ohni, kterým se vzňali jednou provždy.

Avšak prosím vás, nedávejme za pravdu rozčarovaným a sklíčeným lidem, nedopřávejme sluchu těm, kdo zhášejí hned u zrodu veškeré nadšení, když říkají, že žádný podnik nestojí za celoživotní obětí; nenaslouchejme „starým“ srdcím, která dusí mladickou euforii. Jděme ke starcům, jejichž oči září nadějí! Pěstujme zdravé utopie: Bůh chce, abychom byli schopni snít jako On a spolu s Ním, putovat a dobře si cestou všimnout reality. Snít o jiném světě. A když sen pohasne, začneme snít znovu a s nadějí čerpejme v paměti počátků, oněch doutnajících uhlíků, které - po životě možná ne zcela dobrém – přikrývá popel našeho prvního setkání s Ježíšem.

Toto je tedy zásadní dynamika křesťanského života: pamatovat na Ježíše. Pavel svému učedníkovi řekl: „Mysli na Ježíše Krista“ (2 Tim 2,8); toto je rada velikána svatého Pavla: „Pamatuj na Ježíše Krista“. Upamatovávat se na Ježíše, na oheň lásky, ve které jsme kdysi pojali svůj život jako projekt dobra, a oživovat tímto plamenem svoji naději.

33. Výchova k naději

Bůh je spravedlivý, nezapomíná na vaši práci a věrnost jeho věci, na vaši minulou i přítomnou službu, kterou prokazujete těm, kteří jsou mu cele oddáni. Napominám každého z vás k horlivosti. Nebud'te leniví a zachovejte si až do konce plnou naději. Nebud'te tupí. Řid'te se příkladem těch, kteří vírou a trpělivostí dosáhli splnění Božích slibů.
(Žid 6,10-12)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Tématem dnešní katecheze je výchova k naději. Proto budu oslovovat zpříma – tebe – s představou, že mluvím jako vychovatel, jako otec k mladému člověku nebo ke komukoli, kdo je otevřen poučení. Přemýšlej tam, kam tě Bůh zasadil, doufej! Vždycky doufej!

Nepodléhej noci: pamatuj, že primární nepřítel, jehož je třeba podrobit, není mimo tebe, je uvnitř. Nedávej tedy prostor trpkým a temným myšlenkám. Tento svět je prvním zázrakem, který Bůh učinil a vložil do našich rukou milost nových divů. Víra a naděje jdou pospolu. Věř v existenci pravd vyšších a krásnějších. Důvěřuj v Boha Stvořitele, v Ducha svatého, který všechno přivádí k

dobru, do náruče Krista, který očekává každého člověka na konci jeho života; věř, On tě očekává. Svět kráčí díky mnoha lidem, kteří razili cesty, stavěli mosty, snili a věřili, třebaže kolem sebe slyšeli posměšná slova.

Nemyslete si, že boj sváděný tady na zemi, je zcela zbytečný. Na konci života nás neočekává ztroskotání: tepe v nás semínko absolutna. Bůh neklame, zasadil do našich srdcí naději, kterou nechce deptat frustracemi. Všechno se rodí, aby vykvetlo ve věčném jaru. Také Bůh nás stvořil, abychom vykvetli. Připomínám si tady onen dialog, ve kterém dub pravil mandloni: Pověz mi o Bohu. A mandloň vykvetla.

Kdekoli jsi, tvoř! Jsi-li na dně, povstaň! Nezůstávej padlým, vstaň, nech si pomoci, abys stanul na nohou. Sedíš-li, dej se na cestu! Ochromuje-li tě nuda, vyžeň ji dobrými skutky! Cítíš-li se prázdným či demoralizovaným, pros Ducha svatého, aby tvou nicotu znovu naplnil.

Vytvářej pokoj mezi lidmi a nenaslouchej hlasu, který rozsévá nenávist a rozdělení. Nenaslouchej takovým hlasům. Lidské bytosti, jakkoli se od sebe liší, byly stvořeny, aby žily spolu. Uprostřed neshod měj strpení; jednoho dne zjistíš, že každý je nositelem zlomku pravdy.

Měj rád lidi. Měj je rád jednoho po druhém. Respektuj cestu všech, přímou či krkolomnou, vždyť každý má k vyprávění svůj příběh. I každý z nás má svůj vlastní příběh. Každé dítě, které se rodí, je příslibem života, který opět ukazuje, že je silnější než smrt. Každá láska, která vzniká, je proměňující mocí, která prahne po štěstí. Ježíš nám dal světlo, které září v temnotách: braň jej a chraň. Toto jediné světlo je největším bohatstvím, které bylo svěřeno tvému životu.

A především sni! Neměj strach snít. Sni! Sni o světě, který ještě není vidět, ale jistě nadejde. Naděje nás vede, abychom věřili v existenci stvoření, které sahá až ke svému definitivnímu naplnění, až bude Bůh všechno ve všem. Lidé mající představivost darovali lidstvu vědecké a technologické objevy. Překročili oceány, vstoupili do zemí, kam dosud nikdo nevstročil. Lidé pěstující naděje jsou také těmi, kdo přemohli otroctví a přičinili se o lepší životní podmínky na této zemi. Pomyslete na tyto lidi.

Buď odpovědný za tento svět a život každého člověka. Pomysli, že každá nespravedlnost páchaná na chudáky, je otevřená rána a umenšuje tvoji vlastní důstojnost. Život nekončí s tebou a na tento svět přijdou další pokolení, která vystřídají to naše a ještě mnohá jiná. Každý den pros Boha o dar odvahy. Pamatuj, že Ježíš přemohl strach kvůli nám. On přemohl strach! Náš nejproradnější nepřítel nezmůže nic proti víře. A když na tebe uprostřed životních těžkostí dolehne strach, vzpomeň si, že nežiješ jenom pro sebe. Ve křtu byl tvůj život již pohroužen do tajemství Trojice a ty patříš Ježíši. A kdyby tě jednoho dne zachvátil děs anebo sis myslel, že zlo je příliš velké, aby bylo možné mu čelit, pomysli jednoduše na to, že Ježíš žije v tobě. A On si chce skrze tebe svojí mírností podrobit všechny nepřátele člověka: hřích, nenávist, zločin, násilí, všechny naše nepřátele.

Stále měj odvalu pravdy, ale pamatuj, že nejsi nadřazen nikomu. Pamatuj na to: nejsi nadřazen nikomu. I kdybys zůstal jediným, kdo věří v pravdu, nevyhýbej se přítomnosti lidí. I kdybys žil v mlčení poustevny, nos v srdci utrpení každého tvora. Buď křesťanem a v modlitbě všechno odevzdávej Bohu. A pěstuj ideály. Žij pro něco, co převyšuje člověka. A kdyby tě jednoho dne tyto ideály měly žádat, abys draze zaplatil, nikdy je nepřestaň nést ve svém srdci. Věrnost dosáhne všeho.

Když pochybíš, povstaň. Nic není lidštějšího než pochybit. A tato pochybení se ti nemají stát vězením. Nebuď uvězněn ve svých pochybeních. Syn Boží přišel nikoli kvůli zdravým, nýbrž kvůli nemocným, a tudíž přišel i kvůli tobě. A kdybys v budoucnu pochybil znovu, neboj se a povstaň! Víš proč? Protože Bůh je tvůj přítel.

Zachvátí-li tě hořkost, pevně věř ve všechny lidi, kteří ještě pracují pro dobro: v jejich pokoře je zárodek nového světa. Stýkej se s lidmi, kteří opatrují srdce jako srdce dítěte. Uč se z údivu, pěstuj úžas. Žij, miluj, sni, věř. A s milostí Boží nikdy nezoufej.

34. O nepřátelích naděje

V boji, který mám za sebou, jsem bojoval ze všech sil, závod jsem dokončil a ve víře vytrval. Ted' už mne čeká jen věnec vítěze. To mne Pán - ten spravedlivý Soudce - zproští všech vin a odmění věčným životem; a nejen mne, ale každého, kdo toužebně vyhlíží jeho příchod. Prosím tě, přijď, jak jen budeš moci. Démas mne opustil, protože dal přednost pozemským zájmům, a odešel do Tesaloniky. Krescens odcestoval do Galacie, Titus do Dalmácie; (1 Tim 4,7b-10)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Hovoříme o naději, ale dnes bych se spolu s vámi chtěl zamyslet nad nepřáteli naděje. Také naděje totiž, jako každé dobro na tomto světě, má svoje nepřátele.

A přišla mi na mysl antická báje o Pandorině skříňce. Její otevření rozpoutá v dějinách světa spoustu pohrom. Málokdo si však připomíná poslední část tohoto příběhu, který vyústí zábleskem světla. Po všech bédách, které z oné skříňky vzešly, zůstal na jejím dně jako hráz proti všem zlům, jeden malý dar. Pandora, žena, která tuto skříňku opatrovala, jej objeví až naposled. Řekové jej nazývali *elpis*, což znamená naděje.

Tato báje nám vypráví, proč je pro lidstvo tak důležitá naděje. Není pravda, že „dokud dýchám, doufám“, jak se říká. Pokud vůbec, tak je tomu naopak: naděje nese život, chrání jej, opatruje a umožňuje jeho růst. Kdyby lidé nepěstovali naději a neměli v této ctnosti oporu, nikdy by nevyšli z jeskyní a nezanechali by v dějinách světa stopy. Je tím nejvíce božským, co v lidském srdci existuje.

Francouzský básník – Charles Péguy – nám zanechal překrásné texty o naději (srov. *Brána k tajemství druhé ctnosti*). Říká poeticky, že Bůh nezasne ani tak nad vírou lidských bytostí, ba ani nad jejich dobročinnou láskou. Úžas a pohnutí v NĚM však vzbuzuje jejich naděje: „Že totiž ony ubohé děti – píše Péguy – vidí, co se děje, ale věří, že zítra bude lépe.“ Básník poukazuje na tváře spousty lidí putujících tímto světem – venkovanů, chudých dělníků a migrantů hledajících lepší budoucnost – houževnatě zápasících s hořkostmi svízelného dneška, plného zkoušek, avšak nadchnutých důvěrou, že jejich děti dojdou spravedlivějšího a poklidnějšího života. Zápasili o děti, zápasili o naději.

Naděje je pobídkou v srdci těch, kdo opouštějí svůj domov, zemi, někdy i rodinu a příbuzné - mám na mysli migranty - aby hledali lepší a důstojnější život pro sebe a své drahé. A je také pobídkou v srdci těch, kdo je přijímají s přáním setkat se, poznat a vést dialog. Naděje je pobídkou ke „sdílené cestě“, protože se vždycky cestuje ve dvou. Jednak ti, kdo přicházejí do naší země, a jednak my, kteří jdeme vstříc jejich srdcím, abychom jim porozuměli, pochopili jejich kulturu a jejich jazyk. Je to cesta ve dvou, ale nelze se na ni vydat bez naděje. Naděje je pobídkou ke sdílení životní cesty, jak připomíná kampaň Charity, kterou dnes zahajujeme. Bratři, nemějme strach sdílet tuto cestu! Nemějme strach! Nemějme strach sdílet naději!

Naděje není ctnost pro lidi s plným žaludkem. To je také důvod, proč *chudí jsou primárními nositeli naděje*. A v tomto smyslu můžeme říci, že chudí - i žebráci - jsou protagonisté Dějin. Bůh je potřeboval, aby mohl přijít na svět. Potřeboval Josefa a Marii, betlémské pastevce. O první Vánoční noci svět spal, uveleben ve spoustě jistot, kterých dosáhl. Pokorní však ve skrytu připravovali revoluci dobroty. Trpěli nouzí ve všem, někteří na hranici přežití, ale oplývali tím nejcennějším dobrem, které na světě existuje, tedy vůlí ke změně.

Někdy je neštěstím mít v životě všechno. Pomyslete na mladíka, kterému nebyla vštípena ctnost očekávání a trpělivosti a který se nemusel kvůli ničemu namáhat, udělal zázračnou kariéru a ve dvaceti letech už „ví, jak to ve světě chodí“; nad takovým byl vynesena ten nejhorší rozsudek, totiž netoužit po ničem. Toto je ten nejhorší rozsudek: zavřít dveře touhám a snům. Vypadá mladě, ale na jeho srdce se snesl podzim. Je to podzimní mládež.

Prázdnota v duši je nejhorší překážkou naděje. Je to riziko, o kterém nikdo nemůže říci, že se jej netýká, protože pokušení proti naději, může dolehnout i na ty, kdo se ubírají cestou křesťanského života. Starověcí mniši poukázali na tohoto nejhoršího nepřitele horlivosti. Říkali mu „polední démon“, který opotřebovává životní nadšení právě tehdy, kdy je slunce nejvýše. Toto pokušení nás zaskakuje tehdy, kdy jej nejméně očekáváme, dny se stanou monotónními a nudnými a zdá se, že žádná hodnota si nezaslouží námahu. Tento postoj se nazývá *omrzlost*, která nahlodává život zevnitř a nakonec z něho ponechá jen prázdnou skořápku.

Když k tomu dojde, křesťan ví, že je proti tomu třeba se postavit a nikdy pasivně nepřijímat. Bůh nás stvořil k radosti a štěstí a nikoli k lebedění si v melancholii. Proto je zapotřebí střežit vlastní srdce, odporovat pokušení ke sklíčenosti, které jistě nepochází od Boha. A tam, kde naše síly ochabnou, a boj proti skleslosti se stane obzvláště závislým, můžeme se vždycky utéci k Ježíšovu jménu. Můžeme opakovat onu jednoduchou modlitbu, kterou nacházíme také v evangeliích a která je stěžejní v mnoha tradicích křesťanské spirituality: „Pane Ježíši Kriste, Synu živého Boha, smiluj se nade mnou hříšným!“. Krásná modlitba. „Pane Ježíši Kriste, Synu živého Boha, smiluj se nade mnou hříšným!“ Toto je modlitba naděje, protože se obracím k tomu, který může otevřít dveře dokořán, vyřešit problém a umožnit mi vzhlížet k horizontu naděje.

Bratři a sestry, nejsme sami, kdo bojujeme proti beznaději. Pokud Ježíš přemohl svět, je schopen přemoci v nás všechno, co odporuje dobru. Je-li Bůh s námi, nikdo nám nezczizí ctnost, kterou k životu potřebujeme absolutně. Nikdo nám naději neukradne. Jděme dál!

35. Misionáři naděje dnes

Ještě neskončili svoje vyprávění a tu sám Ježíš stál mezi nimi a pozdravil je: "Pokoj vám!" Velice se lekli; domnívali se, že se jim zjevil nějaký duch. Avšak on je pokáral: "Co se lekáte a proč si vymýšlíte takové věci? Podívejte se na moje ruce a nohy, jsem to opravdu já. Můžete si na mne sáhnout, nejsem duch, ten nemá tělo z masa a kostí." Při těch slovech jim ukázal rány po hřebec na ruku i na nohu. Jeho žáci tomu stále nemohli uvěřit, připadalo jim to příliš krásné, než aby to mohla být pravda. Požádal je tedy: "Máte tu něco k jídlu?" (Lk 24,36-41)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

V této katechezi k vám chci promluvit na téma „misionářů naděje dneška“. Těší mne, že tak činím na začátku měsíce října, který je v církvi zvláštním způsobem věnován misijnímu poslání, a také na svátek sv. Františka z Assisi, jenž je velkým misionářem naděje.

Křesťan totiž není prorokem zkázy. Podstata jeho zvěsti je opačná, totiž Ježíš, který z lásky zemřel a kterého Bůh zrána o Velikonocích vzkřísil z mrtvých. Toto je jádro křesťanské víry. Pokud by evangelia končila Ježíšovým pohřbem, zařadil by se příběh tohoto proroka mezi ostatní hrdinské osobnosti obětující svůj život nějakému ideálu. Evangelium by tak bylo povznášející a útěšnou knihou, avšak nikoli zvěstí naděje. Evangelia však nekončí Velkým pátkem, jdou dál; a právě toto další pokračování proměňuje naše životy. Ježíšovi učedníci byli v onu sobotu po Jeho ukřižování sklíčení; kámen přivalený ke hrobu uzavřel tři roky nadšení prožitého s jejich Nazaretským Mistrem. Zdálo se, že je všemu konec, a někteří - zklamaní a ustrašení – již začali Jeruzalém opouštět.

Ježíš však vstává z mrtvých! Tato neočekávaná skutečnost obrací a podvrací mysl a srdce učedníků. Ježíš totiž nevstává z mrtvých jenom kvůli sobě jako by snad Jeho znovuzrození byla nějaká výsada, kterou si žárlivě střeží. Když vystupuje k Otcí, tak proto, že chce, aby na Jeho zmrtvýchvstání měla účast každá lidská bytost, a táhne vzhůru celé stvoření. V den Letnic jsou učedníci proměněni dechem Ducha svatého. Nebudou jenom všem přinášet nějakou krásnou zprávu, nýbrž oni sami budou jiní než dřív, obrození k novému životu. Ježíšovo zmrtvýchvstání nás proměňuje mocí Ducha svatého. Ježíš je živý, je živý mezi námi, je živý a má moc proměňovat.

Je krásné přemýšlet o tom, že jsme zvěstovateli Ježíšova vzkříšení nejenom slovy, nýbrž skutky a svědectvím života! Ježíš nechce svědky, kteří umějí pouze opakovat nazpaměť naučené formulace. Chce svědky: lidi, kteří šíří naději svojí přívětivostí, úsměvem a láskou. Především láskou, protože moc vzkříšení uschopňuje křesťany milovat i tehdy, kdy se zdá, že láska ztratila svoje důvody. V křesťanské existenci je něco „navíc“, co nevysvětlí pouhá síla ducha či větší optimismus. Víra, naše naděje není pouhý optimismus; je to něco jiného, něco víc! Jako by věřící byli lidmi, kteří mají nad hlavou „kousek nebe“ navíc. Toto je hezké: jsme lidmi, kteří mají nad hlavou kousek nebe navíc, a provází nás - leckým netušená - přítomnost.

Úkolem křesťanů na tomto světě je tedy otevírat prostory spásy jako regenerační buňky schopné dodávat mízu tomu, co se jevílo jako ztracené. Když je nebe zcela zatažené, je požehnáním ten, kdo umí mluvit o slunci. Takový je pravý křesťan, nehořekuje a nerozhořčuje se, nýbrž je silou. Zmrtvýchvstání přesvědčen, že žádné zlo není nekonečné, žádná noc není bez konce, žádný člověk není definitivně pochybený a každá nenávisť je překonatelná láskou.

Zajisté, učedníci za tuto naději, kterou dostali od Ježíše, někdy draze platí. Pomysleme na četné křesťany, kteří neopustili svůj lid, když přišel čas pronásledování. Zůstali tam, kde si nebyli jisti ani zítřkem a kde si nemohli naplánovat nic, doufajíce v Boha. A pomysleme na naše bratry, na naše sestry z Blízkého východu dosvědčující naději a obětující tomuto svědectví i život. Toto jsou praví křesťané! Nosí v srdci nebe, dívají se dál, vždycky dál. Komu se dostala milost přijetí Ježíšova vzkříšení, může doufat v to, co je nenadálé. Mučedníci všech dob sdělují svojí věrností Kristu, že nespravedlnost nemá v životě poslední slovo. Ve Zmrtvýchvstalém Kristu můžeme doufat stále. Muži a ženy, kteří mají „proč“ žít, vydrží v časech zkázy více než druzí. Komu stojí po boku Kristus, opravdu se ničeho nebojí! A proto křesťané, opravdoví křesťané, nejsou lehkovážní a povolní. Jejich mírnost není totéž co nejistota či podbízivost. Svatý Pavel vybízí Timoteje, aby trpěl pro evangelium, a říká: „Bůh nám nedal ducha bojácnosti, ale ducha síly, lásky a rozvážnosti“ (2 Tim 1,7). Když padnou, vždycky vstanou.

Proto je křesťan, drazí bratři a sestry, misionářem naděje. Nikoli svojí zásluhou, nýbrž díky Ježíši, pšeničnému zrnu, které padlo do země, odumřelo a přineslo hojný užitek (srov. Jan 12,24).

36. Bdělé očekávání

Bud'te připraveni a udržujte své lampy rozsvícené. Bud'te jako sluhové, kteří čekají na svého pána, až se vrátí ze svatby, aby mu otevřeli na první zaklepání. Pochválí ty, kteří budou při jeho příchodu vzhůru. Dokonce je posadí za stůl, sám si vezme zástěru a bude je obsluhovat. Dobře bude těm, které jejich pán najde bdělé, i kdyby přišel o půlnoci nebo až k ránu. Je přece jasné: Kdyby hospodář věděl, v kterou dobu přijde zloděj, jistě by se na něj přichystal. Proto bud'te připraveni vždycky, protože Syn člověka přijde ve chvíli, kdy se toho nenadějete." (Lk 12,35-38.40)

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dnes bych se chtěl zaměřit na onen rozměr naděje, který nazýváme *bdělost*. Je to jedno z vůdčích témat Nového zákona. Ježíš káže svým učedníkům: „Mějte bedra přepásaná a vaše lampy ať hoří, abyste se podobali lidem, kteří čekají na svého pána, až se vrátí ze svatby, aby mu hned otevřeli, když přijde a zatluče“ (Lk 12,35-36). V této době, následující po Ježíšově zmrtvýchvstání, v níž se

neustále střídají chvíle klidu a úzkosti, si křesťané nikdy neudělali pohodlí. Evangelium jim doporučuje, aby byli jako služebníci, kteří se nikdy neukládají ke spánku, dokud se jejich pán nevrátí domů. Tento svět vyžaduje naši odpovědnost – a my ji na sebe bereme celou a v lásce. Ježíš si přeje, aby se naše bytí vyznačovalo pracovitostí, abychom nikdy nepolevovali v ostražitosti, a mohli tak s vděčností a úžasem přijímat každý nový den, darovaný Bohem. Ježíšovým vykoupením jsme již byli spaseni, ale nyní *očekáváme*, dokud se plně neprojeví jeho moc a Bůh bude konečně všechno ve všem (1 Kor, 15,28). V křesťanově víře neexistuje větší jistota, než tato „schůzka“ – toto setkání s Pánem, až přijde. Až tento den nastane, chceme my, křesťané, být jako oni služebníci, kteří strávili noc s přepásanými bedry a hořícími lampami – je totiž nezbytné připravit se na spásu, která přichází, nachystat se na setkání. Pomysleli jste někdy, jaké bude toto setkání s Ježíšem, až přijde? Bude to objetí, nesmírná radost, obrovská radost. Je to setkání, v jehož očekávání máme žít!

Křesťan nemá vlohy k nudě – pokud vůbec k něčemu, tak spíše k trpělivosti. Ví, že také v jednotvárnosti stále stejně míjejících dnů se skrývá tajemství milosti. Jsou lidé, ze kterých se vytrvalostí jejich lásky stávají jakési studny, zavlažující poušť. Nic se neděje nadarmo a žádná situace, do které se křesťan noří, nedokáže bezzbytku vzdorovat lásce. Žádná noc není tak dlouhá, aby vyhladila vzpomínku na radost svítání. A čím temnější noc, tím bližší úsvit. Jestliže setrváme v jednotě s Ježíšem, chlad těžkých chvílí nás nechromí – a i kdyby celý svět kázal proti naději a líčil budoucnost v černých mračnách, křesťan ví, že v téže budoucnosti nastane Ježíšův příchod. Kdy se to stane, nikdo neví a nikdo nezná onu hodinu, ale už myšlenka, že na konci našeho příběhu stojí milosrdný Ježíš, postačuje, abychom měli naději a neproklínali život. Všechno bude spaseno. Všechno. Budeme trpět, přijdou chvíle vyvolávající hněv a pobouření, ale blaživá a mocná vzpomínka na Krista vyžene pokušení myslet si, že tento život je omyl.

Poté, co jsme poznali Ježíše, nelze jinak, než zkoumat dějiny v důvěře a naději. Jakoby Ježíš byl dům a my z nitra tohoto domu pohlíželi na okolní svět. Neuzavírejte se proto do sebe, nestýskejte si melancholicky po zlatých minulých časech, nýbrž hleďme stále kupředu do budoucnosti, která není pouze dílem našich rukou, ale především trvalou starostí Boží prozřetelnosti. Vše, co je matné, jednoho dne zazáří.

Pomysleme na to, že Bůh nikdy nepopírá sám sebe a nikdy neklame. Nezamýšlí s námi cosi mlhavého, nýbrž má přesně vymezený plán spásy: „On chce, aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy“ (1 Tim 2,4). Nepoddávejme se tedy pesimisticky běhu událostí, jako by snad dějiny byly vlak, který se vymkl ovládnutí. Rezignovanost není křesťanskou ctností. Stejně jako není křesťanské pokrčit rameny či sklonit hlavu před zdánlivě nevyhnutelným osudem.

Kdo do světa vnáší naději, nikdy se jen tak nepoddává. Ježíš nás nabádá, abychom Jej nečekali s rukama v klíně: „Blahoslavení služebníci, které pán při svém příchodu najde, jak bdí“ (Lk 12,37). Koneckonců neexistuje tvůrce pokoje, který by neohrozil svůj osobní klid tím, že na sebe bere problémy druhých lidí. V opačném případě nebuduje pokoj, ale pěstuje svou lenost a pohodlí. Křesťan totiž riskuje a má odvalu riskovat, aby přinášel dobro, které nám Ježíš daroval jako poklad.

Každý den svého života proto opakujme zvolání, které první učedníci vyjadřovali ve své rodné aramejštině slovy *Marana tha* a které najdeme v posledním biblickém verši: „Přijď, Pane Ježíši!“ (Zj 22,20). Je to refrén veškeré křesťanské existence – v našem světě nepotřebujeme nic jiného, než Kristovo pohlazení. Jaká milost, jestliže v modlitbě v těžkých dnech tohoto života zaslechneme jeho hlas, který odpovídá a ujišťuje: „Hle, přijdu brzo“ (Zj 22,7)!

37. Blahoslavení mrtví, kteří umírají v Pánu

Neboj se," odpověděl jí Ježíš,"tvůj bratr bude zase žít." Ježíš jí řekl: "To já přináším vzkříšení a život. Ti, kdo ve mne uvěřili, ať zemřeli nebo ještě žijí, v žádném případě nezemřou navždy. Věříš tomu, Marto?" "Věřím, že jsi Boží Syn. Jsi Mesiáš, který měl přijít na svět," odpověděla. Marta se

pak vrátila domů a pošeptala své sestře: "Přišel Mistr a chce s tebou mluvit." Sotva to Marie uslyšela, vstala a spěchala k němu. Ježíš se zatím zdržoval na místě, kde se setkal s Martou. Židé, kteří Marii utěšovali, se domnívali, že se jde vyplakat k Lazarovu hrobu, proto šli za ní. Jakmile Marie našla Ježíše, poklekla před ním na zem a naříkala: "Pane, kdybys byl zastihl Lazara živého, jistě bys ho nenechal zemřít." Mariin pláč Ježíše rozrušil a okázalý nářek Židů se ho nemile dotkl. Zeptal se: "Kam jste Lazara pohřbili?" "Pojď, Pane, ukážeme ti," odpověděli. Ted' vyhrkly slzy i Ježíšovi. "Podívejte, jak ho měl rád," šeptali někteří mezi sebou. Jiní však namítali: "Proč nechal Lazara zemřít? Vždyť před tím uzdravil slepce. Nemohl ho zachránit?" (Jan 11,23-37)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

Dnes bych chtěl konfrontovat křesťanskou naději se smrtí, tedy se skutečností, kterou naše moderní civilizace stále více vytěsňuje. Když potom smrt nadejde, ocitají se ti, kterých se dotkne, nebo my sami ve stavu nepřipravenosti, a postrádají „abecedu“ potřebnou ke smysluplné řeči o tomto stálém tajemství. S touto záhadnou skutečností však souvisejí první znaky lidské civilizace. Mohli bychom říci, že se člověk zrodil spolu s úctou k mrtvým.

Jiné civilizace, starší než ta naše, měly odvahu pohlédnout jí do tváře. Byla to událost, kterou staří podávali mladým pokolením jako něco nevyhnutelného, co zavazuje člověka, aby žil pro něco absolutního. Žalm 90 praví: „Nauč nás počítat naše dny, ať dojdeme k moudrosti srdce“ (č.12). Sčítání vlastních dnů vede k moudrosti srdce. Slova, která nás opět přivádějí ke zdravému realismu a vyhánějí delirium všemohoucnosti. Co jsme my? „Pomíjiví“ jsou všichni lidé (srov. Žl 88,48), naše dny se krátí rychle. I kdybychom žili sto let, nakonec se nám bude zdát, že všechno byl jen vánek. Častokrát jsem slyšel staré lidi říkat, že život přešel jako vánek.

Takto smrt obnažuje náš život. Ukazuje nám, že naše projevy hrdosti, hněvu a nenávisti jsou marností, čirou marností. S politováním zjišťujeme, že jsme nemilovali dost a nehledali to, co bylo podstatné. A naopak, vidíme to opravdu dobré, co jsme zaseli: city, pro které jsme se obětovali, a nyní nám podávají ruku.

Ježíš osvětlil tajemství naší smrti. Svým jednáním nás opravňuje k zármutku, když odchází někdo nám drahý. U hrobu přítele Lazara byl „hluboce dojat“ a „zaplakal“ (Jan 11,33.35). V tomto postoji cítíme, jak velice blízký je nám Ježíš, náš bratr. Pláče kvůli svému příteli Lazarovi.

Ježíš potom prosí Otce, pramen života, a nařizuje Lazarovi, aby vyšel z hrobu. A tak se stalo. Z postoje, který zaujímá Ježíš v konfrontaci s lidskou smrtí, čerpá křesťanská naděje. A třebaže je smrt ve stvoření přítomna, je jakýmsi znetvořením, které mrzáčí plán Boží lásky, a Spasitel z ní zachraňuje.

Jinde evangelia vyprávějí o otci, který má velmi nemocnou dceru a s vírou se obrátí na Ježíše, aby ji zachránil (srov. Mk 5,21-24.35-43). Není nic dojemnějšího než otec či matka nemocného dítěte. A Ježíš s tímto mužem, který se jmenoval Jairo, okamžitě odchází. Někdo z Jairova domu jim vychází vstříc a říká, že dívka je mrtvá a není tedy třeba Mistra dále obtěžovat. Ježíš však Jairovi říká: „Neboj se, jen věř!“ (Mk 5,36). Ježíš ví, že onen muž je pokoušen ke hněvivé a zoufalé reakci, a radí mu, aby opatroval maličký plamének, který hoří v jeho srdci: víru. Jen věř. „Neměj strach, jenom nadále opatruj onen plamen!“ Když potom vešli do domu, vzkřísí dívku ze smrti a živou ji vrátí jejím drahým.

Ježíš nás staví na tento „předěl“ víry. Martě, která oplakává smrt bratra Lazara, oponuje světlem dogmatu: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i když umřel, bude žít a žádán, kdo žije a věří ve mne, neumře na věky. Věříš tomu?“ (Jan 11,25-26). Toto Ježíš opakuje každému z nás pokaždé, když smrt naruší tkanivo našich životů a citů. Veškerá naše existence se odehrává tady, mezi úbočím víry a propastí strachu. „Já nejsem smrt, já jsem vzkříšení a život, věříš tomu? Věříš tomu?“ Věříme tomu my, kteří jsme dnes tady na tomto náměstí?

Všichni jsme maličcí a bezbranní tváří v tvář tajemství smrti. Avšak jaká to milost, když v té chvíli chováme v srdci plamínek víry! Ježíš nás vezme za ruku, jako vzal Jairovu dceru a zopakuje znovu: „Talitha kum!“, „Říkám ti vstaň!“ (Mk 5,41). Řekne to nám, každému z nás: „Vstaň, povstaň!“.

Zvu vás nyní, abyste přivřeli oči a mysleli na chvíli svojí smrti, každý z nás ať myslí na vlastní smrt, představí si onu chvíli, která přijde, až nás Ježíš vezme za ruku a řekne nám: „Pojď se mnou, vstaň“, pak se naděje skončí a začne skutečnost života. Ježíš každého z nás uchopí svojí něhou, mírností a celým svým srdcem.

Toto je naše naděje tváří v tvář smrti. Pro toho, kdo věří, je branou, která se otevře zcela dokořán. Pro toho, kdo pochybuje, je zábleskem světla pronikajícího skulinou ne zcela zavřených dveří. Bude to však pro nás všechny milost, až nás toto světlo setkání s Ježíšem ozáří.

38. Ráj – meta naší naděje

Když je dovedli na místo, kterému se říká Golgota - Lebka, ukřižovali tam Ježíše i ty dva zločince; jednoho po Ježíšově pravici, druhého po levici. Nad jeho hlavou byl upevněn nápis v řečtině, latině a hebrejštině: "Král Židů." Také jeden z ukřižovaných zločinců se Ježíšovi posmíval: "Co jsi za Mesiáše, když nepomůžeš sobě ani nám!" Ale ten druhý ho okřikl: "Ani ve chvíli smrti se nebojíš Boha? My si to všechno zasloužíme, ale tenhle člověk určitě nespáchal nic špatného a trpí nevinně." Pak se obrátil k Ježíšovi a řekl: "Pane, vzpomeň si na mne, až přijdeš do svého království." Ježíš mu odpověděl: "Slibuji ti, dnes budeš se mnou v ráji." (Lk 23,33.38-43)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Toto je poslední katecheze na téma křesťanské naděje, jež nás provázelo od začátku tohoto liturgického roku. A uzavřu je promluvou o ráji jako *cíli naší naděje*. „Ráj“ je jedním z posledních slov, která Ježíš pronesl na kříži, obrácen k dobrému lotrovi. Zastavme se chvíli u této scény. Na kříži Ježíš není sám. Vedle něho jsou napravo i nalevo dva zločinci. Možná, že někdo z těch, kdo procházeli kolem těchto tří křížů vztyčených na Golgotě, si oddechl a pomyslel, že byla konečně zjednána spravedlnost, když byli posláni na smrt takovíto lidé.

Vedle Ježíše je také jeden kající zločinec, který uznává, že si onen hrozný rozsudek zasloužil. Nazýváme jej „dobrý lotr“, který na rozdíl od druhého říká: dostáváme jen, jak si zasloužíme za to, co jsme spáchali (srov. Lk 23,41).

Na Kalvárii onoho tragického a svatého pátku Ježíš dovádí do krajnosti svoje vtělení, svoji solidaritu s námi hříšníky. Uskutečňuje tak to, co prorok Izaiáš řekl o trpícím Služebníkovvi: „Byl započítán mezi zločince“ (53,12; srov. Lk 22,37). A tam na Kalvárii se Ježíš naposledy setkává s hříšníkem, aby také jemu dokořán otevřel brány svého království. Je pozoruhodné, že je to jediné místo, kde se v evangeliích objevuje slovo „ráj“. Ježíš jej slibuje „ubožákovi“, který na dřevu kříže našel odvahu vznést k Němu tu nejpokornější prosbu: „Pamatuj na mě, až přijdeš do svého království“ (Lk 23,42). Neměl žádné dobré skutky, jimiž by se mohl prokázat, neměl nic, avšak svěruje se Ježíši, kterého označuje za nevinného, dobrého a tolik od něho rozdílného. Tato slova pokorné lítosti stačila k tomu, aby pohnula Ježíšovým srdcem.

Dobrý lotr nám připomíná, jak je doopravdy naše postavení před Bohem. Jsme Jeho dětmi, má s námi soucit a pokaždé, když Mu dáme najevo svůj stesk po Jeho lásce, je odzbrojen. Na nemocničních pokojích a ve vězeňských celách se nesčetněkrát tento zázrak opakuje. Neexistuje člověk, jakkoli by žil špatně, jemuž by zbývalo jenom zoufat a byla mu upřena milost. Před Bohem stojíme všichni s prázdnýma rukama, trochu jako celník, který v onom podobenství zůstal stát vzadu v chrámu, aby se modlil (srov. Lk 18,13). A pokaždé, když nějaký člověk při posledním zpytování svědomí svého života objeví, že jeho deficit značně převyšuje jeho dobré skutky, nemá klesat na mysli, nýbrž svěřit se Božímu milosrdenství. To nám dodá naději a otevře naše srdce!

Bůh je Otec a do poslední chvíle čeká na náš návrat. Marnotratnému synovi, který začne vyznávat svoji vinu, zavře otec objetím ústa (srov. *Lk 15,20*). Toto je Bůh a takto nás má rád!

Ráj není pohádkové místo, ba ani čarovná zahrada. Ráj je objetí s Bohem, nekonečnou Láskou, kam vstupujeme díky Ježíšovi, který za nás zemřel na kříži. Kde je Ježíš, tam je milosrdenství a štěstí; bez Něho panuje chlad a temnota. V hodině smrti říká křesťan Ježíšovi znovu: „Pamatuj na mě“. A kdyby už neexistoval nikdo, kdo nás pamatuje, Ježíš je tam, vedle nás. Chce nás přivést na to nejkrásnější místo, které existuje. Chce nás tam přivést s trochou nebo množstvím dobra, které v našem životě bylo, aby nebylo ztraceno nic z toho, co On již vykoupil. A do Otcova domu přinese i všechno to, co v nás ještě potřebuje být vykoupeno: nedostatky a pochybení celého života. Toto je meta naší existence, aby totiž všechno bylo naplněno a proměněno v lásce.

Pokud tomu věříme, smrt nám nepůsobí strach a můžeme doufat, že budeme z tohoto světa odcházet s nadějí, v poklidu a velkou důvěrou. Kdo poznal Ježíše, nebojí se už ničeho. A budeme také moci opakovat slova, která stařec Simeon, požehnán setkáním s Kristem, pronesl na sklonku svého života prožitého v očekávání: „Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka podle svého slova v pokoji, neboť moje oči uviděly tvou spásu“ (*Lk 2,29-30*). V tom okamžiku už konečně nebudeme potřebovat nic a nebudeme už vidět matně. Nebudeme už plakat zbytečně, protože všechno pominulo, včetně proroctví i poznání. Láska však ne, ta zůstane, protože „láska nikdy nepřestává“ (*1 Kor 13,8*).